

D n p p
t.a.v. g. Voerman

DEMOCRATEN

**STATUTEN EN
HUISHOUDELIJK REGLEMENT**

editie 1992

D66
STATUTEN
EN
HUISHOUDELIJK REGLEMENT

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

*Zoals vastgesteld op de 55^e Algemene Ledenvergadering
28 november 1992*

INHOUD

	Pagina
STATUTEN	1
Naam en Doelstelling	1
Financiën en Huishoudelijk Reglement	1
Lidmaatschap	2
Organisatie	3
De ledenvergadering	5
Het bestuur	6
De Bestuurdersvereniging	6
Geschillencollege	7
Stichting wetenschappelijk bureau D66	7
Stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D66	8
Wijziging en Ontbinding	9
 TOELICHTING OP HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT	 10
Inleiding	10
Van de organisatie	11
Van het lidmaatschap	14
Van de kandidaatstelling en verkiezing	15
Van het politiek program	22
Van de ledenvergadering	23
Van het bestuur	26
Van de financiën	26
Van de geschillen	27
Van de adviesraden	29
 HUISHOUDELIJK REGLEMENT	 30
HOOFDSTUK 0: DEFINITIES EN BEGRIPPEN	30
HOOFDSTUK 1: LEDEN, ASPIRANTLEDEN EN DONATEURS	33
Leden	33
Aspirantleden, bijzondere leden en donateurs	34

INHOUD

Pagina

HOOFDSTUK 2: KANDIDAATSTELLING EN INTERNE VERKIEZING VOOR PARTIJFUNCTIES EN VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN	36
Verkiezingscommissies	37
Kandidaatstelling	38
- Voorwaarden	39
- Bestuursverantwoordelijkheid	40
- Reglementsverplichting	40
Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen	41
- Onverenigbaarheden	41
- Stemadviescommissies	42
- Aanmelding en Acceptatie	43
- Presentatie	45
- Voorkeursacties	45
- Stemmingen	46
Verkiezing voor het nederlandse en europees parlement	46
- Europees parlement	46
- Tweede Kamer der Staten-Generaal	47
* Kandidaatstelling	47
* Voorverkiezingsronde	47
* De definitieve lijstvaststelling	48
* Tussentijdse verkiezing	49
- Eerste kamer der staten-generaal	50
Verkiezingen voor provinciale staten	50
Verkiezingen voor gemeenteraden	51
Verkiezing in functies	52
- Verkiezing in functies op landelijk niveau	52
- Verkiezing in functies op regionaal niveau	52
- Verkiezing in functies op afdelingsniveau	52
HOOFDSTUK 3: HET POLITIEK PROGRAMMA	53
Algemeen	53
Programmacommissies	53
Beleidsprogramma	56
Verkiezingsprogramma Nederlands Parlement	56
Verkiezingsprogramma Europees Parlement	57
Verkiezingsprogramma's voor Provinciale Staten	57
Verkiezingsprogramma's voor Gemeenteraden	58

INHOUD

	Pagina
HOOFDSTUK 4: DE LEDENVERGADERING	59
Samenstelling, taken en bevoegdheden	60
- Algemeen	60
- Gewone commissies en commissies-ad-hoc	60
Algemene ledenvergadering / ALV	61
Algemene regiovergadering / ARV	61
Algemene afdelingsvergadering / AAV	63
De besluitvorming	63
- Rapportagecommissies	63
Het landelijk congres	65
- Voorbereiding	65
- Aankondiging en Agenda	65
- Congresvoorstellen	65
- Moties en Amendementen	66
Orde van de ALV	68
HOOFDSTUK 5: VAN HET BESTUUR	71
Algemeen	72
Het hoofdbestuur / HB	73
Regiobestuur / RB	75
Afdelingsbestuur / AB	76
HOOFDSTUK 6: FINANCIËN, BEGROTING EN JAARREKENING	77
Financiële commissies	77
Partijbegroting en Jaarrekening	79
Regiobegroting en Jaarrekening	80
Afdelingsbegroting en Jaarrekening	80
HOOFDSTUK 7: DE BESTUURDERSVERENIGING	82
HOOFDSTUK 8: GESCHILLEN	84
Het geschillencollege	84
- Behandeling van geschillen	84
- Beslissing in geschillen	86
- Reglementerings- en publicatierecht	87
HOOFDSTUK 9: ADVIESRADEN	88
De landelijke adviesraad	88
- Taak en samenstelling	88
- Verkiezing en vervanging	89
- Vergaderorde	90
- Bevoegdheden en besluitvorming	90
HOOFDSTUK 10: OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN	92

INHOUD

Pagina

BIJLAGE A:

Definiëring van geldig uitgebrachte stemmen en de stemuitslagen 93

BIJLAGE B:

Methode voor het verkiezen van personen ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen en voor de vervulling van meerdere gelijke vacatures in een bestuur of commissie 94

- Stemming 94
- Verkiezing 94
- Geldigheid 94

BIJLAGE C:

Methode voor het verkiezen van personen in functie 95

BIJLAGE D:

Model-kandidaatstellers- en verkiezingsreglement voor bestuursfuncties en voor vertegenwoordigende organen bij lagere overheden. 96

- Algemeen 96
- De verkiezingscommissie. 97
- Aanmelding en acceptatie 97
- Presentatie 97
- Vaststelling kandidatenlijst en lijsttrekker 97
- Beroepsprocedures 98

BIJLAGE E:

Statuten van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 99

BIJLAGE F:

Statuten van de Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66 103

BIJLAGE G:

Model Congresreglement ten behoeve van de algemene ledenvergaderingen van D66. 107

BIJLAGE H:

Redactiestatuut "De Democraat" 108

BIJLAGE J:

Reglement van de bestuurdersvereniging 110

- Hoofdstuk 1: (buitengewone) leden en aspirantleden 111
- Hoofdstuk 2: de ledenvergadering / ALB 112
- Hoofdstuk 3: van het bestuur van de vereniging 113

BIJLAGE K:

p.m.

N.B.

Ad bijlage G: modelformulier moties en amendementen separaat

Ad bijlage K: reglement van orde geschillencommissie thans niet voorhanden

STATUTEN

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66

gevestigd te 's-Gravenhage zoals laatstelijk vastgesteld tijdens de 55ste Algemene Ledenvergadering gehouden op 28 november 1992

Naam en Doelstelling

- Art.01. De vereniging draagt de naam: *POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66* afkorting "*DEMOCRATEN 66*", of "*D66*", en is gevestigd te 's-Gravenhage.
- Art.02 De vereniging is opgericht op veertien oktober negentienhonderd zesenzestig en is opnieuw aangegaan voor onbepaalde tijd.
- Art.03.1 D66 stelt zich ten doel de radicale democratisering van de samenleving en het politieke bestel door als politieke partij met alle geëigende middelen ervoor te ijveren dat:
- a. de kring van degenen, die effectief deel hebben aan de politieke en maatschappelijke besluitvorming, zover mogelijk wordt uitgebreid;
 - b. de besluitvorming plaats vindt na onbevooroordeelde afweging van alle ter zake doende feiten en vooruitzichten;
 - c. bij de besluitvorming aan de gevolgen op langere termijn en aan de internationale aspecten een groot gewicht wordt toegekend;
 - d. de politieke verhoudingen gebaseerd worden op concrete partijprogramma's.
- 2 De in deze doelstelling vervatte grondgedachte worden nader uitgewerkt in het politiek programma, dat ten grondslag ligt aan alle activiteiten van D66 en zijn fracties in de vertegenwoordigende lichamen.

Financiën en Huishoudelijk Reglement

- Art.04. Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.
- Art.05.1 De geldmiddelen van D66 bestaan uit:
- a. contributies;
 - b. donaties;
 - c. erfstellingen en legaten;
 - d. schenkingen;
 - e. alle overige baten.
- 2 Het hoofdbestuur weigert een financiële bijdrage wanneer, naar inzicht van tenminste eenderde van de hoofdbestuursleden, daardoor de politieke onafhankelijkheid van de partij in gevaar kan worden gebracht.
- 3 De contributieverplichtingen worden vastgesteld door de algemene ledenvergadering op voorstel van het hoofdbestuur.
- Art.06.1 De algemene ledenvergadering stelt het huishoudelijk reglement vast, dat gewijzigd kan worden door een besluit van de algemene ledenvergadering, genomen met absolute meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
- 2 Het huishoudelijk reglement mag niet in strijd zijn met de statuten; bevoegdheden, die de statuten verlenen, worden nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement. Slechts die reglementen, die bij of krachtens deze statuten, dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement kunnen worden vastgesteld door enig partijorgaan behoren tot de reglementen van D66 en hebben als zodanig

- rechtskracht binnen D66.
- 3 In gevallen waarin statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien beslist het hoofdbestuur, onverminderd het bepaalde in art.14 lid 2.

Lidmaatschap

- Art.07.1 D66 kent leden, adspirant- en bijzondere leden, alsmede donateurs; de inhoud van deze begrippen wordt nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement.
- 2 Het hoofdbestuur beslist over toelating als lid, adspirant- of bijzonder lid. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden, ontleend aan deze statuten. Van een besluit tot niet-toelating staat beroep open bij het geschillencollege.
- 3 De ledenadministratie doet geen mededelingen omtrent het lidmaatschap van D66 aan andere, dan de bevoegde partijorganen.
- Art.08.1 Iedere Nederlander of inwoner van Nederland van veertien jaar en ouder, die redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen met de grondgedachte van D66, kan (adspirant)lid worden en zijn van D66.
- 2 Iedere burger in het bezit van één der nationaliteiten, anders dan de Nederlandse, en tevens inwoner van één der leden-staten van de Europese Gemeenschap, behalve in Nederland, van achttien jaar en ouder, die redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen met de grondgedachte van D66, kan bijzonder lid worden en zijn van D66. Het huishoudelijk reglement regelt afzonderlijk de rechten en plichten verbonden aan het bijzonder lidmaatschap.
- Art.09.1 Het lidmaatschap, dan wel adspirant- of bijzonder lidmaatschap, eindigt door:
- a. overlijden;
- b. de ontvangst van een schriftelijke opzegging op het landelijk secretariaat van D66;
- c. schriftelijke opzegging door het hoofdbestuur wegens contributieschuld, zich uitstreckende over een termijn die nader in het huishoudelijk reglement wordt geregeld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de eisen gesteld in art.11 en 12;
- d. royement.
- 2 Het adspirant-lidmaatschap eindigt bovendien na één jaar of door omzetting in een lidmaatschap.
- 3 a. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van lid 1 sub b van dit artikel gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar;
- b. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van lid 1 sub c en d van dit artikel gaat in met ingang van de datum van het verstrijken van de beroepstermijn tegen de hoofdbestuurbeslissing en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar.
- Art.10 Het hoofdbestuur kan een lid royeren, indien het naar het inzicht van het hoofdbestuur in strijd met de statuten of het huishoudelijk reglement handelt, dan wel indien het de partij of een harer organen in ernstige mate in diskrediet brengt.
- Art.11.1 Het lidmaatschap van D66 is vereist om kandidaat te staan voor en D66 te vertegenwoordigen in enig vertegenwoordigend orgaan, en tevens vereist om kandidaat te staan voor en lid te zijn van enige bestuursorgaan binnen D66.

- 2 Leden, die voor enige bestuursfunctie binnen D66 of namens D66 voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam in aanmerking wensen te komen, moeten een door het hoofdbestuur opgestelde verklaring ondertekenen, waaruit blijkt dat zij niet betrokken zijn geweest bij handelingen, uitingen of voorvallen, waaruit een fascistische of racistische gezindheid blijkt.
- 3 Kandidaten voor enige partijfunctie binnen D66 of namens D66 voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam dienen gedurende één jaar voorafgaande aan de dag van verkiezing (adspirant)lid van D66 te zijn en aan hun contributieverplichtingen te hebben voldaan. Het hoofdbestuur kan dispensatie verlenen van de in dit lid genoemde lidmaatschapstermijn van één jaar. Zij doet dit niet dan op basis van een deugdelijk gemotiveerd voorstel van het bestuur op welk niveau de kandidaat zich aanmeldt. Indien overige kandidaten menen hierdoor in hun belangen te worden geschaad, staat voor hen beroep tegen deze hoofdbestuurbeslissing open bij het geschillencollege. Overige vereisten inzake lidmaatschapstermijnen bij kandidaatstellingen worden geregeld in het huishoudelijk reglement.

- Art.12.1 Het lidmaatschap van D66 is onverenigbaar met kandidaatstelling voor enige andere politieke partij of groepering voor een vertegenwoordigend orgaan, indien D66 deelneemt aan de verkiezingen voor dat vertegenwoordigend orgaan, en tevens onverenigbaar met vertegenwoordiging van enige andere politieke partij of groepering in een vertegenwoordigend orgaan, indien D66 vertegenwoordigd is in dat vertegenwoordigend orgaan.
- 2 Het kandidaat zijn voor en vertegenwoordigen van D66 in enig vertegenwoordigend orgaan is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij, dan wel van enige politieke partij of groepering specifiek voor dat vertegenwoordigend orgaan.
 - 3 Het kandidaat zijn voor en het lidmaatschap van enig bestuursorgaan binnen D66 is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij, dan wel van enige politieke partij of groepering specifiek voor het vertegenwoordigend orgaan op overeenkomstig niveau.
 - 4 Het lidmaatschap van vertegenwoordigende en bestuurlijke organen op het overeenkomstige niveau is onverenigbaar. Het lidmaatschap van het europees parlement of de tweede kamer der staten-generaal is onverenigbaar met het bekleden van enige functie binnen de partij. Het lidmaatschap van het europese parlement, de eerste en tweede kamer der staten-generaal, provinciale staten, openbare lichamen, gemeenteraden en stadsdeelraden, dan wel elke andere direct gekozen vertegenwoordigende functie namens D66 is onderling onverenigbaar.
 - 5 Overige incompatibiliteiten met betrekking tot het lidmaatschap van andere vertegenwoordigende lichamen en bestuursfuncties binnen de partij worden bij huishoudelijk reglement geregeld.

Organisatie

- Art.13. Het huishoudelijk reglement stelt regelen omtrent de organisatie van de partij vast met als uitgangspunten:
- a. open kandidaatstelling, directe verkiezing van personen in partijfuncties, beperkte herkiesbaarheid in dezelfde partijfunctie en beperkte mogelijkheid gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden;
 - b. openbaarheid van vergaderingen en vergaderstukken; in het huishoudelijk reglement kan worden geregeld onder welke omstandigheden vergaderingen besloten kunnen zijn en wanneer bestuursstukken niet of beperkt openbaar

- zijn; alle overige vergaderingen kunnen niet besloten worden verklaard;
- c. dat alle ter vergadering aanwezige stemgerechtigde leden slechts één stem mogen uitbrengen en dat geen stem mag worden uitgebracht bij volmacht;
- d. vaststelling van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende organen via directe en geheime verkiezingen door alle terzake stemgerechtigde leden.

Art.14.1 De D66-organisatie kent drie niveaus:

- a. het landelijke niveau,
- b. het regionale niveau, en
- c. het afdelingsniveau.

Op ieder organisatieniveau bestaan tenminste twee algemene organen, te weten:

- I de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatie-niveau;
 - II het bestuur, dat rechtstreeks door de bij dat organisatieniveau behorende leden wordt gekozen.
- 2 De landelijke algemene ledenvergadering is het hoogste orgaan voor de partij als geheel; het landelijk hoofdbestuur is het hoogste bestuursorgaan voor de partij als geheel.
- 3 D66 kent onderstaande voor alle organisatieniveaus werkzame bijzondere organen, te weten:
- a. de bestuurdersvereniging;
 - b. het geschillencollege;
 - c. de stichting wetenschappelijk bureau;
 - d. de stichting politiek scholings- en vormingsinstituut.
- 4 Het huishoudelijk reglement regelt de nadere inrichting van elk organisatieniveau, waarbij
- a. het hoofdbestuur een het gehele land dekkende indeling in regio's vaststelt ten behoeve van het bestuurlijke middenniveau;
 - b. ieder regiobestuur een het gehele gebied dekkende indeling in afdelingen vaststelt ten behoeve van het bestuurlijke basisniveau en eventuele subregio's voor delen van de regio;
 - c. ieder afdelingsbestuur de bevoegdheid heeft deelafdelingen in te stellen.
- 5 Partijfuncties zijn alle functies binnen de in dit artikel genoemde algemene en bijzondere organen, alsmede binnen alle overige bij of krachtens deze statuten, dan wel het huishoudelijk reglement ingestelde organen, met uitzondering van de ledenvergaderingen.

- Art.15.1 De vereniging wordt vertegenwoordigd met uitzondering van alle bestuurders door twee bestuurders, waarvan één voorzitter of vice-voorzitter en de andere één der secretarissen of de penningmeester, met dien verstande dat het hoofdbestuur de penningmeester kan machtigen betalingsopdrachten namens D66 te ondertekenen. Waar het betreft het tekenen van de machtiging om kandidatenlijsten onder de naam van D66 aan verkiezingen te laten deelnemen, wordt bij uitsluiting bevoegd de voorzitter dan wel bij diens ontstentenis een vice-voorzitter. Een besluit tot weigering om onder de naam van D66 aan verkiezingen deel te nemen kan slechts door het hoofdbestuur genomen worden.
- 2 Geen enkel bij of krachtens deze statuten of het huishoudelijk reglement in te stellen orgaan heeft zelfstandige rechtspersoonlijkheid, tenzij dit nadrukkelijk in deze statuten is vermeld.

De ledenvergadering

- Art.16.1 De ledenvergadering op elk niveau komt zo vaak bijeen als in het huishoudelijk reglement is geregeld, doch tenminste eens per jaar. Aan haar komen alle bevoegdheden toe, die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen. De ledenvergadering kan slechts besluiten nemen over voorstellen, die aan alle terzake stemgerechtigde leden ter vaststelling of goedkeuring zijn voorgelegd.
- 2 Het bestuur roept de ledenvergadering regelmatig bijeen, doch in elk geval indien tenminste tien percent van de stemgerechtigde leden daarom verzoekt. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent bijeenroeping, aankondiging, agenda, leiding der vergadering en de wijze waarop besluiten worden genomen, met dien verstande dat bijeenroeping in ieder geval geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de leden.
- Art.17.1 Voor zover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen genoemd in artikel 14, kan de ledenvergadering op elk niveau vaste en gewone commissies, commissies-ad-hoc, dan wel advies- en/of overlegraden instellen ter uitvoering van door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van deze commissies en raden worden geregeld in het huishoudelijk reglement, dan wel in het instellingsbesluit.
- 2 Vaste commissies, indien als zodanig ingesteld, hebben een permanent karakter en kunnen er zijn ten behoeve van
- a. de besluitvorming met als aanduiding "rapportagecommissie",
 - b. de interne verkiezingen met als aanduiding "verkiezingscommissie",
 - c. de partijfinanciën met als aanduiding "financiële commissie".
- 3 Gewone commissies worden ingesteld ten behoeve van een in het betreffende besluit aangegeven taakstelling en voor periode van telkens drie jaar, waarna het mandaat opnieuw moet worden verlengd.
- 4 Commissies-ad-hoc kunnen door de ledenvergadering worden ingesteld ter uitvoering van een door deze vergadering nader omschreven opdracht voor een bepaalde tijd, waarna de commissie reglementair is opgeheven.
- 5 Een adviesraad is een de overeenkomstige fractie(s) en het overeenkomstige bestuur adviserend orgaan.
- 6 Een overlegraad bestaat uit besturen van onderscheiden niveaus met als doel het onderling afstemmen van taken en activiteiten.
- Art.18.1 Een rapportagecommissie bereidt de besluitvorming voor de ledenvergadering voor, bewaakt daarbij overeenstemming met de statuten en het huishoudelijk reglement, beslist ter vergadering, indien wordt gestemd over een niet-schriftelijk vastgesteld voorstel, over de formulering daarvan, en stelt de notulen vast.
- 2 De landelijke rapportagecommissie is belast met de bewaking van de statuten en het huishoudelijk reglement voor de gehele partij.
- Art.19.1 Een verkiezingscommissie is belast met de organisatie van de verkiezing van bestuurders en vertegenwoordigers.
- 2 De verkiezingscommissie beslist bindend omtrent de uitslag van verkiezingen voor bestuurders en vertegenwoordigers, die tijdens ledenvergaderingen worden gehouden.
- 3 De landelijke verkiezingscommissie is belast met de bewaking van de verkiezingsprocedures voor de gehele partij.

- Art.20.1 Een financiële commissie is belast met het financiële toezicht op het bestuur.
- 2 De ledenvergadering verleent aan de penningmeester, al of niet voorwaardelijk, décharge over het gevoerde beheer, zoals een en ander nader is geregeld in het huishoudelijk reglement; de ledenvergadering gaat hiertoe niet eerder over dan nadat de financiële commissie aan wie het financiële toezicht op het bestuur is opgedragen daarover heeft gerapporteerd.
 - 3 De landelijke financiële commissie kan richtlijnen uitvaardigen ten behoeve van de financieel toezichthoudende taak voor de gehele partij.

Het bestuur

- Art.21.1 De leden van D66 op elk niveau kiezen rechtstreeks het bestuur op dat niveau op een nader bij huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
- 2 Ontslag van de leden van het bestuur geschiedt door de ledenvergadering op nader in het huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
 - 3 Het bestuur bestaat uit een oneven aantal leden. De samenstelling en het aftreden van het bestuur geschiedt op bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze.
- Art.22.1 Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan D66, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering:
- a. voorstellen met betrekking tot de begroting;
 - b. de jaarrekening;
 - c. voorstellen met betrekking tot reglementen;
 - d. voorstellen met betrekking tot het politiek programma, worden voorgelegd.
- 2 Het bestuur kan ten behoeve van de ondersteuning van de in lid 1 onder c en d genoemde taken bestuurscommissies instellen, die echter niet kunnen treden in de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het bestuur in deze.
 - 3 Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent taak en omvang van elk bestuur, alsmede de wijze waarop de taak wordt uitgeoefend en hoe en wanneer omtrent de taakuitoefening verantwoording aan de leden wordt afgelegd; in ieder geval gaat de jaarlijks in te dienen begroting vergezeld van uitvoerig toegelichte beleidsvoornemens en de jaarlijks voor te leggen jaarrekening vergezeld van een beleidsmatig jaarverslag.
- Art.23.1 Het hoofdbestuur is belast met de algemene leiding van D66 en met de uitvoering van de besluiten van de algemene ledenvergadering.
- 2 Het hoofdbestuur is bevoegd aanvullende reglementen vast te stellen voor huishoudelijke en politieke vergaderingen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

De Bestuurdersvereniging

- Art.24 De bestuurdersvereniging heeft als doel het ten behoeve van de bij haar aangesloten leden bevorderen van:
- a. de kennis van het openbaar bestuur in Nederland en Europa en het functioneren daarin als politiek vertegenwoordiger of bestuurder,
 - b. een beleidsmatig samenhangend optreden van de verschillende politieke vertegenwoordigers op de onderscheiden niveaus,
 - c. de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling,
 - d. de externe belangenbehartiging bij o.a. het ministerie van Binnenlandse Zaken;
- nadere uitwerking hiervan geschiedt in het huishoudelijk reglement.

Art.25 Het geschillencollege heeft tot taak:

- 1 het beslechten van geschillen tussen
 - a. de leden van de partij enerzijds en besturen, commissies of raden ingesteld bij of krachtens de statuten, dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement, op elk niveau anderzijds,
 - b. besturen, commissies of raden als bedoeld onder a onderling,
 - c. partijfunctionarissen onderling,waarbij niet wordt getreden in de bevoegdheden van de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau;
- 2 het desgevraagd uitleggen van de statuten en het huishoudelijk reglement, alsmede het toetsen van de partijreglementen als bedoeld in artikel 6 aan de statuten en het huishoudelijk reglement, bij gebleken meningsverschil tussen belanghebbende partijen;
- 3 het beslissen in beroep voor zover bij of krachtens de statuten of het huishoudelijk reglement is geregeld.

Stichting wetenschappelijk bureau D66

Art.26.1 De stichting wetenschappelijk bureau D66 regelt, als zelfstandig rechtspersoon, haar taken in haar statuten. Deze statuten komen tot stand na advies van het hoofdbestuur en na goedkeuring door de landelijke algemene ledenvergadering van D66, waarbij rekening dient te worden gehouden met het bepaalde in dit artikel.

- 2 Het hoofdbestuur kan het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66 verzoeken bepaalde onderwerpen in studie te nemen en daaromtrent rapport uit te brengen.
- 3 De stichting wetenschappelijk bureau D66 organiseert landelijke werkgroepen, die zich bezighouden met onderwerpen van landelijk politiek karakter. Zij kunnen zich in subgroepen opsplitsen ten aanzien van bepaalde onderwerpen en zich per regio vertakken onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de betrokken landelijke werkgroep.
- 4 De werkgroepen treden nimmer zelfstandig naar buiten op. Meningingen, opvattingen en publikaties vallen onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66.
- 5 Het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66 treedt niet naar buiten op, dan na overleg met het hoofdbestuur.
- 6 Het bestuur van het wetenschappelijk bureau bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan tenminste vijf rechtstreeks door de landelijke algemene ledenvergadering worden gekozen met de voorzitter en penningmeester in functie volgens het model van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Het bestuur benoemt uit deze leden de secretaris. Niet-leden van D66 kunnen benoemd worden in het stichtingsbestuur, met dien verstande dat van het bestuur tenminste de helft plus één, waaronder begrepen de voorzitter, de secretaris en de penningmeester, leden van D66 dienen te zijn.
- 7 Wanneer het bestuur, bedoeld in lid 6, niet uit het vereiste minimum aantal leden bestaat, of wanneer er sprake is van tussentijds aftreden, waardoor het aantal bestuursleden beneden het statutaire minimum daalt, vormen de benoemden dan wel de overgebleven bestuursleden rechtsgeldig het bestuur, dat alsdan zelf het bestuur tot het statutaire minimum aantal leden dient aan te vullen. Deze aanvullende benoemingen zijn van kracht tot de eerstvolgende landelijke algemene ledenvergadering van D66.

- 8 Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd:
- = twee leden door het hoofdbestuur van D66 uit zijn midden;
 - = twee leden door de eerste-kamerfractie, de tweede-kamerfractie en de Europese fractie van D66 uit hun gezamenlijke midden;
- bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergadering doen vertegenwoordigen door een plaatsvervanger uit dezelfde geleding waaruit zij afkomstig zijn.

Stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D66

- Art.27.1 De stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D66 regelt, als zelfstandig rechtspersoon, haar taken in haar statuten. Deze statuten komen tot stand na advies van het hoofdbestuur en na goedkeuring door de landelijke algemene ledenvergadering van D66, waarbij rekening dient te worden gehouden met het bepaalde in dit artikel.
- 2 Het hoofdbestuur kan het bestuur van de stichting politiek scholings- en vormingsinstituut verzoeken voor een bepaald onderwerp en/of bepaalde groepen specifieke activiteiten te organiseren.
- 3 De stichting politieke scholing en vorming D66 organiseert landelijke en regionale cursussen, alsmede specifieke activiteiten gericht op
- de introductie van nieuwe leden, die actief binnen de partij wensen te worden,
 - de training van leden in en ten behoeve van bestuurlijke en vertegenwoordigende functies binnen of namens D66.
- Opleidings-, scholings- en vormingsactiviteiten kunnen zich richten op bepaalde onderwerpen per regio onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de landelijke stichting.
- 4 Al het informatie-, documentatie- en opleidingsmateriaal (uitgegeven door het PSVI) valt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting politieke scholing en vorming D66.
- 5 Het bestuur van het politiek scholings- en vormingsinstituut, bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan tenminste vijf rechtstreeks door de landelijke algemene ledenvergadering worden gekozen met de voorzitter en penningmeester in functie volgens het model van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Het bestuur benoemt uit deze leden de secretaris.
- 6 Wanneer het bestuur, bedoeld in lid 5, niet uit het vereiste minimum aantal leden bestaat, of wanneer er sprake is van tussentijds aftreden, waardoor het aantal bestuursleden beneden het statutaire minimum daalt, vormen de benoemden dan wel de overgebleven bestuursleden rechtsgeldig het bestuur, dat alsdan zelf het bestuur tot het statutaire minimum aantal leden dient aan te vullen. Deze aanvullende benoemingen zijn van kracht tot de eerstvolgende landelijke algemene ledenvergadering van D66.
- 7 Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd:
- = twee leden door het hoofdbestuur van D66 uit zijn midden;
 - = twee leden door de eerste-kamerfractie, de tweede-kamerfractie en de Europese fractie van D66 uit hun gezamenlijke midden;
- bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergadering doen vertegenwoordigen door een plaatsvervanger uit dezelfde geleding waaruit zij afkomstig zijn; en voorts:
- = een lid door het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66, uit zijn midden;
 - = een lid door de medewerkers van het bureau uit hun midden aangewezen.

Wijziging en Ontbinding

- Art.28.1 Wijziging van deze statuten is mogelijk door een besluit van de algemene ledenvergadering waarin tenminste vijf percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
- 2 Een wijziging treedt niet eerder in werking, dan nadat een notariële akte is opge-maakt.
- Art.29.1 Een besluit tot ontbinding van D66 wordt door de algemene ledenvergadering waarin tenminste vijftig percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, geno-men met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- 2 Het ontbindingsbesluit geeft aan een eventueel liquidatiesaldo een met het doel van D66 strokende bestemming.
 - 3 Bij ontbinding van D66 geschiedt de liquidatie door het hoofdbestuur.
- Art.30.1 Een besluit als bedoeld in art.28 of art.29 kan alleen worden genomen indien de algemene ledenvergadering is bijeengeroepen met de mededeling dat aldaar een dergelijk besluit zal worden voorgesteld. Indien aan de quorumvereisten bij die algemene ledenvergadering niet wordt voldaan, wordt in het geval van art.28 de besluitvorming verdaagd naar een eerstvolgende algemene ledenvergadering en in het geval van art.29 op een termijn van dertig dagen een nieuwe vergade-ring uitgeschreven met dezelfde agenda, waarbij aan de stemgerechtigde leden wordt gemeld dat het vereiste quorum dan niet aanwezig behoeft te zijn voor het nemen van rechtsgeldige beslissingen.
- 2 De termijn voor bijeenroeping tot een zodanige vergadering bedraagt tenminste dertig dagen onder bijvoeging van het betreffende voorstel.
 - 3 De letterlijke tekst van een voorstel tot wijziging van statuten of huishoudelijk reglement of tot ontbinding der partij wordt
 - a. tenminste veertien dagen voor de vergadering bij het landelijk secretariaat ter inzage gelegd,
 - b. tenminste veertien dagen voor de vergadering aan de regiobesturen toege-zonden, en
 - c. ter vergadering beschikbaar gesteld.

TOELICHTING OP HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

INLEIDING

De statuten vermelden de algemene beginselen van organisatie, die de grondslag vormen voor nadere uitwerking in het huishoudelijk reglement. Daarom begint elk hoofdstuk van het huishoudelijk reglement met nog eens te recapituleren wat er over het betrokken onderwerp reeds in de statuten is geregeld. In deze *cursief* gedrukte teksten zijn de artikel- en lidnummers weggelaten; het gaat immers om de tekst als zodanig; voor verwijzing naar de statuten dienen de statuten zelf te worden geraadpleegd.

Het huishoudelijk reglement is zo ingericht dat alles over één onderwerp ook in één hoofdstuk staat, achtereenvolgens (zie verder gedetailleerde inhoudsopgave voorin):

- hoofdstuk 00: Begrippen en definities
- hoofdstuk 01: Het lidmaatschap
- hoofdstuk 02: De kandidaatstelling en interne verkiezing voor partijfuncties en vertegenwoordigende lichamen
- hoofdstuk 03: Het politieke programma
- hoofdstuk 04: De ledenvergadering
- hoofdstuk 05: Het bestuur
- hoofdstuk 06: De financiën
- hoofdstuk 07: De bestuurdersvereniging
- hoofdstuk 08: De geschillen
- hoofdstuk 09: De adviesraden
- hoofdstuk 10: Overgangs- en slotbepalingen.

met als

- bijlage A: Definiëring van geldig uitgebrachte stemmen en de stemuitslagen
- bijlage B: Methode voor het verkiezen van personen ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen en voor de vervulling van meerdere vacatures in een bestuur, college of commissie
- bijlage C: Methode voor het verkiezen van personen in functie
- bijlage D: Model-verkiezingsreglement voor vertegenwoordigende organen bij lagere overheden
- bijlage E: Statuten van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66
- bijlage F: Statuten van de Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66
- bijlage G: Model congresreglement
- bijlage H: Redactiestatuut De Democraat
- bijlage J: Verenigingsreglement van de Bestuurdersvereniging
- bijlage K: Reglement van orde van het Geschillencollege

Iedere politieke partij heeft tot taak het mobiliseren van de kiezers, onder andere voor het lidmaatschap van de partij; vandaar dat we met de regels voor het lidmaatschap beginnen. De campagnes voor het werven van kiezers, respectievelijk leden, behoeven geen expliciete regels.

Vervolgens is de regeling van recruterende van politieke vertegenwoordigers en bestuurders aan de orde, zowel binnen de partij als namens de partij. Weliswaar vallen ook de benoemingen van partijleden in politiek-bestuurlijke functies in deze categorie, doch daaromtrent is er niets te regelen binnen de organisatie van de partij.

Politieke partijen hebben doelstellingen, waarvan zij verwachten dat hun politieke vertegenwoordigers die mede helpen realiseren. Dat geschiedt via het politiek programma, waarin zowel wordt aangegeven wat feitelijk als politiek probleem wordt gezien en

welke wijze van oplossen daarvan wordt voorgestaan, alsook wordt aangegeven hoe problemen en belangen ten opzichte van elkaar worden afgewogen en in samenhang gebracht.

Tenslotte is dan de hele interne organisatie en communicatie in termen van besluitvorming, besturing, financiering en arbitrage aan de orde; kortom het apparaat waarmee en waardoor de partij haar doelstellingen realiseert.

5

In een aantal korte paragrafen worden de hoofdlijnen van het reglement geschetst in de volgorde, waarin de hoofdstukken zijn opgenomen, maar we beginnen met een korte beschrijving van de "organisatiefilosofie" van D66.

10

VAN DE ORGANISATIE

De partijorganisatie dient volgens D66 zo te worden ingericht dat een zo direct mogelijke band tussen kiezer en gekozene kan ontstaan. Dat betekent onder meer dat de partijorganisatie er niet is om zichzelf wille, doch als dienstverlenend aan het politiek primaat van de gekozen vertegenwoordigers en de ondersteuning van hen in hun relatie met de kiezers. In de radicaal-democratische opvatting, die D66 huldigt, is macht over zoveel mogelijk mensen gespreid. Dat betekent dat de deelname van mensen in de politiek kan worden bevorderd door politieke, bestuurlijke en organisatorische functies over zoveel mogelijk mensen te spreiden, waarbij één functie niet langdurig in de tijd dient te worden vervuld. Datgene wat D66 voor het openbaar bestuur bepleit, heeft het ook als uitgangspunt van de eigen organisatie.

15

20

Openbaarheid dient het principe te zijn en beslotenheid slechts uitzondering. Beslotenheid kan slechts worden toegestaan indien dat gemotiveerd in het huishoudelijk reglement is aangegeven. Indien in het huishoudelijk reglement niet expliciet is aangegeven onder welke omstandigheden een vergadering besloten kan zijn, is die vergadering openbaar. Partijorganen kunnen ook niet in eigen reglementen beslotenheid regelen, indien daartoe in het huishoudelijk reglement geen expliciete bevoegdheid is verleend.

25

30

D66 heeft een one-man-one-vote systeem voor zover leden op vergaderingen aanwezig zijn, dan wel aan schriftelijke (post)stemmingen deelnemen. In geen enkel geval is stemmen bij volmacht mogelijk; het stemrecht is aan niemand overdraagbaar.

35

Met betrekking tot het aantal organisatieniveaus volgt D66 de lijnen van het openbaar bestuur:

- a rijk, bij D66 het landelijke partijniveau genoemd en belast met zowel taken voor de partij als geheel, alsmede met specifieke taken ten behoeve van Europa (de Europese gemeenschap) en de eerste en tweede kamer der staten-generaal;
- b provincie, bij D66 het regionale partijniveau en belast met zowel taken ter directe voorbereiding van landelijke besluitvorming, alsmede met specifieke taken ten behoeve van provinciale staten; regio's kunnen subregio's instellen, indien de interne regionale organisatie dat wenselijk maakt;
- c gemeente, bij D66 het afdelingsniveau en belast met zowel taken ter directe voorbereiding van landelijke besluitvorming, alsmede met specifieke taken ten behoeve van (deel)gemeenteraden en intergemeentelijke samenwerking; afdelingen kunnen in principe meerdere gemeenten omvatten; voor elke tot een afdeling behorende gemeente dient de afdeling de partijtaken te verrichten, waarbij geregeld kan worden dat de leden woonachtig in elk van die gemeenten voor de betrokken gemeente de bevoegdheden uitoefenen (bijvoorbeeld het samenstellen van een kandidatenlijst ten behoeve van gemeenteraadsfractie en het gemeente-

50

lijk verkiezingsprogram); afdelingen hebben de mogelijkheid deelafdelingen in te stellen voor gemeenten en deelgemeenten.

Het hoofdbestuur stelt vast welke regio's er zijn. Indien daarbij de provinciale indeling niet meer wordt gevolgd, bijvoorbeeld omdat in het openbaar bestuur nieuwe bestuurlijke vormen (zoals "het agglomeratieniveau") worden geïntroduceerd, dan dient het hoofdbestuur met een beargumenteerd voorstel naar de algemene ledenvergadering te komen. Immers het is de algemene ledenvergadering, die wijzigingen in de grenzen van de regio's vast kan stellen. Gelijkluidend is de regeling voor afdelingen. Het is het regiobestuur dat vaststelt welke afdelingen er binnen de regio zijn. Indien daarbij de gemeentelijke indeling niet meer wordt gevolgd, en daar kunnen verschillende redenen voor zijn (ledenaantallen, wel of geen raadsfractie, indeling van gebieden volgens de wet gemeenschappelijke regeling, etc), dan dient het regiobestuur met een beargumenteerd voorstel naar de algemene regiovergadering te komen. Immers de regiovergadering kan wijzigingen in de grenzen van afdelingen vaststellen.

Regiobesturen kunnen subregio's instellen voor delen van de eigen regio. Wanneer en waarom ze dat doen behoort tot de eigen bevoegdheden; uiteraard dient een dergelijk voorstel wel door de regiovergadering te worden vastgesteld. Dat gaat via een instellingsbesluit. In dat instellingsbesluit dient tenminste te zijn aangegeven:

- het doel van de subregiovorming (is er sprake van een vertegenwoordigend orgaan, dan wel gaat het om een met name te noemen partij-organisatorische zaak),
- het tijdsbestek van het bestaan van de subregio (een bepaalde aangegeven tijd, dan wel een gemotiveerd aangegeven onbepaalde tijd),
- de wijze waarop de regio aan de subregio financiële middelen verschaft,
- welke leden de ledenvergadering vormen (dit is de gebiedsafbakening), hoe het bestuur wordt ingericht en of er sprake is van een verkiezingsprogramma dat dan per definitie onderdeel uitmaakt van het politieke programma van D66 en aan de HB-commissie voor het politieke programma dient te worden ingezonden.

Vanaf het moment dat ze ingesteld zijn, zijn de subregio-organen en partijfunctionarissen organen en functies in de zin van het huishoudelijk reglement en vallen bijvoorbeeld derhalve automatisch onder de regeling voor geschillen.

Afdelingsbesturen hebben overeenkomstige bevoegdheden om deelafdelingen in te stellen en dienen dus op overeenkomstige wijze de instellingsbesluiten vorm te geven. Die zijn denkbaar in het geval van binnengemeentelijke decentralisatie (deelgemeenteraden). Deelafdelingen kunnen ook vanuit een bestaande afdeling, die meerdere gemeenten omvat, worden ingesteld vanwege het vooruitlopen (bijvoorbeeld vanwege een sterke ledengroei) op het vormen van een zelfstandige afdeling ten behoeve van één der tot die afdeling behorende gemeenten.

De hoofdvorm van organisatie is voor alle niveaus gelijk. Als hoofdvorm van organisatie kent D66:

- de ledenvergadering als beleidsbepalend en regelgevend orgaan, op landelijk niveau (algemene ledenvergadering/ALV); op provinciaal niveau (algemene regiovergadering/ARV) en op gemeentelijk niveau (algemene afdelingsvergadering/AAV); de ledenvergadering is het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau;
- het bestuur als verantwoordelijk voor beleidsvoorbereiding en uitvoering, op landelijk niveau (hoofdbestuur/HB), op provinciaal niveau (regiobestuur/RB) en op gemeentelijk niveau (afdelingsbestuur/AB); het bestuur wordt rechtstreeks door de bij het organisatieniveau behorende ledenvergadering gekozen en legt verantwoording af ten overstaan van die ledenvergadering;
- het geschillencollege als rechtsprekend orgaan voor alle niveaus van de partij.

Op landelijk niveau bestaan er bijzondere organen, die voor alle organisatieniveaus werkzaam zijn: de bestuurdersvereniging, het geschillencollege, het wetenschappelijk bureau en het scholings- en vormingsinstituut; op regionaal en afdelingsniveau mogen geen bijzondere organen, noch organen met een met die bijzondere organen overeenkomstige taak en functie, worden ingesteld.

5

De organisatiestructuur van D66 kent geen geleidingswijze opbouw. Alle partijleden hebben zonder meer toegang tot de landelijke algemene ledenvergadering. Alle leden, woonachtig in een regio, hebben zonder meer toegang tot de algemene regiovergadering. Datzelfde geldt voor afdelingen.

10

Partijorganen op de onderscheiden niveaus worden daarom ook in z'n geheel door alle leden die daarbij betrokken zijn gekozen. Dat betekent dat landelijke organen door alle partijleden rechtstreeks worden gekozen, regionale partijorganen door alle regioleden en afdelingsorganen door alle afdelingsleden. De wijze van verkiezing bepaalt het organisatieniveau van het betreffende partijorgaan.

15

De bedoeling van de interne organisatie is dat op de verschillende organisatieniveaus - ter bevordering van de herkenbaarheid van het functioneren als partij - de structuur en werkwijze zoveel mogelijk van dezelfde aard en indeling is en daardoor op gelijke wijze verloopt.

20

Uitgangspunt is dat besturen verantwoordelijk zijn voor het indienen van alle voorstellen bij de ledenvergadering. Dat betreft niet alleen statuten, reglementen, begroting, jaarrekening en andere huishoudelijke zaken, doch nadrukkelijk ook politieke zaken als resoluties, programma's, etc. Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorstellen van de leiding voor de ledenvergadering. "Verantwoordelijk zijn" betekent niet dat een bestuur dat ook allemaal zelf moet doen (ontwerp-verkiezingsprogramma's worden bijvoorbeeld door de betrokken programmacommissies direct aan de betreffende ledenvergadering voorgelegd), doch dat ze wel aanspreekbaar is op het feit dat die voorstellen er moeten komen. De leden kunnen op deze voorstellen moties en amendementen indienen volgens de voorschriften van het huishoudelijk reglement, aangevuld eventueel door de voorschriften uit de eigen regio- en afdelingsreglementen.

25

30

De interne organisatie van D66 is er op gericht dat:

- a bij verkiezingen in bestuurlijke en vertegenwoordigende functies verkiezingsprocedures voor de selectie en benoeming van kandidaten goed in de hand worden gehouden, teneinde "eerlijke kansen" voor zittende en nieuwe kandidaten te garanderen;
- b bij de besluitvorming
 - niet in strijd wordt gehandeld met de statuten en het huishoudelijk reglement,
 - de beslissingsbevoegdheid van de leden volledig tot zijn recht komt onder meer in de vorm van het kunnen indienen van moties en amendementen op de bestuursvoorstellen en eigen initiatiefvoorstellen kunnen doen,
 - het beleidsprogramma als toetsingskader wordt gebruikt voor de voorstellen inzake verkiezingsprogramma's en de daarop ingediende wijzigingsvoorstellen en daarom concept-programma's niet alleen op hun interne consistentie worden bekeken, maar ook op eventuele afwijking van dit programma;
- c bij het toezicht op de financiën er sprake is van korrekte weergave van inkomsten en uitgaven, gekoppeld aan volledige verantwoording daarvan naar de leden.

35

40

45

Deze aspecten zijn ondergebracht in "vaste commissies", te weten

50

- a. de verkiezingscommissie,
- b. de rapportagecommissie,
- c. de financiële commissie.

Aan alle landelijke vaste commissies is op hun specifiek gebied een bijzondere functie

voor de partij als geheel en dus ook voor de niet-landelijke partijniveaus, gegeven; deze commissies vervullen een functionele toezichthoudende taak voor overeenkomstige commissies in regio's en afdelingen.

Op ieder organisatieniveau bestaan dus twee algemene organen, te weten

- de ledenvergadering en
- het bestuur,

kunnen een drietal vaste commissies, te weten

- een verkiezingscommissie,
- een rapportagecommissie en
- een financiële commissie,

worden ingesteld en verder zoveel gewone commissies, commissies-ad-hoc en adviesraden als wenselijk wordt geacht met inachtneming van beperkingen opgelegd in het huishoudelijk reglement.

De vaste commissies bestaan uitsluitend uit direct door de betrokken ledenvergadering gekozen leden en hebben, namens de ledenvergadering, zowel een zelfstandige als een controlerende functie ten opzichte van het overeenkomstige bestuur. Daarom dient het lidmaatschap van de vaste commissies onverenigbaar te zijn met het lidmaatschap van het overeenkomstige bestuur, alsmede onderling. Gezien de belangrijkheid van de voorzittersfunctie, dient de ledenvergadering deze in functie te kiezen; de voorzitter vervult een aantal procedurele taken ten behoeve van de ledenvergadering en overlegt daartoe met het overeenkomstige bestuur.

Besturen hebben niet het recht een al dan niet bindende voordracht voor de samenstelling van de vaste commissies te doen, omdat een bestuur niet z'n "controleurs" moet voordragen. Dit neemt niet weg dat er wel een verplichting voor besturen bestaat leden te stimuleren zich voor die commissies beschikbaar te stellen.

In verband met de soms geringe omvang van afdelingen en de niet altijd even grote beschikbaarheid van leden voor het vervullen van functies, kunnen de "vaste commissies" op regionaal en afdelingsniveau worden ingesteld als commissies-ad-hoc met overigens wel dezelfde functie.

Besturen, bijzondere organen en vaste commissies bestaan altijd uit een oneven aantal leden. Indien dat door verloop of anderszins niet meer het geval is, vormen de overgebleven leden rechtsgeldig het betrokken orgaan en kunnen de functie ten volle uitoefenen, doch het overeenkomstige bestuur is dan wel verplicht de procedure voor vacaturevervulling in werking te zetten.

VAN HET LIDMAATSCHAP

D66 kent leden, aspirantleden, bijzondere leden en donateurs. Slechts de leden hebben de volle rechten verbonden aan het lidmaatschap. Bijzondere leden hebben dezelfde rechten als de leden, met uitzondering van het gekozen kunnen worden in partijfuncties (besturen, commissies, raden, etc.). Voorts is het wettelijk onmogelijk voor bijzondere leden om kandidaat te kunnen zijn voor D66 in vertegenwoordigende organen. Daarom kunnen bijzondere leden ook geen kandidaat zijn voor die vertegenwoordigende organen; immers volgens onze interne regels mogen we slechts kandidaten op lijsten zetten, die voldoen aan de wettelijke eisen van verkiesbaarheid. Aspirantleden hebben geen stemrecht op vergaderingen, noch in werkgroepen, kunnen zich niet kandidaat stellen voor en hebben ook niet het recht deel te nemen aan verkiezingen van kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen en partijfuncties.

Vanwege het passieve kiesrecht, gekombineerd met de eisen die worden gesteld aan

de lidmaatschapstermijn van D66, is de leeftijdseis voor dat lidmaatschap gesteld op veertien jaar.

Mede in verband met beroepsprocedures en lidmaatschapsvereisten bij kandidaatstelling is vastgesteld dat het lidmaatschap begint met de ontvangst van de eerste contributiebetaling, waarbij betaling per kas tijdens een ALV moet worden uitgesloten om controle mogelijk te blijven houden.

In de statuten wordt bij kandidaatstelling binnen of namens D66 een verklaring geëist waaruit een niet-fascistische of niet-racistische gezindheid moet blijken. Daarmee is niet gezegd dat alle andere vormen van discriminatie voor D66 géén belemmering opleveren. Handelingen en uitspraken, die als strijdig met artikel 1 van de Grondwet kunnen worden beschouwd, kunnen aanleiding zijn tot roeyement op grond van het in diskrediet brengen van de partij.

VAN DE KANDIDAATSTELLING EN VERKIEZING

Uitgangspunt bij kandidaatstelling is dat leden zichzelf kandidaat stellen op eigen verantwoordelijkheid. Ook al worden leden "gevraagd" zich kandidaat te stellen, dan nog blijft het een eigen persoonlijke keuze om daar al of niet op in te gaan. Dat betekent dus ook dat bij kandidaatstelling niet vermeld mag worden dat iemand zich op verzoek van anderen kandidaat heeft gesteld. Het blijft een eigen verantwoordelijkheid. Kandidaten dienen volledige en korrekte informatie te verschaffen. In de procedure wordt dat gecontroleerd. Dat moet omdat, wil je de leden hun actieve kiesrecht gunnen, deze leden geheel afhankelijk zijn van de verstrekte informatie.

De landelijke verkiezingscommissie dient nadere regels en richtlijnen te geven omtrent de informatieverschaffing aan de leden ten behoeve van het verkiezen van personen in partijfuncties, alsmede voor het samenstellen van vertegenwoordigende lijsten. De informatiecontrole dient door alle verkiezingscommissies te worden verricht.

D66 kent een beperkte zittingsduur van functionarissen en wenst accumulatie van functies te voorkomen. In veel functies hoopt zich deskundigheid en ervaring op, waardoor al dan niet gewild macht ontstaat. Ook al zou je regelmatig functionarissen laten (her)verkiezen, dan werkt het vervullen van de functie vrijwel altijd in het voordeel van zittende personen. Dat geldt helemaal voor het vervullen van meer functies tegelijkertijd. Voor mensen die actief en beschikbaar zijn is het daarom goed via beperking van herverkiezing de functies te laten rouleren. Nieuwe posities kunnen gebruik maken van elders opgedane ervaring.

Tenslotte wordt van iemand volledige inzet verwacht, op grond waarvan de verantwoordelijkheid voor slechts één vertegenwoordigende functie kan worden gedragen. Staten- en (deel)raadsleden kunnen in principe functies in besturen en vaste commissies, anders dan op overeenkomstig niveau, vervullen; daarbij wordt geen uitzondering gemaakt voor gedeputeerden en wethouders.

De onverenigbaarheden worden geregeld volgens het principe dat functionarissen die elkaar dienen te controleren, te adviseren, of waartussen geschillen kunnen ontstaan, ook functioneel gescheiden moeten zijn.

De structuur van de onverenigbaarheden ziet er als volgt uit.

- Er is sprake van verticale onverenigbaarheid van partijfuncties in de bestuurlijke lijn; hogere organen hebben veelal bevoegdheden ten opzichte van lagere organen en het is niet goed dat bestuursleden die bevoegdheden tegenover zichzelf in een andere positie moeten uitoefenen.
- Er is sprake van verticale onverenigbaarheid van partijvertegenwoordigers in

gekozen lichamen van openbaar bestuur. De basis voor die onverenigbaarheid is dat een lid slechts één vertegenwoordigende functie tegelijkertijd kan en mag uitoefenen. Voor voltijdse vertegenwoordigende functies in het Nederlandse en Europese parlement ligt dat voor de hand. Echter ook voor deeltijdse vertegenwoordigende functies in raden, staten, eerste kamer en eventuele "gewesten", die dus gelijktijdig worden uitgeoefend met andere maatschappelijke functies (volledige/part-time werkring, vrijwilligerswerk, ed.), wordt de volle inzet verwacht. Daarbij geldt bovendien dat op hogere bestuursniveaus in breder verband afwegingen moeten worden gemaakt, waarbij het "dubbele petten"-probleem erg verstoring kan werken. Dat tast de geloofwaardigheid van vertegenwoordigers in twee verschillende posities aan, indien ze daarin verschillend moeten oordelen.

- c. Er is sprake van horizontale onverenigbaarheid tussen partijbestuur en fractie. Voor D66 ligt het politieke primaat nadrukkelijk bij de gekozen vertegenwoordigers in een fractie. Besturen vertegenwoordigen de partij bij de fractie en houden de vinger aan de pols in de uitvoering van het verkiezingsprogramma en andere politieke keuzes. Voorkomen moet worden dat de partij te zeer onder de feitelijke politiek van een fractie komt te staan. Dat is ook ongewenst voor de fractie zelf. Een zeker intern spanningsveld is nuttig. Vandaar de horizontale onverenigbaarheden.
- d. Er is sprake van onverenigbaarheden tussen het vertegenwoordigen van D66 enerzijds en het uitoefenen van politiek benoemde openbare ambten anderzijds. Deels is dat gebaseerd op het door D66 voorgestane kiezersdualisme (kiezen voor de macht en voor de controle op de macht), deels op het onafhankelijk kunnen oordelen in geval van strijdige belangen in beide posities, en tenslotte op de wens dat de inzet in de vertegenwoordigende functie optimaal is.
- e. Er is sprake van onverenigbaarheid van interne partijfuncties op horizontaal niveau. Daaraan liggen zowel het principe van voorkoming van accumulatie van functies, als het principe van elkaar onafhankelijk kunnen corrigeren en controleren ten grondslag. Dat zijn de onverenigbaarheden tussen besturen, geschillencollege en vaste commissies, tussen vaste commissies onderling, tussen vaste commissies en kongresleiding, etc.
- f. Er is sprake van onverenigbaarheid van "institutionele" aard, in die zin dat bestuursleden geen lid mogen zijn van een andere politieke partij op landelijk of overeenkomstig niveau, en dat kandidatuur voor vertegenwoordigende organen op andere lijsten dan D66 slechts is toegestaan, indien D66 aan de verkiezingen voor dat orgaan niet deelneemt.

De onverenigbaarheden worden systematisch aangegeven bij functies en organen, waarop deze van toepassing zijn, tenminste volgens het principe dat slechts één vertegenwoordigende functie gelijktijdig kan worden vervuld, alsook slechts één bestuurlijke functie. Europarlementariërs en tweede kamerleden mogen geen enkele functie binnen de partij bekleden. Normaal gaan de onverenigbaarheden in op de dag van benoeming in partijorganen of het vertegenwoordigende orgaan. In sommige gevallen gaat de onverenigbaarheid reeds in op het moment van kandidaatstelling, zoals het lidmaatschap van verkiezingscommissie en vertegenwoordigend kandidaat op overeenkomstig niveau; er zijn meer van dat soort voorbeelden. Teneinde het stelsel van onverenigbaarheden te kunnen effectueren wordt bij de kandidaatstelling van iemand voor een functie die onverenigbaar is met een functie, die betrokkene vervult op het moment van kandidaatstelling, deze kandidaatstelling slechts aanvaard, indien het aanmeldingformulier vergezeld gaat van een ontslagbrief uit de huidige functie per datum van benoeming in de nieuwe (met de huidige onverenigbare) functie. Die brief wordt verzonden door de landelijke verkiezingscommissie op de dag dat de benoeming is geschied.

Leden in vertegenwoordigende organen, die zich kandidaat stellen voor andere vertegenwoordigende organen zijn gehouden bij verkiezing in dat andere orgaan de huidige vertegenwoordigende functie onmiddellijk te beëindigen. Indien hieraan niet wordt voldaan, kan betrokkene zich voor geen enkele partij-, bestuurs-, of vertegenwoordigende functie meer kandidaat stellen, omdat dan door het simpele feit van het negeren van onverenigbaarheden niet meer aan de voorwaarden wordt voldaan. Het hoofdbestuur is bevoegd betrokken kandidaten van de lijsten te schrappen, op voordracht van onder andere de landelijke verkiezingscommissie, die dat uit hoofde van de toezichthoudende functie kan doen.

5

Dispensatie van de reglementaire onverenigbaarheden kan gegeven worden in die uitzonderingsgevallen, waarin betrokkene weliswaar zich kandidaat heeft gesteld voor een vertegenwoordigende functie, doch op een zodanige plaats op de lijst is gekomen (al dan niet op eigen verzoek via toelichting bij de kandidaatstelling), dat "normaal gesproken" van directe verkiesbaarheid geen sprake zou zijn. Voorstelbaar is dat een bestuur of fractie (tijdelijk) in grote problemen komt, indien daar min of meer onverwacht leden uit verdwijnen. De procedure, waarin wordt beoordeeld of er van dispensatie sprake kan zijn is gebaseerd op

10

15

- a. onderzoek naar feiten en omstandigheden door de landelijke verkiezingscommissie, waarbij alle betrokkenen worden gehoord,
- b. een gemotiveerd advies van de landelijke verkiezingscommissie en een gemotiveerd besluit van het hoofdbestuur,
- c. recht van beroep tegen de hoofdbestuursbeslissing door alle betrokkenen,
- d. volledige openbaarheid van de procedure en beslissing, binnen het tijdsbestek tussen de datum van verkiezing en benoeming.

20

25

Voor interne partijfuncties en externe vertegenwoordigingen geldt slechts één lidmaatschapstermijnvereiste: te weten één jaar voor de dag van feitelijke verkiezing. Het hoofdbestuur kan van dit kandidaatstellingsvereiste gemotiveerd dispensatie verlenen. "Benadeelden" hebben beroepsmogelijkheid bij het geschillencollege.

30

Het is ongewenst een onderscheid te maken naar verkiesbare en onverkiesbare plaatsen op de lijst, gezien de onvoorspelbaarheid van de verkiezingsuitslag. Indien kandidaten per sé niet verkiesbaar willen zijn, dan dient de betrokken verkiezingscommissie deze kandidaten mee te laten doen in de schriftelijke (post)stemmingen, doch in de daarbij verkregen volgorde eerst na de verkiesbare kandidaten onderaan de lijst te plaatsen. Het zijn dan duidelijke steungevers aan de kandidatenlijst.

35

Alle leden hebben het recht onbeperkt en rechtstreeks hun stem uit te brengen op bestuurs- of vertegenwoordigende kandidaten. D66 gaat er van uit dat goed geïnformeerde burgers tot een redelijk en verstandig oordeel komen. Daarom dient er ook de grootst mogelijke zorg te worden besteed aan de betrouwbaarheid en relevante volledigheid van de verstrekte informatie. Selectiecommissies, in welke variant dan ook, zijn telkens door de partij afgewezen.

40

45

De mogelijkheid is aanwezig "stemadviescommissies" in te stellen. Ledenvergaderingen dienen er zich expliciet over uit te spreken of er behoefte bestaat door een commissie een stemadvies te laten uitbrengen. Met het uitbrengen van een stemadvies neemt de partij een grotere verantwoordelijkheid voor de samenstelling van de vertegenwoordigende lijsten in termen van een betere spreiding van deskundigheid, ervaring, sexe, geografische herkomst, vernieuwing of doorstroming. Er dient dan in elk geval een profielschets te worden gemaakt, die door de ledenvergadering wordt vastgesteld. Vervolgens moet worden vastgesteld in welke mate de geselecteerde kandidaten aan

50

die profielschets voldoen. Een stemadvies dient inhoudelijk gemotiveerde informatie aan de leden te bevatten over de mate waarin de kandidaten, naar elk individu gespecificeerd, in het politiek profiel van een toekomstige fractie passen. Een stemadvies kan nimmer inhouden het groeperen van kandidaten, waarbij de eerste groep de voorkeur heeft boven de tweede, enz., zonder dat duidelijk is hoe die voorkeur tot stand is gekomen en individueel naar de kandidaten uitwerkt. Een advies moet beargumenteerd en gemotiveerd zijn, pas dan hebben de leden er iets aan en de kandidaten hebben de mogelijkheid het te bestrijden. De stemadviescommissie moet op basis van het door de ledenvergadering vastgestelde politieke profiel een gewenste samenstelling van de fractie formuleren (het algemene stemadvies). Op basis daarvan wordt een specifiek stemadvies vastgesteld, waarin gemotiveerd wordt aangegeven in hoeverre de kandidaten daaraan voldoen. Zij worden in alfabetische volgorde genoemd. Alle (verkiezbare) kandidaten worden gehoord, zittende fractieleden niet uitgezonderd. Voordat de leden van het (specifieke) stemadvies kennis kunnen nemen, krijgen de kandidaten de kans op hun kwalificatie te reageren. Deze reactie is onderdeel van het stemadvies. Het kunnen houden van voorkeursacties kan onder voorwaarden geschieden. De actie mag niet negatief zijn voor één van de betrokken kandidaten, dient goedgekeurd te zijn door het verantwoordelijke bestuur en loopt via het landelijk secretariaat.

Binnen D66 willen we ieder vrijelijk de gelegenheid geven zich voor elke functie of elke vertegenwoordigende lijst kandidaat te kunnen stellen. Toch kan niet iedereen, die zich kandidaat stelt bij wijze van spreken automatisch op de vertegenwoordigende lijst voorkomen. Voor elke kandidatuur binnen of namens D66 dient expliciete steun van de betrokken leden te worden verworven als legitimatie voor het toekomstig uitoefenen van die functie. Dat wil zeggen dat de betrokken leden de kandidatuur van iemand voor een vertegenwoordigende lijst of partijfunctie ook nadrukkelijk moeten kunnen afstemmen. Aangezien iedereen zich kandidaat mag stellen dient er een "onderdrempel" te worden ingevoerd bij kandidaatstelling voor externe vertegenwoordigingen om ook echt kandidaat te kunnen zijn. En voor partijfuncties geldt dat, als bij een verkiezing er slechts één kandidaat is (dan wel het aantal gelijk of minder dan het aantal vacatures), deze kandidaat altijd het vertrouwen van de vergadering moet hebben verkregen via een stemming, waarbij betrokkene een gewone meerderheid verwerft.

De kandidaatstelling voor de tweede kamer wordt in twee landelijke rondes gehouden, één zonder en de tweede met de zittende kamerleden. Bij de kandidaatstelling voor de tweede kamer is het tweerondenstelsel bedoeld om nieuwe kandidaten een kans te geven. Daartoe dient "concurrentie" van zittende fractieleden, die zich opnieuw kandidaat willen stellen, in eerste aanleg te worden voorkomen. Daarom is de eerste (voor)ronde slechts toegankelijk voor nieuwe kandidaten. Dan kan ook het regionale aspect eventueel de nodige aandacht krijgen via de voorkeursacties. De voorronde is echter wel een landelijke ronde, omdat toekomstige kamerleden toch een zekere bekendheid binnen de partij op landelijk niveau moeten hebben. In de tweede, eveneens landelijke, ronde doen een telkens afzonderlijk bij LVC-besluit te bepalen aantal kandidaten van de voorronde mee, gevoegd bij de zich herverkiesbaar stellende zittende fractieleden. Dan ontstaat een overzichtelijke keuze. De overige kandidaten uit de voorronde worden in volgorde via de woonplaatsindeling, onder de gezamenlijke landelijke lijst in de diverse "rijkskieskringen" geplaatst. Zo ontstaat een combinatie van een gemeenschappelijke landelijke kernlijst met kieskringgewijze staartlijsten. Het is onmogelijk regionale kandidaten per kieskring naar voren te schuiven, vanwege de daaruit ontstane problemen bij de verkiezingen en de tussentijdse wettelijke en reglementaire opvolging. De landelijke volgorde uit de voorronde blijft de volgorde van opvolging, tenzij voorkeurstemmen anders beslissen.

De doorwerking van de volledige koppeling van de Eerste-Kamer verkiezing direct aan de statenverkiezingen zou dienen te betekenen dat de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer gereed dient te zijn vóór dat de statenlijsten worden ingediend, opdat tijdig over eventuele onverenigbaarheden beslissingen kunnen worden genomen.

5

De samenstelling van landelijke kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen blijft gebaseerd op de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.

De landelijke verkiezingscommissie heeft naast de verantwoordelijkheid voor de verkiezing van het hoofdbestuur en de vertegenwoordigers in het nederlandse en europese parlement, ook de verantwoordelijkheid voor de verkiezing van de leden van de bijzondere organen, vaste commissies en adviesraad op landelijk niveau. Bovendien heeft de landelijke verkiezingscommissie de bevoegdheid tot herstemming, ook in regio's en afdelingen, te besluiten.

10

Een herstemming ten aanzien van de kandidaatstelling als zodanig is niet goed mogelijk, omdat daar niet over gestemd wordt. Een herstemming ten aanzien van de lijstvolgorde is denkbaar, indien ontijdig bekend wordt dat er toch onjuiste informatie is verschaft, dan wel dat kandidaten zich terugtrekken en het bepaalde dat betrokkene dan bij de uitslagbepaling buiten beschouwing wordt gelaten tot 'schade' voor de overige kandidaten zou leiden. Herstemming moet ook mogelijk zijn, indien naar het oordeel van de landelijke verkiezingscommissie "procedurele" fouten zijn gemaakt. Een besluit tot herstemming bij kandidaatstellingen voor vertegenwoordigende functies kan slechts worden genomen door of de ledenvergadering of de landelijke verkiezingscommissie. In het laatste geval staat beroep open bij het geschillencollege.

15

20

25

Het geschillencollege heeft bij kandidaatstelling nadrukkelijk de functie van beroepsinstantie ten aanzien van door andere partijorganen genomen beslissingen; het geschillencollege is echter niet bevoegd tot het opleggen van een herstemming; in dat kader zou het onjuist zijn het geschillencollege ook in eerste aanleg te laten oordelen, mede vanwege het grote aantal betrokken partijen bij een kandidaatstelling. In het huishoudelijk reglement wordt dit nader voor het landelijk niveau uitgewerkt. Voor het regionale en afdelingsniveau is dat opgedragen aan de betrokken ledenvergaderingen.

30

Wellicht is het goed hier te recapituleren welke beslissingen in regio's en afdelingen moeten worden genomen in het kader van deelname aan staten- en raadsverkiezingen.

35

Uiterlijk één jaar vóór de staten- of raadsverkiezingen, dient de betrokken ledenvergadering tenminste een besluit te hebben genomen over:

40

uitsluitend in afdelingen

- a. in welke van de tot een afdeling behorende gemeenten D66 wenst deel te nemen aan de gemeenteraadsverkiezingen;
- b. of deelname, zoals bedoeld onder a, zal geschieden uitsluitend als D66, dan wel in combinatie met een andere groepering met D66 wel of niet in de lijstaanduiding;

45

in regio's en afdelingen

- c. het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement;
- d. (indien er geen verkiezingscommissie als vaste commissie is ingesteld): het benoemen van een verkiezingscommissie-ad-hoc;
- e. of het wel dan niet gewenst is een stemadviescommissie in te stellen en zo ja, in

50

- het verlengde daarvan: het vaststellen van het gewenste politieke profiel voor de staten- of raadsfractie;
- f. het verkiezen van een programmacommissie-ad-hoc.

We nemen de beslissingen in volgorde van a t/m d afzonderlijk door; over e en f is reeds elders in deze toelichting gesproken.

Ad.a. Over de deelname.

Een afdeling bestaat uit één of meerdere gemeenten. De ledenvergadering van die afdeling moet beslissen in welke van die gemeenten aan de raadsverkiezingen wordt meegedaan. Een eigen afdelingsreglement kan bepalen dat voor deze specifieke beslissing slechts de leden woonachtig in de betreffende gemeente stemgerechtigd zijn. Indien een dergelijk reglement ontbreekt kan het afdelingsbestuur een beslisprocedure-ad-hoc voorstellen, waarin dat stemrecht wordt geregeld. Het huishoudelijk reglement laat zo'n eigen regeling toe, zij het dat **zonder** een besluit van de afdelingsledenvergadering, waarin het stemrecht aan delen van die vergadering wordt gegeven, de afdelingsledenvergadering als zodanig beslist. Alhoewel het huishoudelijk reglement slechts verplicht om deelname te melden, is het verstandig voor alle gemeenten die tot een afdeling behoren een besluit te nemen en óók besluit tot niet-deelnemen voor alle duidelijkheid aan het betrokken regiobestuur en het hoofdbestuur te melden; dat voorkomt in een latere fase het ontstaan van misverstanden of de procedure wel juist is gevolgd en waarom in bepaalde gemeenten niet wordt meegedaan.

Een bijzonder probleem vormt een gemeente, waar wel leden aanwezig zijn, doch geen afdeling (de zogeheten "witte gebieden"). In het huishoudelijk reglement is het regiobestuur verantwoordelijk voor deze afdelingsloze gemeenten. Leden in die gemeenten kunnen uiteraard zelf het initiatief richting regiobestuur nemen, maar het ligt het meest voor de hand dat elk regiobestuur in overleg met de betrokken leden formele besluiten op dit punt aan een regiovergadering voorlegt.

Ad.b. Over de naamsaanduiding.

Indien wordt deelgenomen aan de raadsverkiezingen dient in het besluit tevens te worden vermeld of er

- zelfstandig onder de naam van D66,
- in combinatie met welke andere politieke partijen of groeperingen onder de medeaanduiding van D66,

dan wel

- onder een met name genoemde plaatselijke aanduiding en met wie, anders dan D66 een lijst zal worden ingediend.

Het hoofdbestuur moet toestemming geven tot zowel het voeren van de naam D66, als het deelnemen in andere groeperingen. Een bijzonder punt van aandacht in de samenwerking met andere partijen of groeperingen vormt de lijstsamenstelling. Denkbaar is dat de D66-afdeling eerst een eigen interne kandidaatstellingsronde houdt en dan de vervlechting met de kandidaten van de andere partijen of groepering uitvoert. Denkbaar is ook dat er een gezamenlijke procedure wordt gehanteerd, waarbij echter wel duidelijke afspraken moeten worden gemaakt omtrent kandidaatstelling en verkiezing. In elk geval dient de D66-afdelingsvergadering daarover duidelijke besluiten te nemen, die aan het hoofdbestuur moeten worden toegezonden.

Ad.c. Over het reglement.

Indien aan staten- of raadsverkiezingen wordt deelgenomen, dient er in elk geval een kandidaatstellings- en verkiezingsreglement te worden vastgesteld uiterlijk één jaar voor de verkiezingen. Dit reglement dient aan de landelijke verkiezingscommissie te worden gezonden, die op grond daarvan aanwijzingen aan de verkiezingscommissie kan geven. Het huishoudelijk reglement regelt slechts in algemene zin de kandidaatstelling, doch de wijze van lijstsamenstelling is volledig naar de regio's en afdelingen gedecentraliseerd. Er bestaat reeds een reglementaire verplichting voor regio's en afdelingen zo'n reglement in het algemeen voor verkiezingen in bestuursfuncties en vertegenwoordigende organen te hebben. Regio's en afdelingen hebben een grote vrijheid zelf de eigen regels te stellen in aanvulling op het huishoudelijk reglement. In dit huishoudelijk reglement is aangegeven wat er zoal in het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement dient te worden geregeld. Sommige zaken hebben uitsluitend betrekking op tijdsplanning en zijn van procedurele aard. Andere aspecten bevatten duidelijke keuzemogelijkheden, zoals de samenstelling van de kandidatenlijst, de te hanteren "drempelwaarde", wie kandidaat zijn voor het lijsttrekkerschap, etc.

In principe is voorgeschreven dat de lijstsamenstelling gebaseerd is op Bijlage B van het Huishoudelijk Reglement. Bij een klein aantal deelnemende leden, bijvoorbeeld beneden de tweehonderd, kan de mogelijkheid van manipulatie binnen dit kiesstelsel redelijk groot zijn. Met behoud van het uitgangspunt dat alle betrokken leden via een schriftelijke stemming moeten kunnen deelnemen aan de samenstelling van de vertegenwoordigende lijsten, kan het aan regio's en afdelingen worden overgelaten bijvoorbeeld voor de methode van bijlage C te kiezen (iedere plaats op de lijst is op zich een verkiezing). Indien het om een kleiner aantal kandidaten gaat, bijvoorbeeld minder dan twintig, en bijlage B wordt toegepast, dan zou het stembiljet in principe alle kandidaten dienen te bevatten met de vraag betrokkene wel of niet te plaatsen op lijst en zo ja met welk rangnummer. Indien regio's en afdelingen tijdig daartoe voorstellen doen, hebben ze een grote vrijheid binnen de regels van statuten en huishoudelijk reglement een eigen kandidaatstellings- en verkiezingsreglement vast te stellen, waarin bijvoorbeeld een aangepaste vorm van bijlage B, dan wel bijlage C als methode in het reglement kan worden opgenomen. Te denken valt daarbij óók aan de mogelijkheid binnen regio's met statenkieskringlijsten te werken, etc.

In eerste aanleg gaan we er van uit dat je door tenminste tien percent van de leden genoemd moet zijn om die "drempelwaarde" te bereiken. Binnen regio's en afdelingen kan dat anders worden geregeld, mits het principe maar overeind blijft, dat een kandidaat óók kan worden geweigerd, indien er te weinig steun voor de kandidatuur is. Er is dus van alles mogelijk te regelen op decentraal niveau, toegesneden op de feitelijke situatie. De reglementen dienen wel tijdig gereed te zijn en het overleg met de landelijke verkiezingscommissie dient tijdig geschieden. Indien er geen eigen reglement is vastgesteld dan zijn de regio's en afdelingen gebonden aan het model van bijlage D van het huishoudelijk reglement.

Ad.d. Over de verkiezingscommissie.

Regio's en afdelingen hebben de vrijheid een verkiezingscommissie als vaste commissie, dan wel als commissie-ad-hoc in te stellen. Voor een vaste commissie pleit dat daardoor een zekere ervaring wordt verkregen in het hanteren van procedures en kennis van de reglementen. Dat kan handig zijn bij voorstellen voor het eigen reglement. Indien er geen vaste commissie is, dient er in elk geval voor de verkiezing van provinciale staten of gemeenteraad (als daaraan wordt meegedaan) een commissie-ad-hoc te worden ingesteld.

Kerntaak, als we dat zo mogen noemen, voor die commissie is het bewaken van de voor D66 zo kenmerkende open en zorgvuldige procedure, waarin het controleren en verschaffen van informatie over de kandidaten zeer belangrijk is; dat vereist een echte onafhankelijkheid. Het zal duidelijk zijn dat kandidaten zonder meer geen lid van die commissie kunnen zijn. Maar ook bestuurders, gegeven bijvoorbeeld hun specifieke verantwoordelijkheid in het toezicht op de procedure, kunnen geen deel uitmaken van de commissie. De informatiecontrole dient door de verkiezingscommissies te worden verricht.

Bij herhaling is aan de orde hoe regio- en afdelingsbesturen dienen te handelen, indien lokale politici van andere partijen of groeperingen kandidaat willen worden voor D66. Indien lokale politici, als raadslid of wethouder, aangeven voor een komende periode namens D66 voor de raad kandidaat te willen zijn, dan zijn er in principe twee mogelijkheden:

A D66 zit reeds direct als D66, dan wel via een combinatie (bijv met PvdA), in de raad. Het feit dat D66 direct of indirect reeds in de raad zit, gekombineerd met de lidmaatschaps- en kandidaatstellingsvereisten, betekent dat betrokkene zich uiterlijk één jaar vóór de nieuwe verkiezingen uit de raad moet terugtrekken. Niet slechts uit de partij of groepering, waarvan hij/zij op dat moment lid is, doch ook als "onafhankelijke", omdat dat technische gezien met een lokale groepering gelijk kan worden gesteld. Omzwaaien naar de D66-fractie of D66-geleding in een gecombineerde fractie is niet aan de orde, omdat betrokkene niet door D66 is gekandideerd.

B Maakt D66 nog geen deel uit van de raad, dan vereisen de lidmaatschap- en kandidaatstellingsvoorwaarden van D66, dat betrokkene uiterlijk één jaar vóór de nieuwe verkiezingen zijn lidmaatschap van de andere politieke partij of groepering heeft beëindigd. In hoeverre betrokkene op persoonlijke titel in de raad wenst te blijven zitten, is een kwestie van politieke stijl, hetgeen mede door de leden van D66 bij de lijstvolgorde in ogenschouw kan worden genomen. D66 vast voorafgaand aan de verkiezingen vertegenwoordigen is uit den boze; D66 heeft niemand daartoe gemachtigd via kandidaatstelling. Indien betrokkene zich wel voorafgaand aan de verkiezingen als D66-vertegenwoordiger profileert, zou dat een grond voor schrappen van betrokkene van de kandidatenlijst kunnen zijn.

In beide gevallen dient betrokkene uiterlijk één jaar voor de verkiezingen lid van D66 te zijn. Bedenk dat de procedure van deelname aan de verkiezing óók één jaar voor die verkiezingen start. Wanneer betrokkene dan, dus bij de aanvang van het kandidaatstellings- en verkiezingsproces, nog geen lid is, moet de behoefte zich voor D66 in te zetten niet hoog worden aangeslagen. In elk geval is de dispensatieregeling voor de lidmaatschapsvereisten niet voor deze eventuele "late roepingen" tot het D66-ideaal bedoeld.

VAN HET POLITIEK PROGRAM

Het politieke programma van D66 bestaat uit een overkoepelend beleidsprogramma, aangevuld met de ALV-besluiten over "majeure politieke thema's" (dat zijn de kongresstukken over politieke beleidsgebieden, die in de vorm van beslispunten aan de ALV zijn voorgelegd) en alle verkiezingsprogramma's van de direct verkozen D66-fracties in vertegenwoordigende organen.

Voor het bewaken van de ontwikkeling, samenhang en afstemming van dit politiek programma als geheel is er een hoofdbestuurcommissie. Voor elk van de verkiezingsprogramma's is er een programmacommissie op elk organisatieniveau. In deze programmacommissies zijn het overeenkomstige bestuur en fractie vertegen-

woordigd, doch deze commissie bestaat in meerderheid uit leden, die geen deel uitmaken van het zittende bestuur of fractie. Omdat deze programmacommissies belast zijn met een van de meest essentiële taken van een politieke partij, namelijk het formuleren van het programma, waarmee aan de verkiezingen wordt deelgenomen, maar daarna óók geschikt dient te zijn voor regerings- of collegevorming, heeft deze commissie de zware taak van het formuleren van een evenwichtig en afgewogen politiek programma. De verantwoordelijke besturen hebben het recht een voordracht voor de samenstelling van deze commissie aan de ledenvergadering voor te leggen, hetgeen overigens niet kan verhinderen dat leden zichzelf ook buiten deze voordracht om kandidaat voor deze commissie kunnen stellen. In ieder geval doet het verantwoordelijke bestuur een voordracht voor de door de leden te kiezen voorzitter. Besturen zijn er verantwoordelijk voor dat er programmavoorstellen aan de ledenvergaderingen worden voorgelegd; uit dien hoofde hebben zij een voorwaardenscheppende en procesbewakende taak met betrekking tot de onderscheiden verkiezingsprogramma's.

In het huishoudelijk reglement wordt de procedure vastgelegd, waarbij het politieke programma tot stand komt. Het landelijk vastgestelde beleidsprogramma is bindend als politiek toetsingskader voor de gehele partij en dus ook voor alle organisatieniveaus (verticale werking); daarom is de aktualisering van het beleidsprogramma een voortdurende noodzaak. Alle overige (verkiezings)programma's zijn slechts bindend voor het organisatieniveau dat die programma's vaststelt (horizontale werking), te weten:

- het kamer-/eupees-verkiezingsprogramma voor het landelijk niveau, en niet voor regio's en/of afdelingen,
- een statenprogramma voor het regionale niveau en niet voor de tot de regio behorende afdelingen,
- een gemeenteprogramma voor het afdelingsniveau.

Voor de politieke verkiezingen en actualiteit kent D66 het principe van de horizontale bevoegdheid. Ledenvergaderingen doen slechts uitspraken inzake het overeenkomstige niveau, hetgeen wil zeggen dat afdelingsvergaderingen slechts uitspraken kunnen doen over gemeentelijke aangelegenheden en bijvoorbeeld niet over provinciale of landelijke. Uitspraken over andere dan het eigen horizontale niveau dienen te worden beschouwd als "voorstellen" waarover op dat andere niveau door die betrokken ledenvergadering moeten worden geoordeeld. Evenmin kunnen regiovergaderingen bijvoorbeeld uitspraken doen over gemeentelijke aangelegenheden, ook al ligt die gemeente in de betrokken regio. Datzelfde geldt ook voor de algemene ledenvergaderingen; ondanks dat de ALV de hoogste instantie in de partij als geheel is, is zij niet bevoegd tot het doen van uitspraken die op een ander niveau geëigend zijn.

VAN DE LEDENVERGADERING

De leden behorende bij een organisatieniveau vormen de ledenvergadering en kiezen rechtstreeks zonder tussenkomst de overige organen behorende bij dat organisatie-niveau

De ledenvergadering, bestaande uit alle leden van het betreffende niveau, kiest het overeenkomstige bestuur, stelt in principe alle commissies en raden in en regelt daarvan de benoeming van de leden. Aan de ledenvergadering wordt verantwoording afgelegd door deze besturen, commissies en raden.

Het hoofdbestuur wordt in z'n geheel in functie gekozen; de voorzitter van het geschillencollege en van elk van de vaste commissies wordt, vanwege de specifiek toegekende verantwoordelijkheden, in functie gekozen.

Ledenvergaderingen kunnen niet worden vervangen door andere organen en evenmin hun bevoegdheden aan andere organen overdragen; dat geldt zowel voor de landelijke als (vaste) regionale/afdelingscommissies en adviesraden.

Aandacht wordt gevraagd voor de bevoegdheden van de ledenvergadering, zoals die in termen en begrippen tot uitdrukking komen:

"Vaststellen" betekent dat de ledenvergadering wijzigingen kan aanbrengen (recht van amendement). Voorbeelden zijn: het beleidsprogramma en de verkiezingsprogramma's (uitgezonderd de preambules), de statuten en huishoudelijke reglementen van de partij en de begrotingen.

"Goedkeuren" betekent dat de ledenvergadering geen wijzigingen kan aanbrengen, doch het betreffende stuk in z'n geheel dient te aanvaarden of verwerpen. Voorbeelden zijn: de jaarrekening en de statuten van de landelijke stichtingen.

Alle ledenvergaderingen kunnen reglementen vaststellen. De landelijke ledenvergadering in elk geval de statuten en het huishoudelijk reglement. De naam huishoudelijk reglement is voorbehouden aan het landelijke niveau. Alle andere reglementen zijn specifieke reglementen. Algemene regio- en afdelingsvergaderingen stellen de eigen regio-, respectievelijk afdelingsreglementen vast. Het huishoudelijk reglement is zo opgezet dat regio's en afdelingen die opzet zonder meer kunnen volgen.

Voor het lidmaatschap kunnen ze niets zelf regelen.

Bij de interne kandidaatstelling en verkiezing in functies en voor vertegenwoordigende lijsten, bestaat er zelfs de plicht om een aanvullend "kandidaatstellings- en verkiezingsreglement" vast te stellen (zie onder kandidaatstelling).

Ten aanzien van het verkiezingsprogramma dienen regio's en afdelingen in elk geval te regelen wanneer het overleg met het overeenkomstige bestuur zal geschieden en op welke wijze het programma zal worden vastgesteld.

Met betrekking tot de ledenvergadering kunnen drie aspecten nader in regio's en afdelingen worden geregeld:

a voor de besluitvorming in het geheel is het functioneren van een rapportagecommissie van belang, zeker ter voorbereiding van landelijke congressen in regio's en afdelingen,

b hoe bestuurlijk een ledenvergadering goed kan worden voorbereid,

c welke vergaderorde het best kan worden aangehouden,

waarbij in alle gevallen als voorbeeld kan worden genomen de landelijke uitwerking van het hoofdstuk uit het huishoudelijk reglement onder de kopjes "besluitvorming", "het landelijk kongres" en "orde van de ALV".

Voor het bestuur is de nadere uitwerking van het hoofdstuk in het huishoudelijk reglement mogelijk in termen van nadere functie- en taakverdeling, overlegvormen etc.

En voor de nadere uitwerking van de financiën spreekt vanzelf dat aangegeven kan worden wanneer begrotingen, rekeningen, afdrachten etc. aan de leden worden voorgelegd en hoe de financiële commissie functioneert.

Van de bestuurdersvereniging en de geschillen is geen decentrale regelgeving mogelijk.

Tenslotte is er op het gebied van de adviesraden een grote vrijheid tot zelfregulering.

Voor een aantal bijzondere organen is geregeld dat besturen zichzelf kunnen aanvullen, indien zij onder het statutair vereiste minimum in omvang dalen en voor een enkele vaste commissie kan het bestuur een vervangend lid benoemen. De door deze interne coöptatie verkregen aanvulling van enig bestuur of vaste commissie kan niet automatisch door de ledenvergadering worden goedgekeurd, doch er dient in zo'n geval een normale vacature-procedure te worden gevolgd en de eerstvolgende ALV dient in deze ontstane vacatures te voorzien.

De taak van de rapportagecommissie, als vaste commissie van de ledenvergadering, is namens de leden toe te zien dat de voorstellen worden ingediend en de voorgeschreven procedures in acht worden genomen. Bovendien kan de rapportagecommissie de discussie ter voorbereiding van de ledenvergadering binnen de partij koördineren. Verreweg de belangrijkste taak voor de rapportagecommissie ligt tijdens de ledenvergadering. Dan zal de commissie aan de leden de inhoudelijk en technisch meest juiste wijze van besluitvorming over politieke uitspraken, programma's, resoluties en andere officiële voorstellen. De rapportagecommissie ziet er op toe dat het bestuur tijdig - voorstellen aan de leden ter vaststelling of goedkeuring zendt. Voor het bijvoorbeeld beleidsprogramma is die termijn vijf maanden en voor verkiezingsprogramma's is die termijn landelijk drie maanden, in regio's en afdelingen vijf weken.

De mogelijkheid tot vernietiging van met statuten en huishoudelijk reglement strijdige LV-besluiten is aanwezig. Daarmee is de bewakingsfunctie van de rapportagecommissie in de ledenvergadering gerealiseerd en een goede procesgang gewaarborgd. De procedure begint met een schorsing door de rapportagecommissie van een besluit dat strijdig is met de statuten of het huishoudelijk reglement. Indien de indiener van het voorstel dat ten grondslag ligt aan dat besluit het daar niet mee eens is, legt betrokkene die schorsing voor aan het geschillencollege, in verband met diens verantwoordelijkheid voor het uitleggen van statuten en het huishoudelijk reglement. Het geschillencollege doet daarover een bindende uitspraak. Natuurlijk kan ieder lid, die vindt dat de ledenvergadering een met statuten of huishoudelijk reglement strijdig besluit heeft genomen, zich richten tot het geschillencollege. Voor een goede procesgang is het echter noodzakelijk dat er tenminste twee partijen zijn, die standpunten pro dan wel contra innemen. Bij de besluitvorming van de LV is de rapportagecommissie altijd één van die partijen. De rapportagecommissie kan ook door een lid in gebreke worden gesteld, dat ze van de haar gegeven bevoegdheid geen gebruik heeft gemaakt.

De leden hebben landelijk via afdelings- en regiovergaderingen, dan wel als groep van tenminste vijftientwintig, en in regio's en afdelingen rechtstreeks het recht wijzigingsvoorstellen (amendementen) op de voorgelegde voorstellen in te dienen, dan wel algemene uitspraken (via moties) daarover te vragen. Dat recht bestaat niet voor het voorwoord, inleiding of preambule van de programma's, die de uitgangspunten van D66 weergeven en van een algemeen wervende teneur zijn; die worden achteraf geschreven en door de rapportagecommissie geverifieerd. De leden kunnen echter wel langs dezelfde weg moties van politieke strekking bij de programma's indienen, die van invloed zijn op deze achteraf geschreven inleidingen en voorwoorden. Moties wijzigen de tekst niet, doch brengen een algemeen gevoel tot uitdrukking, waarin om nadere interpretaties, uitwerkingen, ondersteuning met nota's, en dergelijke wordt verzocht.

Ook hebben de leden het recht initiatiefvoorstellen aan de ledenvergadering voor te leggen.

Algemene politieke moties bij de ALV betreffen niet inhoudelijk geagendeerde congresvoorstellen. Aan de actualiteit wordt tegemoet gekomen door slechts vijf handtekeningen te eisen. Voorkomen moet echter worden dat langs deze weg verworpen moties uit de kongresvoorbereiding van ARV's of AAV's op de ALV verschijnen.

Het budgetrecht van de LV wordt uitgeoefend doordat de termijn van beoordelen van de begroting tenminste één maand dient te bedragen. Een bijzonder punt van aandacht is de inhoud van het budgetrecht. Enerzijds is in een vereniging vertrouwen in de financiële vertaling door de penningmeester namens het bestuur van het gewenste beleid van dat bestuur, anderzijds moet het mogelijk zijn ook "budgettaire neutrale" wijzigingsvoorstellen te kunnen indienen.

Landelijk zijn al deze zaken geregeld in het huishoudelijk reglement. Regio's en afdelingen kunnen nadere uitwerking daarvan geven voor het eigen organisatieniveau in de eigen reglementen.

VAN HET BESTUUR

Het bestuur is weliswaar verantwoordelijk voor het voorleggen van alle voorstellen ter besluitvorming aan de ledenvergaderingen, doch behoeft de voorbereiding niet altijd zelf ter hand te nemen. Het bestuur kan zich daartoe laten bijstaan door "bestuurscommissies" ten behoeve van de beleidsvoorbereiding. Het voordeel van deze bestuurscommissies is, dat daarin de mogelijkheid wordt geopend deskundige leden of - in sommige politiek zaken - fractieleiden te verzoeken aan de beleidsvoorbereiding bij te dragen. Op landelijk niveau bestaat er tenminste een hoofdbestuurscommissie voor het politieke programma en een hoofdbestuurscommissie voor de statuten en het huishoudelijk reglement: "de reglementencommissie". Ten behoeve van de verkiezingsprogramma's op alle niveaus is er een programmacommissie, waaraan de beleidsvoorbereiding is opgedragen.

Het hoofdbestuur is een landelijk orgaan. Dat daarin "regionale" leden voorkomen is bedoeld om een eenzijdige "randstad"-samenstelling te voorkomen. De regionale leden zijn dus geen vertegenwoordigers van de regio in het hoofdbestuur, doch omgekeerd, hoofdbestuursleden die in een regio woonachtig zijn en het hoofdbestuur in die regio vertegenwoordigen. Het hoofdbestuur wordt in zijn geheel door een ALV gekozen. Daarin ligt de legitimatie van het gehele hoofdbestuur. Voor de regionale leden is er de beperking van de kandidaatstelling tot het woonachtig zijn in een van de regio's. De betrokken regiovergadering kan een meervoudige voordracht aan de ALV doen. Op deze wijze wordt er slechts via de ALV tot wijziging van de samenstelling van het hoofdbestuur besloten. Het dagelijks bestuur bestaat uit een oneven aantal leden, zolang de regionale hoofdbestuursleden een even aantal vormen.

Voor het nemen van rechtsgeldige hoofdbestuursbeslissingen dient tweederde van de reglementaire leden aanwezig te zijn. Indien het quorum niet aanwezig is kunnen lopende zaken gewoon worden afgehandeld, doch dienen voorgenomen besluiten in een eerstvolgende vergadering, waar het quorum wel aanwezig is opnieuw ter besluitvorming te worden voorgelegd. De in statuten en huishoudelijk reglement aangeduide hoofdbestuursbeslissingen kunnen niet aan het dagelijks bestuur worden gedelegeerd.

Het bestuur dient verantwoording omtrent doen en laten aan de leden af te leggen. Zij doet dit door de begroting vergezeld te doen gaan van deugdelijke beleidsvoornemens en de jaarrekening vergezeld te doen gaan van een beleidsmatig jaarverslag. Een bestuur dient het vertrouwen van de ledenvergadering te hebben; indien dat niet langer het geval is dat kan de ledenvergadering het bestuur via een motie van wantrouwen uit zijn functies ontslaan. De LV kan tegen individuele bestuursleden een motie van wantrouwen aan te nemen.

VAN DE FINANCIËN

In het voorjaar voorafgaande aan enig begrotingsjaar wordt door de algemene ledenvergadering de contributie en de afdracht aan de regio's vastgesteld. Regio's dienen eveneens in het voorjaar de afdracht aan de afdelingen vast te stellen.

In het najaar voorafgaande aan enig begrotingsjaar stellen de ledenvergaderingen zowel landelijk als regionaal en in afdelingen de begroting voor het komende jaar vast. Gegeven het budgetrecht van de ledenvergaderingen, dienen die vergaderingen wel voor een sluitende begroting zorg te dragen. Wijzigingsvoorstellen op ingediende begrotingen dienen dan ook budgettair neutraal te zijn, dat wil zeggen aan te geven welke posten dienen te worden verhoogd ten laste van andere posten, die in gelijke omvang moeten worden verlaagd.

In de najaarsvergadering volgend op enig jaar wordt de rekening over het afgelopen jaar door de ledenvergadering goedgekeurd. Op basis van de door de ledenvergadering goedgekeurde jaarrekening van vorig jaar wordt de regio-, respectievelijk afdelingsafdracht voor het komende jaar uitbetaald. De jaarrekening dient aan de eisen van de wet op de jaarrekening te voldoen voor wat betreft de termijnen.

Een gedeeltelijke verantwoordelijkheid van een penningmeester is niet wenselijk, indien niet formeel bij tussentijds aftreden wordt afgesloten en gecontroleerd; een gezamenlijke verantwoordelijkheid, ieder voor de periode van het eigen functioneren, strookt beter met de intentie van het reglement. Bij tussentijds vaceren van de penningmeester blijft er een gedeelde verantwoordelijkheid met de opvolgend penningmeester. Indien een regio- of afdelingsvergadering verzuimt, dan wel weigert om een penningmeester te dechargeren, dan kan - met inachtneming van bepaalde procedures - de landelijke financiële commissie die décharge verlenen.

VAN DE GESCHILLEN

In het algemeen heeft het geschillencollege een drietal typen taken.

1. Het beslechten van geschillen tussen leden en partijorganen (de ledenvergaderingen uitgesloten), tussen partijorganen onderling (bijvoorbeeld in het kader van de "toezichthoudende taak" van de landelijke vaste commissie op de regionale en plaatselijke overeenkomstige commissies) en partijfunctionarissen onderling. Het gaat hier dan om conflicten, waarbij geen "derde" instantie betrokken is (of betrokken moet worden als gevolg van een eventuele uitspraak), die ook terzake bevoegd is om beslissingen te nemen. Er mogen ook geen belangen van anderen in het geding zijn, dan die der betrokken partijen. In elk geval is een conflict met een ledenvergadering, of waar een ledenvergadering over kan besluiten, per definitie niet ontvankelijk bij het geschillencollege, omdat een ledenvergadering in alle opzichten het hoogste orgaan is voor het betreffende organisatieniveau. Het geschillencollege is daarom niet bevoegd geschillen te beslechten, indien het daarbij treedt in de bevoegdheden van ledenvergaderingen van elk niveau. Het niet ontvankelijk verklaren van geschillen met een ledenvergadering voorkomt ook het oneigenlijk gebruik van het geschillencollege door een verschil van mening (niet zijnde een geschil van reglementaire aard) langs "juridische" weg niet uit te laten vechten. Indien men van mening is, dat een ledenvergadering een "onverstandig" besluit heeft genomen, doet het verantwoordelijke bestuur er goed aan in een eerstvolgende vergadering om een heroverweging te vragen. Kortom men kan niet van elk meningsverschil een geschil maken. Indien een ledenvergadering in strijd met de reglementen heeft gehandeld, dan is er de schorsingsbevoegdheid van de rapportagecommissie, wier beslissing voor beroep vatbaar is bij het geschillencollege. In dat geval kan zowel het wel als niet gebruik maken van die schorsingsbevoegdheid onderwerp van het geschil zijn. Het geschillencollege blijft dan altijd het laatste orgaan dat een bindende beslissing neemt, totdat de ledenvergadering de betrokken reglementen wijzigt.
2. Het uitleggen van de statuten en huishoudelijke reglementen; dit betreft ook de decentraal vastgestelde reglementen. In het algemeen gaat het om interpretatieproblemen; het college kan daarover advies vragen aan de hoofdbestuurscommissie voor de statuten en het huishoudelijk reglement. Het is niet mogelijk dat het geschillencollege statuten of reglementen wijzigt of ongeldig verklaart. Wel kan worden aanbevolen onduidelijkheden weg te nemen, doch dat is slechts een advies aan het betrokken bevoegde orgaan: de ledenvergadering.

Weigert het bevoegde orgaan de aanbevelingen van het geschillencollege in behandeling te nemen, dan staat daar weer beroep bij het college op open. In verband met de decentralisatie van de regelgevende bevoegdheid aan regio's en afdelingen, moet het mogelijk zijn, geschillen omtrent de daaruit voortvloeiende reglementen aan het oordeel van het geschillencollege voor te leggen. Het college interpreteert dan de regels en deze interpretatie blijft geldig totdat de reglementen eventueel zijn bijgesteld. Desgewenst wordt advies hierover ingewonnen bij de reglementencommissie.

3. Het beslissen in diverse beroepskwesties, waarbij eerst een ander partijorgaan een beslissing heeft genomen. Bij beslissingen omtrent roeyement of lidmaatschap is dat het hoofdbestuur. Bij kandidaatstelling worden eerst beslissingen genomen door de verkiezingscommissie op elk niveau. Bij beslissingen omtrent herstemming dient eerst de procedure van het huishoudelijk reglement te worden gevolgd (verantwoordelijk bestuur of landelijke verkiezingscommissie beslist in eerste instantie), waarna beroep op het geschillencollege mogelijk is. Dat laatste is bedoeld om nog eens het belang van alle betrokkenen te kunnen laten afwegen door een onpartijdige instantie.

Beslissingen in geschillen tussen twee of meer partijen hebben directe bindende werking, echter uitsluitend voor de betrokken partijen in het geschil. Beslissingen in geschillen van reglementaire aard zijn bindend, zolang de betreffende ledenvergadering als hoogste orgaan geen andere uitspraak heeft gedaan. Reglementsinterpretaties dienen daarom zo spoedig mogelijk aan de betrokken leden te worden gemeld.

D66 draagt naar buiten toe steeds uit dat juridische procedures aan hoge eisen van zorgvuldigheid en rechtszekerheid moeten voldoen. Het geschillencollege is het enige rechtsprekende orgaan binnen de partij; "hoger beroep" is niet mogelijk; uitspraken zijn beslissend; daarom dient er uiterste procedurele zorgvuldigheid in acht te worden genomen. Uitspraken van een kamer van het geschillencollege, "beslissingen" genaamd, dienen in elk geval aan de procedurele vereisten te voldoen. Tot die procedurele vereisten behoren tenminste het direct op de hoogte gesteld worden van de inhoud van een geschil bij alle betrokken partijen, het recht een schriftelijk verweerschrift in te kunnen dienen, het recht gehoord te worden, maar ook dat een "kleine" kamer bij het beslechten van een geschil of in een beroepsprocedure feitelijk gevraagd wordt statuten of reglementen te interpreteren (omdat daar een grotere kamer voor vereist is). Het is met name de taak is van de voorzitter van het college daarop toe te zien en als eventuele beroepsinstantie bij vermeende procedurele onjuistheden te fungeren; daarom is de voorzitter niet in een "kamer" betrokken. Daarom wordt de voorzitter ook in functie gekozen door de algemene ledenvergadering en kan door diezelfde ledenvergadering zonodig van die functie worden ontheven. Ter vermijding van onnodige discussies over welke procedurele zaken het gaat, zijn deze precies in het reglement aangegeven.

In het jaarverslag van het college wordt met name aandacht geschonken aan de "jurisprudentie"-aspecten van het functioneren van het college.

Met betrekking tot het geschillencollege is het lidmaatschap van dit college onverenigbaar is met enige andere bestuurlijke of vertegenwoordigende functie binnen of namens de partij, met het lidmaatschap van vaste commissies of andere partijorganen, behalve een adviesraad. Achtergrond van deze bepaling is het feit dat het college in principe ten aanzien van alle partijorganen en partijfuncties onafhankelijk moet staan.

VAN DE ADVIESRADEN

Een adviesraad heeft geen zelfstandige of afgeleide beslissingsbevoegdheden op politiek of organisatorisch gebied. De adviesraad treedt niet in het politieke primaat van de vertegenwoordigende fracties, noch in de beleidsvoorbereidende of uitvoerende taak van het overeenkomstig bestuur en kan niet worden gezien als "voorvergadering" van de overeenkomstige ledenvergadering. Een adviesraad kan niet besloten vergaderen. Adviezen dienen openbaar te zijn!

HOOFDSTUK 0: DEFINITIES EN BEGRIPPEN

Art.000.1 Dit en geen ander reglement kan worden aangehaald als "**het huishoudelijk reglement**" van D66, afgekort met "HR".

- 2 A.a "**regioreglementen**" zijn de door een algemene regiovergadering volgens HR-artikel 075.2 vastgestelde reglementen;
- A.b "**afdelingsreglementen**" zijn de door een algemene afdelingsvergadering volgens HR-artikel 079.2 vastgestelde reglementen;
- A.c "**verenigingsreglement**" is het door de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging vastgestelde reglement van de bestuurdersvereniging als bedoeld in HR-artikel 141.3;
- A.d "**kandidaatstellers- en verkiezingsreglement**" is het reglement als bedoeld in HR-artikel 019;
- A.e "**congresreglement**" is het reglement bedoeld in artikel 089.6, waarin de termijnen voor indiening van moties en amendementen m.b.t. congresvoorstellen t.b.v. een landelijke algemene ledenvergadering worden vastgesteld, alsmede de wijze van indiening en vormgeving daarvan;
- A.f "**reglement van orde**" is het reglement van het geschillencollege als bedoeld in HR-artikel 163;

- B.a "**LV**" is de ledenvergadering als bedoeld in artikel 14.1 sub I van de statuten;
- B.b "**ALV**" is de algemene landelijke ledenvergadering als bedoeld in artikel 14.2 van de statuten en HR-artikel 070.1 sub a;
- B.c "**ARV**" is de algemene regiovergadering als bedoeld in HR-artikel 070.1 sub b;
- B.d "**AAV**" is de algemene afdelingsvergadering als bedoeld in HR-artikel 070.1 sub c;
- B.e "**ALB**" is de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging als bedoeld in HR-artikel 141.3;

- C.a "**overeenkomstig bestuur**" is het bestuur als bedoeld in artikel 14.1 sub II van de statuten;
- C.b "**verantwoordelijk bestuur**" is het bestuur als bedoeld in artikel 22.1 van de statuten en HR-artikel 101.1 dat kan worden aangesproken op de zorg dat er voorstellen aan de ledenvergadering worden voorgelegd, waarbij de beleidsvoorbereiding daarvan tot de taak van andere eventueel in te stellen partijorganen kan worden gerekend, dan wel reglementair is vastgelegd (zoals bij de programmacommissies);
- C.c "**HB**" is het landelijk hoofdbestuur als bedoeld in artikel 14.2 van de statuten en gekozen volgens HR-artikel 070.2 sub a;
- C.d "**RB**" is het regiobestuur ten behoeve van de in artikel 14.4 sub a van de statuten bedoelde regio's en gekozen volgens HR-artikel 070.2 sub a;
- C.e "**AB**" is het afdelingsbestuur ten behoeve van de in artikel 14.4 sub b van de statuten bedoelde afdelingen en gekozen volgens HR-artikel 070.2 sub a;
- C.f "**décharge**" is de ontheffing van de aanspreekbaarheid van een penningmeester voor het financiële beheer, nadat betrokkene daaromtrent verantwoording heeft afgelegd;

- C.g. "**in overeenstemming met**" betekent dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen inzake de uitoefening van hun taken of bevoegdheden niet eerder kunnen handelen dan nadat daartoe toestemming is verkregen van de met name genoemde andere partijorganen of partijfunctionarissen, zonder dat daarbij deze laatsten aan één van de betrokken ander(en) iets kan opleggen, doch wel een veto kan uitspreken;
- C.h. "**in overleg met**" betekent dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, elk een eigen bevoegdheid of taak hebben, die ze echter niet anders kan uitoefenen dan dat daarover, met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid, afstemming in termen van taakverdeling en coördinatie met de ander(en) is geschied;
- C.i. "**na overleg met**" betekent dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, andere organen of functionarissen dienen te horen, doch onder volledig behoud van eigen bevoegdheden beslissingen nemen, doch daarbij verplicht zijn de standpunten van die ander(en) in overweging te nemen en daar gemotiveerd op te reageren;
- C.j. "**vergaderstukken**" als bedoeld in artikel 13 van de statuten, zijn die stukken die bij de agenda van enige vergadering binnen D66 zijn gevoegd;
- C.k. "**bestuursstukken**" als bedoeld in artikel 13 van de statuten, zijn interne notities van leden van enig orgaan; deze stukken kunnen ten grondslag liggen aan de vergaderstukken van datzelfde orgaan;
- D.a. "**de redactieraad**" van De Democraat is het volgens HR-artikel 110.4 samengesteld partijorgaan;
- D.b. "**LVC**" is de landelijke verkiezingscommissie als bedoeld in artikel 19.3 van de statuten;
- E.a. "**witte gebieden**", als bedoeld in HR-artikel 112, zijn die delen van een regio, één of meer gemeenten omvattend, waarin geen afdeling bestaat;
- E.b. "**De Democraat**" is het landelijk partijblad als bedoeld in HR-artikel 110;
- E.c. "**KB**" is het Koninklijk Besluit als bedoeld in HR-artikel 035.1;
- F.a. "**partijorganen**" zijn alle organen van D66, die genoemd worden in artikel 14 van de statuten, dan wel door de in dit artikel genoemde organen zijn ingesteld;
- F.b. "**partijfuncties**" zijn functies, zoals gedefinieerd in artikel 14.5 van de statuten;
- F.c. "**fungerend voorzitter**" is diegene, die de feitelijke leiding van een vergadering heeft;
- F.d. "**functie-waarnemer**" is diegene, die als zittend bestuurslid tijdelijk een direct door de LV in functie gekozen mede-bestuurslid, vanwege diens ontstentenis dan wel aftreden, vervangt;
- F.e. "**toegevoegd secretaris**" is de medewerker van het landelijk secretariaat, die volgens HR-artikel 108.1 door het hoofdbestuur aan het geschillencollege of één de vaste commissies tot ambtelijke ondersteuning ter beschikking is gesteld;
- G.a. "**actief kiesrecht**" betekent dat betrokkene het recht heeft zijn stem uit te brengen bij de verkiezing van partijfunctionarissen, dan wel voor het samenstellen van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen;
- G.b. "**passief kiesrecht**" betekent dat betrokkene het recht heeft zelf kandidaat te zijn voor de verkiezing in partijfuncties, dan wel voor lijsten voor vertegenwoordigende lichamen;

- G.c. "**formele kandidaatstelling**" is het tijdstip waarop de indiening van de kandidatenlijsten, bedoeld in HR-artikel 014.4, voor verkiezingen volgens de kieswet dient te geschieden;
 - G.d. "**informatieverificatie**", als bedoeld in HR-artikel 019.1 sub f, is het controleren, zoals geregeld in HR-artikel 015.2, of de feitelijke gegevens, die kandidaten verschaffen, juist zijn;
 - G.e. "**ontslagbrief**" is de brief bedoeld in HR-artikel 023.2 sub f, die bij een kandidaatstelling voor een vertegenwoordigende functie dient te worden gevoegd, indien betrokkene op het moment van kandidaatstelling een met de beoogde functie onverenigbare functie vervult;
 - G.f. "**bedankbrief**", als bedoeld in HR-artikel 023.2 sub b, is de brief, waarin een kandidaat, die zich aanmeldt voor een verkiezing, waarbij meerdere kandidatenlijsten van D66 worden ingediend, bij voorbaat voor de benoeming bedankt, zoals geregeld in HR-artikel 034.8;
 - G.g. "**machtiging**", als bedoeld in HR-artikel 023.2 sub b, is een schriftelijke verklaring, waarin een kandidaat, die zich aanmeldt voor een verkiezing, waarbij meerdere kandidatenlijsten van D66 worden ingediend, de verkiezingscommissie toestemming verleent namens haar/hem op te treden bij benoeming en/of opvolging in een vertegenwoordigende functie, zoals geregeld in HR-artikel 034.8;
 - H.a. "**vaststellen**" betekent dat de ledenvergadering wijzigingen kan aanbrengen (recht van amendement) in voorstellen;
 - H.b. "**goedkeuren**" betekent dat de ledenvergadering geen wijzigingen kan aanbrengen, doch het betreffende voorstel in z'n geheel dient te aanvaarden of verwerpen.
 - H.c. "**amendement**" is een voorstel tot wijziging van een voorgelegde tekst en kan gaan over het **schrappen, tussenvoegen** (in de voorgelegde tekst) of **toevoegen** (aan de voorgelegde tekst) van tekstgedeelten, dan wel het in z'n geheel **vervangen** van de voorgelegde tekst;
 - H.d. "**motie**" is een voorstel tot het doen van een algemene uitspraak, dan wel een verzoek of opdracht tot een bepaalde handeling, doch heeft geen gevolgen voor de formulering van de alsdan ter besluitvorming voorgelegde voorstellen;
 - H.e. "**APM**" is de actuele politieke motie als bedoeld in HR-artikel 093;
 - H.f. "**AOM**" is de algemeen organisatorische motie als bedoeld in HR-artikel 090.7;
 - H.g. "**resolutie**", als genoemd in HR-artikel 098 sub f, is een voorstel tot het nemen van een besluit, waarin de hoofdlijnen van een politiek-programmatisch standpunt zijn verrat;
 - H.h. "**majeure politieke thema's**", als genoemd in HR-artikel 050.1 sub a, zijn de kongresstukken over politieke beleidsgebieden, die in de vorm van beslispunten aan de ALV zijn voorgelegd.
- 3 Tenzij in dit reglement uitdrukkelijk wordt verwezen naar artikelen uit de statuten, hebben de verwijzingen betrekking op het huishoudelijk reglement.

HOOFDSTUK 1: LEDEN, BIJZONDERE & ASPIRANTLEDEN EN DONATEURS

De statuten vermelden met betrekking tot het lidmaatschap:

D66 kent leden, aspirant- en bijzondere leden, alsmede donateurs; de inhoud van deze begrippen worden nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement. Het hoofdbestuur beslist over toelating als lid, aspirant- of bijzonder lid. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden, ontleend aan deze statuten. Van een besluit tot niet-toelating staat beroep open bij het geschillencollege. De ledenadministratie doet geen mededelingen omtrent het lidmaatschap van D66 aan andere, dan de bevoegde partijorganen. Iedere Nederlander of inwoner van Nederland van veertien jaar en ouder, die redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen met de grondgedachten van D66, kan (aspirant)lid worden en zijn van D66. Iedere burger in het bezit van één der nationaliteiten, anders dan de Nederlandse, en tevens inwoner van één der ledenstaten van de Europese Gemeenschap, behalve in Nederland van achttien jaar en ouder, die redelijkerwijs geacht kan worden in te stemmen met de grondgedachte van D66, kan bijzonder lid worden en zijn van D66. Het huishoudelijk reglement regelt afzonderlijk de rechten en plichten verbonden aan het bijzonder lidmaatschap. Het lidmaatschap, dan wel aspirant- of bijzonder lidmaatschap, eindigt door overlijden, de ontvangst van een schriftelijke opzegging op het landelijk secretariaat van D66, schriftelijke opzegging door het hoofdbestuur wegens contributieschuld, zich uitstrekkende over een termijn die nader in het huishoudelijk reglement wordt geregeld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de eisen gesteld in art.11 en 12, en royement. Het aspirant-lidmaatschap eindigt bovendien na één jaar of door omzetting in een lidmaatschap. Beëindiging van het lidmaatschap door opzegging gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar; beëindiging van het lidmaatschap door contributieschuld, het niet langer voldoen aan de eisen van art.11 en 12, en royement gaat in met ingang van de datum van het verstryken van de beroepstermijn tegen de hoofdbestuursbeslissing en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar. Het hoofdbestuur kan een lid royeren, indien het naar het inzicht van het hoofdbestuur in strijd met de statuten of het huishoudelijk reglement handelt, dan wel indien het de partij of een harer organen in ernstige mate in diskrediet brengt. Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar. De contributieverplichtingen worden vastgesteld door de algemene ledenvergadering op voorstel van het hoofdbestuur.

Leden

- Art.001.1 Aanmelding voor het (aspirant)lidmaatschap en het donateurschap geschiedt bij het landelijk secretariaat.
- 2 Het lidmaatschap wordt geacht in te gaan op de datum van ontvangst van de betaling van de eerste contributie.
 - 3 Na afvoering als lid wegens contributieschuld wordt het lidmaatschap geacht wederom in te gaan op de datum waarop de contributieschuld is voldaan.
- Art.002.1 Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar.
- 2 De contributies worden geïnd door de penningmeester van het hoofdbestuur, die ervoor zorg draagt dat de leden tijdig een verzoek tot betaling ontvangen en bij niet-betaling eenmaal aan hun verplichting worden herinnerd.

- Art.003.1 De contributie van enig jaar dient te zijn voldaan op 1 februari van dat jaar, dan wel binnen drie maanden na aanmelding als lid, dan wel bij contributiebetaling in termijnen, telkenmale binnen een maand na aanvang van die termijn.
- 2 De betaling van de contributie kan in termijnen plaatsvinden op voorwaarde, dat door het lid een ondertekende verklaring wordt afgegeven dat de contributie zal worden voldaan door een machtiging tot periodieke overboeking van een rekening bij de Postbank of bij een bank. Een nieuw lid is de eerste maal tenminste de minimumcontributie in eenmaal verschuldigd.
 - 3 Indien op data, bedoeld in lid 1 niet aan de contributieverplichting is voldaan, is het hoofdbestuur gerechtigd de toezending van de democraat op te schorten.
 - 4 De termijn, bedoeld in art.9 lid 1 sub c van de statuten wordt geacht te zijn verstreken, indien op 1 februari van enig jaar niet aan de contributieverplichting over het voorgaande jaar is voldaan. De betreffende leden ontvangen hiervan uiterlijk een maand tevoren schriftelijk bericht.
- Art.004.1 Bericht van opzegging of roeyement als lid, zoals bedoeld in art.9 lid 1 sub c en d van de statuten dient onder vermelding van de gronden onverwijld, doch in elk geval binnen één maand per aangetekende brief aan de betrokkene te worden verzonden.
- 2 Bij opzegging of roeyement als lid is beroep mogelijk bij het geschillencollege, in te stellen schriftelijk en met redenen omkleed binnen één maand na ontvangst van het bericht van opzegging.
- Art.005.1 Met inachtneming van het in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, heeft ieder lid van D66 het recht:
- a. alle ledenvergaderingen bij te wonen, aan de discussie deel te nemen en te stemmen in die vergaderingen waarvan het als zodanig deel uitmaakt; een lid is stemhebbend in slechts één binnen- of buitenlandse afdeling en in slechts één regio;
 - b. deel uit te maken van de in art.26 lid 3 van de statuten bedoelde werkgroepen en hun vertakkingen en daarin zijn stem uit te brengen bij de vaststelling van rapporten en adviezen;
 - c. zijn stem uit te brengen bij de aanwijzing van kandidaten die door D66 gesteld worden bij de verkiezing voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - d. kandidaat te staan voor bestuursfuncties;
 - e. kandidaat te staan voor te kiezen bijzondere organen, commissies en raden van D66;
 - f. kandidaat te staan namens D66 voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - g. bestuursvergaderingen, uitgezonderd die van het dagelijks bestuur, na voorafgaande melding bij het bestuur, als toebehoort bij te wonen, met dien verstande, dat de fungerend voorzitter in bijzondere gevallen de vergadering geheel of gedeeltelijk besloten kan verklaren.
 - 2 De rechten aan het lidmaatschap verbonden kunnen worden uitgeoefend zodra aan de jaarlijkse contributieverplichting is voldaan.

Aspirantleden, bijzondere leden en donateurs

- Art.006.1 Aspirantleden zijn die leden die een door de algemene ledenvergadering vast te stellen jaarlijkse bijdrage betalen, en op grond daarvan de rechten van leden hebben, met uitzondering van het stemrecht en het actief en passief kiesrecht.
- 2 Het aspirant-lidmaatschap kan ten hoogste één jaar duren; deze periode telt mee voor de vervulling van de termijn, genoemd in art.11 lid 3 van de statuten.

- Art.007.1 Bijzondere leden betalen een door de algemene ledenvergadering vast te stellen jaarlijkse bijdrage op grond waarvan zij dezelfde rechten van leden hebben, met uitzondering van het passief kiesrecht binnen D66.
- 2 Voor wat betreft aanmelding, acceptatie en contributiebetaling zijn art.1 t/m 3 van overeenkomstige toepassing.
- Art.008 Donateurs zijn allen die geen (aspirant)- of bijzonder lid zijn van D66 en jaarlijks vrijwillig bijdragen aan de geldmiddelen van D66.
- Art.009 PM

HOOFDSTUK 2:

KANDIDAATSTELLING EN INTERNE VERKIEZING VOOR PARTIJFUNCTIES EN VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN

De statuten vermelden met betrekking tot de kandidaatstelling en interne verkiezingen:

Het lidmaatschap van D66 is vereist om kandidaat te staan voor en D66 te vertegenwoordigen in enig vertegenwoordigend orgaan, en tevens vereist om kandidaat te staan voor en lid te zijn van enige bestuursorgaan binnen D66. Leden, die voor enige bestuursfunctie binnen D66 of namens D66 voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam in aanmerking wensen te komen, moeten een door het hoofdbestuur opgestelde verklaring ondertekenen, waaruit blijkt dat zij niet betrokken zijn geweest bij handelingen, uitingen of voorvallen, waaruit een fascistische of racistische gezindheid blijkt. Kandidaten voor enige partijfunctie binnen D66 of namens D66 voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam dienen gedurende één jaar voorafgaande aan de dag van verkiezing (aspirant)lid van D66 te zijn en aan hun contributieverplichtingen te hebben voldaan. Het hoofdbestuur kan dispensatie verlenen van de in dit lid genoemde lidmaatschapstermijn van één jaar. Zij doet dit niet dan op basis van een deugdelijk gemotiveerd voorstel van het bestuur op welk niveau de kandidaat zich aanmeldt. Indien overige kandidaten menen hierdoor in hun belangen te worden geschaad, staat voor hen beroep tegen deze hoofdbestuurbeslissing open bij het geschillencollege. Overige vereisten inzake lidmaatschapstermijnen bij kandidaatstellingen worden geregeld in het huishoudelijk reglement. Het lidmaatschap van D66 is onverenigbaar met kandidaatstelling voor enige andere politieke partij of groepering voor een vertegenwoordigend orgaan, indien D66 deelneemt aan de verkiezingen voor dat vertegenwoordigend orgaan, en tevens onverenigbaar met vertegenwoordiging van enige andere politieke partij of groepering in een vertegenwoordigend orgaan, indien D66 vertegenwoordigd is in dat vertegenwoordigend orgaan. Het kandidaat zijn voor en vertegenwoordigen van D66 in enig vertegenwoordigend orgaan is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij, dan wel van enige politieke partij of groepering specifiek voor dat vertegenwoordigend orgaan. Het kandidaat zijn voor en het lidmaatschap van enig bestuursorgaan binnen D66 is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij, dan wel van enige politieke partij of groepering specifiek voor het vertegenwoordigend orgaan op overeenkomstig niveau. Het lidmaatschap van vertegenwoordigende en bestuurlijke organen op het overeenkomstige niveau zijn onverenigbaar. Het lidmaatschap van het europees parlement of de tweede kamer der staten-generaal is onverenigbaar met het bekleden van enige functie binnen de partij. Het lidmaatschap van het europese parlement, de eerste en tweede kamer der staten-generaal, provinciale staten, openbare lichamen, gemeenteraden en stadsdeelraden, dan wel elke andere direct gekozen vertegenwoordigende functie namens D66 is onderling niet verenigbaar. Overige incompatibiliteiten met betrekking tot het lidmaatschap van andere vertegenwoordigende lichamen en bestuursfuncties binnen de partij worden bij huishoudelijk reglement geregeld. Het huishoudelijk reglement stelt regelen omtrent de organisatie van de partij vast met als uitgangspunten: open kandidaatstelling, directe verkiezing van personen in partijfuncties, beperkte herkiesbaarheid in dezelfde partijfunctie, beperkte mogelijkheid gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden en vaststelling van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende organen via directe en geheime verkiezingen door alle terzake stemgerechtigde leden. Waar het betreft het tekenen van de machtiging om kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen onder de naam van D66 aan de verkiezingen te laten deelnemen wordt bij uitsluiting bevoegd de voorzitter, dan wel bij diens ontstentenis een vice-voorzitter. Een besluit tot weigering om onder de naam van D66 aan verkiezingen deel te nemen, kan slechts door het

hoofdbestuur genomen worden. Een verkiezingscommissie is belast met de organisatie van de verkiezing van bestuurders en vertegenwoordigers. De verkiezingscommissie beslist bindend omtrent de uitslag van verkiezingen voor bestuurders en vertegenwoordigers, die tijdens ledenvergaderingen worden gehouden. De landelijke verkiezingscommissie is belast met de bewaking van de verkiezingsprocedures voor de gehele partij.

ALGEMEEN

Verkiezingscommissies

- Art.010.1 Verkiezingscommissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de LV open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren;
- a. de landelijke verkiezingscommissie bestaat uit tenminste vijf leden;
 - b. de algemene regio-, respectievelijk afdelingsvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige verkiezingscommissie.
- 2 De landelijke verkiezingscommissie is in elk geval een vaste commissie. Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen de verkiezingscommissie op overeenkomstige niveau als vaste commissie, dan wel als commissie-ad-hoc instellen. Voor iedere verkiezingscommissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement. Indien geen vaste commissie is ingesteld, wordt in elk geval ten behoeve van de verkiezingen voor een vertegenwoordigend lichaam tijdig een commissie-ad-hoc samengesteld.
- 3 Regio's en afdelingen die een verkiezingscommissie als vaste commissie instellen, stellen op voorstel van deze verkiezingscommissie een kandidaatstellers- en verkiezingsreglement vast, zoals bedoeld in art.19; zij kunnen daarbij bijlage D van het huishoudelijk reglement als model gebruiken.
- 4 Regio's en afdelingen die een verkiezingscommissie als een commissie-ad-hoc instellen hebben een kandidaatstellers- en verkiezingsreglement overeenkomstig bijlage D van het huishoudelijk reglement, tenzij de regio of afdeling voorafgaande aan de kandidaatstelling een eigen procedure heeft vastgesteld.
- Art.011.1 Het lidmaatschap van de landelijke verkiezingscommissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van de overige landelijke vaste commissies, alsmede met het lidmaatschap van het europees parlement, de beide kamers der staten-generaal, het hoofdbestuur, de bijzondere organen, de landelijke adviesraad en overeenkomstige commissies op regionaal en afdelingsniveau.
- 2 Het lidmaatschap van de regionale verkiezingscommissies is onverenigbaar met het lidmaatschap van provinciale staten, het regiobestuur, de regionale adviesraad en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.
- 3 Het lidmaatschap van de afdelingsverkiezingscommissies is onverenigbaar met het lidmaatschap van de gemeenteraad, het afdelingsbestuur en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.
- Art.012.1 Leden van een verkiezingscommissie als vaste commissie worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een verkiezingscommissie als commissie-ad-hoc worden gekozen voor een met name genoemde periode, waarin de kandidaatstellers- en verkiezingsprocedure voor het vervullen van partijfuncties, dan wel voor een vertegenwoordigend lichaam loopt.

- 2 Met in achtname van het gestelde in artikel 15 lid 4 kiest de LV de voorzitter en de leden van de commissie in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
 - 3 De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.
- Art.013.1 Zodra een lid van een verkiezingscommissie zich kandidaat stelt voor één van de organen, waarmee het lidmaatschap als onverenigbaar wordt beschouwd treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de commissie en stelt het verantwoordelijke bestuur hiervan in kennis.
- 2 Het overeenkomstige bestuur benoemt in een aldus ontstane vacature een ander lid en stelt de ontstane vacature in de eerstvolgende LV open.
 - 3 Ingeval van tussentijdse verkiezingen wordt voor die leden waarvan het lidmaatschap van de vaste commissie reglementair eindigt, de zittingsduur met maximaal een jaar verlengd.
- Art.014.1 De verkiezingscommissie heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen op overeenkomstig niveau voor de vertegenwoordigende lichamen, besturen, bijzondere organen, commissies en raden volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement te bewerkstelligen.
- 2 De verkiezingscommissie heeft als vaste commissie eveneens tot taak het doen van voorstellen aan de ledenvergadering met betrekking tot kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures.
 - 3 Taak en bevoegdheden van de verkiezingscommissie bij kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures op overeenkomstig niveau worden geregeld in het huishoudelijk reglement, dan wel het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement als bedoeld in artikel 19.
 - 4 De verkiezingscommissie draagt tevens zorg voor de indiening van de overeenkomstig het huishoudelijk reglement, dan wel het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement als bedoeld in artikel 19, samengestelde kandidatenlijsten voor de bovengenoemde verkiezingen op de wijze als door de kieswet voorgeschreven.
 - 5 De landelijke verkiezingscommissie is tevens belast met het geven van aanwijzingen voor en het houden van toezicht op de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures voor de verkiezingen voor de overige vertegenwoordigende lichamen, alsmede de ondersteuning van de afdelings- en regionale verkiezingscommissies. Het bepaalde in art.17 lid 3 is bij deze toezichthoudende functie van toepassing.

KANDIDAATSTELLING

- Art.015.1 Elk lid heeft het recht in één afdeling, één regio en landelijk zich uit te spreken over samenstelling van besturen en lijsten van kandidaten voor vertegenwoordigende functies. Dit recht is niet overdraagbaar.
- 2 De verkiezingscommissie op elk niveau is belast met de controle en verificatie van de informatie van de kandidaten en de informatieverstrekking over de kandidaten aan de leden.
 - 3 Onverminderd de beroepsmogelijkheden bij of krachtens het huishoudelijk reglement toegekend, kunnen geschillen inzake de kandidaatstelling niet worden beschouwd als geschillen vallend onder art.25 lid 1 van de statuten.

- 4 Ongeacht of er voor interne partijfuncties één of meerdere kandidaten beschikbaar zijn, wordt er gekozen volgens het voor die functie bepaalde in het huishoudelijk reglement. Over alle kandidaten dient altijd te worden gestemd, waarbij elk der kandidaten een meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen dient te behalen.

Voorwaarden

- Art.016.1 Kandidaten voor vertegenwoordigende en partijfuncties dienen zich te melden bij de betreffende verkiezingscommissie, waarna deze commissie de kandidaten ter informatie aan het landelijk secretariaat doorgeeft. Gelijktijdig met de aanmelding kan de kandidaat een persoonlijke toelichting van maximaal driehonderd woorden verstrekken. Deze toelichting mag geen verklaringen bevatten, die strijdig zijn met de overige bij de kandidaatstelling gevraagde verklaringen en hierin mogen geen namen van andere leden of van partijorganen als referentie worden vermeld.
- 2 Bij de kandidaatstelling voor partijfuncties binnen D66, alsmede voor vertegenwoordigende lichamen namens D66 gelden, met inachtneming van het overigens in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, de volgende basisvoorwaarden:
 - a. de kandidaat dient een verklaring over te leggen als bedoeld in art.11 lid 2 van de statuten;
 - b. de kandidaat dient te verklaren dat hij/zij geen lid is van een andere landelijke politieke partij; bij gemeenteraadsverkiezingen en stadsdeelraadsverkiezingen dient de kandidaat te verklaren geen lid te zijn of te zullen worden van een plaatselijke politieke groepering die meedingt voor zetels in de raad;
 - c. de kandidaat dient een aantal persoonlijke gegevens (naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, geboortedatum, beroep, maatschappelijke functies) en gegevens omtrent huidige en vorige partijfuncties te verstrekken.
 - 3 Alle aanmeldingen voor partij- en vertegenwoordigende functies dienen aan de voorwaarden vermeld in dit hoofdstuk te voldoen.
 - 4 De geldigheid van de aanmeldingen voor functies wordt beoordeeld door de overeenkomstige verkiezingscommissie, die verplicht is na te gaan of aan de voor de kandidaatstelling geldende voorwaarden wordt voldaan.
 - 5 De verkiezingscommissie verklaart een aanmeldingsformulier ongeldig indien:
 - a. de feitelijke gegevens, bedoeld in dit hoofdstuk onjuist of onvoldoende zijn;
 - b. de bereidverklaringen, bedoeld in dit hoofdstuk niet of met beperkingen zijn afgelegd;
 - c. de verkiezingscommissie beschikt over schriftelijke aanwijzingen die ernstige twijfels oproepen over de juistheid van de afgelegde verklaringen;
 - d. de aanmelding na het gepubliceerde sluitingstijdstip wordt ontvangen.
 - 6 Direct na sluiting van de kandidaatstelling voor functies binnen D66 ontvangt de kandidaat bericht van de verkiezingscommissie indien de aanmelding niet geldig wordt geoordeeld.
 - 7 Voor landelijke functies kan de kandidaat binnen vijf dagen na de datum van beslissing in beroep gaan bij het geschillencollege, die binnen tien dagen na datum van beroep beslist. Voor regionale en afdelingsfuncties kan de kandidaat binnen vierentwintig uur na de ontvangst van de in lid 6 bedoelde beslissing in beroep gaan bij het geschillencollege, die binnen twee dagen na datum van beroep beslist; indien het geschillencollege niet in staat is uiterlijk vierentwintig uur voor de aanvang van de LV te beslissen, wordt de verkiezing opgeschort tot een eerstvolgende LV.

Bestuursverantwoordelijkheid

- Art.017.1 Het bestuur op elk niveau is verantwoordelijk voor de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures op het betrokken organisatieniveau, zowel voor functies binnen de partij, als namens de partij.
- 2 Het bestuur op elk niveau is er verantwoordelijk voor dat:
 - a. de ledenvergadering het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement kan vaststellen;
 - b. een profielschets voor iedere functie wordt gemaakt, waarin taak/ aanvullen-de functievereisten/ aanvullende onverenigbaarheden/ zittingsduur/ e.d. worden vermeld;
 - c. slechts die kandidaten op vertegenwoordigende lijsten worden geplaatst die voldoen aan de wettelijke vereisten voor verkiezing;
 - d. alle kandidaten zich kunnen presenteren;
 - e. de omvang van de kandidatenlijst door de ledenvergadering wordt vastgesteld;
 - f. een beroepsprocedure wordt aangehouden die beroep op het geschillencollege over de acceptatie van de kandidatuur mogelijk maakt, zodanig dat een uitspraak voor de interne verkiezingen aan de leden bekend kan zijn.
 - 3 Het verantwoordelijke bestuur kan aan de ledenvergadering voorstellen tot herstemming te besluiten over de lijstvolgorde en/of de verkiezing van de lijsttrekker. Naast de ledenvergadering kan de landelijke verkiezingscommissie een besluit tot herstemming ten aanzien van de lijstvolgorde en de verkiezing van de lijsttrekker nemen. Ledenvergadering of commissie nemen een dergelijk besluit uitsluitend in die gevallen, waarin procedurele fouten zijn gemaakt of achteraf onjuist gebleken informatie over, dan wel late terugtrekking van, kandidaten, naar het oordeel van de ledenvergadering of commissie tot schade van belangen van de overige kandidaten kan hebben geleid. De beslissing van de commissie is voor beroep vatbaar. De beroepsprocedure bij het geschillen-college dient vóór de formele kandidaatstelling te zijn voltooid.
- Art.018 Het hoofdbestuur heeft tot uiterlijk twee weken vóór de formele kandidaatstelling de bevoegdheid kandidaten van de kandidatenlijst voor vertegenwoordigende lichamen te schrappen, voor wat betreft de niet-landelijke lichamen uitsluitend op voordracht van de landelijke verkiezingscommissie, dan wel het verantwoordelijke bestuur. De resp. besturen komen tot zo'n besluit c.q. doen zo'n voordracht uitsluitend wanneer er feiten aan het licht komen, die op het moment van kiezen niet bekend waren en die naar het oordeel van het bestuur tot een andere uitslag aanleiding zouden hebben kunnen geven of die de kandidaat en de partij ernstig in diskrediet brengen. De beslissing van het hoofdbestuur is, behalve in het geval van tussentijdse landelijke verkiezingen, voor beroep vatbaar. Het hoofdbestuur zendt daartoe onverwijld aangetekend het gemotiveerde bestuursbesluit aan betrokkene, die gedurende zeven dagen het recht heeft daartegen bij het geschillencollege in beroep te gaan. De beroeps-procedure bij het geschillencollege dient voor de formele kandidaatstelling te zijn voltooid.

Reglementsverplichting

- Art.019.1 De ledenvergadering op elk niveau dient in overeenstemming met de statuten en het huishoudelijk reglement een kandidaatstellings- en verkiezingsreglement vast te stellen, waarbij voor iedere functie tenminste het volgende geregeld is:

- a. de zittingstermijn en de herkiesbaarheid;
 - b. de onverenigbaarheid van functies;
 - c. de eventuele aanvullende functievereisten, zoals in de profielschets opgenomen;
 - d. de wijze van kandidaatstelling;
 - e. de wijze waarop het recht van presentatie en de informatieverstrekking geregeld is;
 - f. op welke wijze de informatieverificatie wordt verricht;
 - g. de wijze, waarop de stemming door de leden zal geschieden;
 - h. een tijdsplanning voor iedere kandidaatstelling en verkiezing, in relatie tot andere terzake van belang zijnde ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de externe verkiezingen en de vaststelling van het verkiezingsprogramma.
- 2 Het in lid 1 bedoelde reglement dient na vaststelling aan de landelijke verkiezingscommissie te worden gezonden, die naar aanleiding daarvan aanwijzingen aan de betreffende verkiezingscommissie kan geven.

KANDIDAATSTELLING VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN

Onverenigbaarheden

- Art.020.1 In aanvulling op het gestelde in de statuten en voor zover niet reeds bij wet is geregeld is het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen niet verenigbaar met het ambt van minister, staatssecretaris, commissaris der koningin, voorzitter van een openbaar lichaam of gewestraad of burgemeester.
- 2 De statutaire onverenigbaarheid van het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen met bestuurlijke functies op het overeenkomstige niveau, geldt
- a. voor het europees parlement, de eerste en tweede kamer met het hoofdbestuur,
 - b. voor provinciale staten met het regiobestuur,
 - c. voor openbare lichamen en gewestraden met het subregiobestuur,
 - d. voor gemeenteraden met het afdelingsbestuur,
 - e. voor stadsdeelraden met het deelafdelingsbestuur, en gaat in op de datum van benoeming.
- 3 Overige onverenigbaarheden worden bij of krachtens het huishoudelijk reglement geregeld.
- Art.021 Dispensatie van de reglementaire onverenigbaarheden is mogelijk, indien na verkiezing blijkt dat personen worden gekozen in een functie, terwijl zij een daarmee onverenigbare andere functie vervullen. Gegeven het feit dat betrokken bij de kandidaatstelling reeds een ontslagbrief, zoals bedoeld in art.23, heeft ingeleverd, dient tussen de datum van verkiezing en benoeming:
- a. bij het hoofdbestuur en landelijke verkiezingscommissie een verzoek tot dispensatie voor een met name genoemde periode te worden ingediend;
 - b. de landelijke verkiezingscommissie onmiddellijk een onderzoek in te stellen naar het gerechtvaardigd zijn van het verzoek, en daarbij tenminste de direct betrokkenen, inclusief opvolgers op de lijsten, te horen;
 - c. de landelijke verkiezingscommissie verslag uit te brengen aan het hoofdbestuur en daarbij een voorstel tot al dan niet dispensatieverlening met een aangegeven termijn te doen;
 - d. het hoofdbestuur over dit voorstel te beslissen, tegen welke beslissing betrokken, alsmede overige belanghebbenden in beroep kunnen gaan bij het geschillencollege;

- e. het hoofdbestuur deze beslissing onmiddellijk aan de landelijke rapportagecommissie te melden en gemotiveerd in de eerstvolgende Democraat te publiceren.

Stemadviescommissies

- Art.022.1 Uiterlijk één jaar vóór de datum waarop de verkiezingen worden gehouden kan de betreffende ledenvergadering op voorstel van het bestuur besluiten voor bij de dan komende kandidaatstelling een stemadviescommissie, als commissie-ad-hoc, in te stellen. In regio's en afdelingen volgt dit eventuele besluit op het reglementair, volgens art.38, respectievelijk 39, vereiste besluit al dan niet aan de verkiezingen deel te nemen en de vaststelling van het verkiezingsreglement. Indien dit besluit niet uiterlijk één jaar voor de verkiezingen is genomen, kan er geen stemadviescommissie worden ingesteld.
- 2 Stemadviescommissies bestaan uit een oneven aantal leden en treden niet in de taken en bevoegdheden van enige verkiezingscommissie en evenmin in de taken en bevoegdheden van het overeenkomstige bestuur. Het lidmaatschap van een stemadviescommissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van enig bestuur, commissie of raad van het overeenkomstige niveau en tevens onverenigbaar met het uitoefenen van enige vertegenwoordigende functie in het openbaar bestuur op overeenkomstig niveau, dan wel het kandidaat zijn daartoe.
 - 3 Indien tot een stemadviescommissie wordt besloten, bereidt het verantwoordelijke bestuur onmiddellijk een meervoudige voordracht voor het lidmaatschap van deze commissie voor.
 - 4 De kandidaten voor de stemadviescommissie worden uiterlijk twee weken vóór de ledenvergadering waarin zij worden gekozen aan alle betrokken stemgerechtigde leden bekend gemaakt. De ledenvergadering benoemt de leden van de stemadviescommissie uiterlijk één maand voor de opening van de kandidaatstelling voor de vertegenwoordigende functies uit de kandidaten, die door het verantwoordelijke bestuur zijn voorgedragen. Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 worden de voorzitter van de commissie en de overige leden afzonderlijk in functie gekozen volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Indien er onvoldoende kandidaten in een stemadviescommissie worden gekozen, vervalt de commissie reglementair.
 - 5 Een stemadviescommissie heeft tot taak het op onpartijdige wijze rechtstreeks aan de betrokken kiesgerechtigde leden uitbrengen van een advies omtrent de kwaliteiten van de kandidaten voor de vertegenwoordigende functie in relatie tot het door de ledenvergadering vastgestelde politiek profiel en het groeperen der kandidaten in volgorde van geschiktheid voor de met name aangegeven beleids-terreinen.
 - 6 De ledenvergadering, waarin wordt besloten tot het eventueel instellen van een stemadviescommissie, stelt daartoe tevens een politiek profiel vast, waarin wordt aangegeven welke beleidsterreinen hoofdaccent voor een komende periode zullen hebben en over welke deskundigheden een fractie in elk geval moet beschikken.
 - 7 Indien een stemadviescommissie wordt ingesteld dan dient:
 - a. er na het sluiten van de kandidaatstelling tenminste dertig dagen te worden uitgetrokken om alle kandidaten, die zich daartoe hebben opgegeven, door de commissie te kunnen horen;

- b. de commissie de kandidaten te horen aan de hand van een tevoren door de commissie opgestelde en aan de kandidaten toegezonden lijst van criteria en vraagpunten passend in het politieke profiel, aan de hand waarvan de kandidaten zullen worden beoordeeld;
- c. van het gesprek van de commissie met betrokken kandidaten door de commissie een zo volledig mogelijk verslag te worden gemaakt, waarbij overeenstemming dient te worden bereikt omtrent over betrokkene te verschaffen informatie;
- d. de commissie het stemadvies unaniem vast te stellen en eerst aan alle kandidaten te doen toekomen, waarna alle kandidaten gedurende één week het recht hebben aan dit advies van de commissie een persoonlijke reactie toe te voegen van ten hoogste driehonderd woorden, hetwelk onverbrekkelijk verbonden met het stemadvies aan de leden ter kennis wordt gebracht;
- e. een eventueel geschil over de wijze van handelen van de commissie direct na het uitbrengen van het stemadvies aan de kandidaten bij het geschillencollege aanhangig te kunnen worden gemaakt en binnen één week te worden behandeld; het stemadvies kan niet aan de leden ter kennis worden gebracht, indien er nog procedures bij het geschillencollege lopen.

Aanmelding en Acceptatie

- Art.023.1 Ieder lid van D66 kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een formulier, te richten aan een door de verkiezingscommissie bekend te maken adres. Afschrift van deze aanmelding en van alle daarbij te verstrekken gegevens dient te worden gezonden aan het landelijk secretariaat. De verkiezingscommissie bevestigt onverwijld de ontvangst van de aanmelding.
- 2 Bij de indiening van de kandidatenlijst dient de kandidaat te voldoen aan de wettelijk vereiste voorwaarden om in het vertegenwoordigende lichaam te worden gekozen, met dien verstande dat aan de wettelijke voorschriften met betrekking tot de minimumleeftijd op de dag van benoeming moet zijn voldaan. Voorts dient door de kandidaat bij iedere aanmelding:
- a. te worden voldaan aan de voorwaarden genoemd in dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement;
 - b. een bereidverklaring te worden gegeven om bij verkiezing of opvolging de functie te aanvaarden en de volle zittingstermijn te vervullen; indien de verkiezing gepaard gaat met het indienen van verschillend samengestelde lijsten, dient betrokkene een ongedateerde bedankbrief bij te voegen, alsmede de benodigde set machtigingen; de verkiezingscommissie gebruikt deze brief en de machtigingen teneinde de bij verkiezingen door de kiezers vastgestelde lijstvolgorde te handhaven bij tussentijdse opvolging;
 - c. een bereidverklaring te worden gegeven om na verkiezing de vertegenwoordigende taak naar behoren te vervullen, desgevraagd verantwoording af te leggen tegenover de leden, afstand te doen van alle door of op grond van de statuten en het huishoudelijk reglement, alsmede het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement als onverenigbaar aangemerkte functies, en de verplichting op zich te nemen de zetel ter beschikking te stellen wanneer het lidmaatschap van D66 eindigt;
 - d. te worden aangegeven of hij/zij in aanmerking wenst te komen voor het lijsttrekkerschap;
 - e. een opgave te worden verstrekt van een of meer beleidsonderdelen waarmee de kandidaat zich na verkiezing in het bijzonder wil belasten;

- f. een ontslagbrief uit de huidige functie per datum van benoeming in de nieuwe (met de huidige onverenigbare) functie te worden gevoegd; deze brief wordt verzonden door de landelijke verkiezingscommissie op de dag dat de benoeming is geschied.
- 3 Een kandidaat die bij de aanmelding als kandidaat een voorkeur uitspreekt voor een onverkiesbare plaats op de kandidatenlijst wordt na afloop van de interne verkiezingen door de betreffende verkiezingscommissie onderaan de kandidatenlijst geplaatst.
- 4 De informatie die een lid van D66, dat zich kandidaat stelt voor een kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam, moet verschaffen, dient mede te bevatten:
 - a. of betrokkene kandidaat is gesteld voor de kandidatenlijsten van andere vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, voor welke;
 - b. of betrokkene lid is dan wel op de kandidatenlijst staat van vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, van welke en op welke plaats(en).

Art.024.1 De aanmeldingstermijn opent onmiddellijk nadat door het betrokken bestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan en de verkiezingscommissie het aanmeldingsadres heeft bekend gemaakt.

- 2 De verkiezingscommissie doet van alle aanmeldingen met bijbehorende gegevens mededeling aan alle leden van D66 die voor betreffende verkiezing stemgerechtigd zijn. Een afschrift van het door de verkiezingscommissie bij te houden register van door de verkiezingscommissie goedgekeurde aanmeldingen ligt voortdurend ter inzage op het landelijk secretariaat.
- 3 De geldigheid van de aanmelding wordt beoordeeld door de verkiezingscommissie, die verplicht is na te gaan of aan de voor de kandidaatstelling geldende voorwaarden wordt voldaan. De feitelijke gegevens, bedoeld in dit hoofdstuk worden vergeleken met de beschikbare gegevens van het landelijk secretariaat. Voorts wordt nagegaan of de vereiste opgaven zijn verstrekt, de voorgeschreven (bereid)verklaringen zijn afgelegd en aan de overige voorwaarden, vermeld in dit hoofdstuk, wordt voldaan.

De verkiezingscommissie verklaart een aanmelding ongeldig indien:

- a. de feitelijke gegevens bedoeld in dit hoofdstuk onjuist of onvolledig zijn;
- b. de opgaven bedoeld in art.23 lid 2 sub b, d, e en f niet verstrekt zijn;
- c. niet wordt voldaan aan de bepalingen van art.16 lid 2 sub c en lid 3;
- d. niet wordt voldaan aan de aanvullende bepalingen die ingevolge het in art.19 bedoelde reglement bij de kandidaatstelling van het betreffende vertegenwoordigende lichaam gelden;
- e. de (bereid)verklaringen bedoeld in art.16 lid 2 sub a en b, alsmede in art.23 lid 2 sub b en c niet of met beperkingen zijn afgelegd, dan wel dat in strijd met statuten en huishoudelijk reglement in het verleden onverenigbare functies bekleed zijn blijven worden, ondanks schriftelijke aanmaningen één van betrokken functies te beëindigen;
- f. er schriftelijke aanwijzingen zijn, die ernstige twijfels oproepen over de juistheid van de afgelegde verklaringen;
- g. de persoonlijke toelichting verklaringen bevat die strijdig zijn met de in art.16 en 23 genoemde verklaringen;
- h. de aanmelding na het gepubliceerde sluitingstijdstip door de verkiezingscommissie wordt ontvangen.
- 4 Zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen zes dagen na sluiting van de aanmeldingstermijn, ontvangt de kandidaat bericht van de verkiezingscommissie. Indien de aanmelding wordt aanvaard, wordt de betreffende kandidaat een acceptatie-

bevestiging gezonden. Indien de aanmelding niet geldig wordt geoordeeld, zendt de verkiezingscommissie hiervan bericht aan de kandidaat met opgave van redenen. De kandidaat kan binnen vijf dagen na de datum van de beslissing in beroep gaan bij het geschillencollege, die binnen tien dagen na datum van het beroep beslist.

- 5 Een kandidaat die zich terugtrekt nadat de aanmelding is aanvaard, dient dit onverwijld schriftelijk aan de verkiezingscommissie te melden. Indien de kandidatenopgave en stembiljetten reeds gedrukt zijn, blijft betrokkene als kandidaat gehandhaafd, maar wordt bij de uitslagbepaling buiten beschouwing gelaten.

Presentatie

- Art.025.1 Nadat de kandidaatstellingstermijn en de beroepstermijn voorbij zijn worden alle stemgerechtigde leden van D66 door de betreffende verkiezingscommissie in staat gesteld op een of meer presentatievergaderingen kennis te maken met de kandidaten en hun stem uit te brengen op de kandidaten van hun voorkeur.
- 2 In de presentatievergaderingen worden de kandidaten in staat gesteld hun kandidatuur persoonlijk toe te lichten of te laten toelichten. De stemgerechtigde leden worden schriftelijk op de hoogte gesteld van plaatsen en de data van de presentatievergaderingen.
 - 3 (Sub)regio-, (deel)afdelingsbesturen en individuele leden van D66 hebben het recht tijdens een presentatievergadering mondeling stemadviezen te geven. Per vergadering wordt hiervoor ten hoogste een half uur uitgetrokken, na de presentatiefase. Wie een stemadvies wil uitbrengen, dient zich voor de aanvang van de vergadering bij de voorzitter van de vergadering aan te melden. De voorzitter distribueert de spreektijd. Zijn er meer dan tien gegadigden, dan beperkt de voorzitter het aantal sprekers als volgt tot tien: hij geeft voorrang aan een lid van ieder betrokken (sub)regio- en (deel)afdelingsbestuur; overige sprekers worden door loting aangewezen.
 - 4 Onverminderd het bepaalde in art.22 is het uitbrengen van schriftelijke stemadviezen door andere partijorganen of fracties in vertegenwoordigende lichamen niet toegestaan. Individuele leden kunnen alleen schriftelijke stemadviezen uitbrengen door het uitdelen van deze adviezen tijdens presentatievergaderingen of door het plaatsen van een advertentie in de democraat, die echter maximaal een halve pagina mag beslaan.
 - 5 Ledenlijsten mogen door partijorganen niet worden gebruikt of ter beschikking worden gesteld voor het verzenden van schriftelijke stemadviezen.

Voorkeursacties

- Art.026 Het houden van voorkeursacties ten gunste van één of meer kandidaten voor bestuurlijke of vertegenwoordigende functies binnen of namens de partij is toegestaan, onder de voorwaarden dat:
- a. er op geen enkele wijze ten nadele van de overige kandidaten wordt gesproken of gehandeld in woord noch geschrift;
 - b. het verantwoordelijke bestuur zich met de inhoudelijke bewoording van de actie akkoord heeft verklaard;
 - c. indien er sprake is van verzending aan leden, het landelijk secretariaat op kosten van de actievoerders als "verzendhuis" optreedt;
 - d. aan actievoerders geen ledenlijsten of adres-etiketten van leden ter beschikking worden gesteld.

Stemmingen

- Art.027.1 Stemgerechtigd voor de stemmingen voor de kandidatenlijsten zijn alle leden, die in de voor het betreffende organisatieniveau laatst vervaardigde ledenlijst als lid zijn opgenomen voorzover zij aan de contributieverplichting hebben voldaan.
- 2 De stembiljetten, die bij de schriftelijke stemmingen worden gebruikt, dienen te worden genummerd en voorzien te worden van een korte toelichting op de stemprocedure en een duidelijke aanwijzing over het minimum en maximum aantal kandidaten dat moet worden ingevuld.

VERKIEZING VOOR HET NEDERLANDSE EN EUROPEES PARLEMENT

- Art.028 Ten behoeve van de lijtsamenstelling voor landelijke verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen wordt aan de leden een profiel van de te vormen fractie aangeboden, samen te stellen door de partij- en de desbetreffende fractievoorzitter.

Europees parlement

- Art.029.1 Voor de kandidaatstelling voor het Europees parlement gelden, naast de in dit hoofdstuk opgenomen artikelen, de bepalingen die in dit artikel zijn opgenomen. De aanmeldingstermijn vangt aan acht maanden voor de dag van indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de kieswet, en sluit uiterlijk drie maanden voor deze dag. Kandidaten dienen bij hun aanmelding een bereidverklaring te onderschrijven een eventueel lidmaatschap van het Europees parlement als een volledige dagtaak te zullen beschouwen, d.w.z. in ieder geval de uitoefening van zijn beroep te zullen staken en bij verkiezing afstand te zullen doen van alle openbare ambten en partijfuncties.
- 2 De samenstelling van de kandidatenlijst geschiedt via een landelijke schriftelijke poststemming voor alle leden. Zo spoedig mogelijk na de sluiting van de kandidaatstelling zendt de landelijke verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden de lijst met namen van de kandidaten in alfabetische volgorde, beginnende met een door loting verkregen letter, onder vermelding van alle door de kandidaten verstrekte gegevens, alsmede de persoonlijke verklaring als bedoeld in art.16. Tevens wordt een stembiljet toegezonden, waarop de sluitingsdatum en het inzendingsadres worden vermeld. Op dit biljet kunnen de kandidaten in volgorde van voorkeur worden vermeld.
- 3 Bij het bepalen van de uitslag van de verkiezingen, worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die vóór de sluitingsdatum door de landelijke verkiezingscommissie zijn ontvangen. Op basis van de tijdig ontvangen stembiljetten wordt een ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage B van het huishoudelijk reglement, doch waarbij kandidaten die op minder dan tien percent van de stembiljetten zijn vermeld buiten beschouwing worden gelaten.
- 4 De ALV, die het europees programma behandelt, kiest de lijstaanvoerder uit de kandidaten die zich daarvoor hebben aangemeld. Deze verkiezing geschiedt volgens bijlage C van het huishoudelijk reglement. De door de ALV gekozen lijstaanvoerder wordt, ook indien hij/zij bij de poststemming niet de eerste plaats behaald, als nummer 1 op de definitieve landelijke lijst geplaatst.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Kandidaatstelling

- Art.030.1 Voor de kandidaatstelling voor de tweede kamer der staten-generaal gelden, naast de in dit hoofdstuk opgenomen artikelen, een aantal speciale bepalingen die in art.30 t/m 36 zijn opgenomen.
- 2 Kandidaten dienen bij hun aanmelding tevens aan de volgende voorwaarden te voldoen:
 - a. bereidverklaring een eventueel kamerlidmaatschap als een volledige dagtaak te zullen beschouwen, d.w.z. in ieder geval de uitoefening van zijn beroep te zullen staken en bij verkiezing afstand te zullen doen van alle openbare ambten en partijfuncties;
 - b. opgave van de regio waarmee de kandidaat bij eventuele verkiezing in het bijzonder contact wil houden.
 - 3 De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint minstens één jaar voor de datum van indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de kieswet, en sluit zes maanden voor diezelfde datum.
 - 4 De samenstelling van de kandidatenlijst geschiedt in twee ronden. Beide ronden bestaan uit een landelijke schriftelijke poststemming voor alle leden.

Voorverkiezingsronde

- Art.031.1 De voorverkiezingsronde is bestemd voor die kandidaten, die geen deel uitmaken van de fracties in de eerste en tweede kamer der staten-generaal, dan wel van het europees parlement.
- 2 Binnen vier weken na sluiting van de aanmeldingstermijn zendt de landelijke verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden een opgave in alfabetische volgorde, beginnende met een door loting verkregen letter, van alle kandidaten. Alle door de kandidaten verstrekte gegevens worden in deze opgave opgenomen.
 - 3 Bij de opgave van de kandidaten wordt tevens een stembiljet toegezonden waarop de sluitingsdatum van de schriftelijke stemming en het inzendingsadres worden vermeld. Op dit biljet kunnen een door de landelijke verkiezingscommissie in overeenstemming met de in te dienen kieslijsten te bepalen aantal kandidaten in volgorde van voorkeur worden vermeld.
 - 4 Door de landelijke verkiezingscommissie wordt zo veel mogelijk in overleg met de kandidaten tot uiterlijk vier maanden voor de datum van de indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de kieswet, enkele presentatievergaderingen gehouden, bij voorkeur één per regio.
- Art.032.1 De uitslagbepaling van de voorverkiezingen geschiedt door de landelijke verkiezingscommissie.
- 2 Bij het bepalen van de uitslag van de voorverkiezingen worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die vóór de sluitingsdatum zijn ontvangen. Deze datum mag niet eerder zijn dan één week ná de laatste presentatievergadering.
 - 3 Op basis van de tijdig ingeleverde stembiljetten wordt een ranglijst van de kandidaten opgemaakt, overeenkomstig de bepalingen bij bijlage B van het huishoudelijk reglement.

- Art.033 Ten behoeve van de definitieve lijstvaststelling worden aan de voorlopige ranglijst die kandidaten, die deel uitmaken van de fracties in de eerste en tweede kamer der staten-generaal, dan wel van het europees parlement en zich kandidaat stellen voor verkiezing in de tweede kamer, toegevoegd.
- Art.034.1 Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de voorlopige ranglijst, zendt de landelijke verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden de lijst met namen van het vooraf, zoals in art.31 lid 3 bedoelde, door de LVC bepaalde aantal kandidaten van de voorlopige landelijke ranglijst, aangevuld met de volgens art.33 gestelde kandidaten, gezamenlijk in alfabetische volgorde, beginnende met een door loting verkregen letter, onder vermelding van alle door de kandidaten verstrekte gegevens, van het bij de voorverkiezingen bereikte resultaat, alsmede de persoonlijke verklaring als bedoeld in art.16. Tevens wordt een stembiljet toegezonden, waarop de sluitingsdatum en het inzendingsadres worden vermeld. Op dit biljet kunnen de kandidaten in volgorde van voorkeur worden vermeld.
- 2 Bij het bepalen van de uitslag van de verkiezingen, worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die vóór de sluitingsdatum door de landelijke verkiezingscommissie zijn ontvangen.
 - 3 Op basis van de tijdig ontvangen stembiljetten wordt een ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage B van het huishoudelijk reglement. Vervolgens wordt een definitieve landelijke ranglijst opgemaakt door aan de aldus verkregen lijst de overige kandidaten van de voorlopige landelijke ranglijst onder handhaving van hun onderlinge volgorde toe te voegen.
 - 4 De ALV, die het verkiezingsprogramma behandelt, kiest de lijstaanvoerder uit de kandidaten die zich daarvoor hebben aangemeld. Deze verkiezing geschiedt volgens bijlage C van het huishoudelijk reglement. De door de ALV gekozen lijstaanvoerder wordt, ook indien hij/zij bij de poststemming niet de eerste plaats behaald, als nummer 1 op de definitieve landelijke lijst geplaatst.
 - 5 De landelijke verkiezingscommissie bepaalt in overeenstemming met het in art.31 lid 3 aangekondigde welk aantal kandidaten van de definitieve landelijke lijst op alle in te dienen kandidatenlijsten op de overeenkomstig genummerde plaatsen worden geplaatst.
 - 6 Op de lijsten in iedere rijkskieskring worden de resterende plaatsen bezet door de nog niet geplaatste kandidaten van tenminste de eigen kieskring in de volgorde waarin zij op de definitieve landelijke ranglijst zijn geplaatst.
 - 7 Indien op de definitieve landelijke ranglijst niet voldoende kandidaten voorkomen, die aan de voorverkiezingen in de betreffende kieskring hebben deelgenomen, worden de resterende plaatsen van de lijst vervuld door de opvolgenden van de definitieve landelijke ranglijst.
 - 8 Deze definitieve lijst wordt door de landelijke verkiezingscommissie gecorrigeerd op basis van de door de kiezers bij de parlementsverkiezingen uitgebrachte voorkeursstemmen. Deze laatste lijst is bepalend voor de opvolging. De kandidaten die op grond van lid 6 in aanmerking komen voor de resterende plaatsen op een van de in te dienen kandidatenlijsten, dienen zich bereid te verklaren een kamerzetel slechts te aanvaarden, wanneer alle kandidaten, die op de definitieve door voorkeursstemmen gecorrigeerde landelijke ranglijst hoger zijn geplaatst, reeds een kamerzetel bezetten, of schriftelijk hiervan afstand hebben gedaan.

- 9 Indien een kandidaat de in lid 8 genoemde verklaring niet heeft getekend, is de landelijke verkiezingscommissie verplicht de betrokken kandidaat niet op een van die plaatsen van de betreffende kandidatenlijst te plaatsen.

Tussentijdse verkiezing

- Art.035.1 Voor de termijnen genoemd in de artikelen met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal wordt het tijdstip waarop het koninklijk besluit tot ontbinding der tweede kamer en het bepalen van de datum der vervroegde verkiezingen vastgesteld op vrijdag; indien het feitelijk besluit wordt genomen op een andere dag, dan geldt voor de termijnen de daaraan voorafgaande vrijdag.
- 2 Tenzij in de artikelen met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal anders is vermeld, zijn de bepalingen met betrekking tot de kandidaatstelling en verkiezing van het huishoudelijk reglement zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.
- Art.036.1 Op het moment dat een kabinet het vertrouwen van het parlement via een motie van wantrouwen verliest, dan wel het vertrouwen van de deelnemende coalitie-partner, zal ongeacht eventueel op gang te brengen "lijmpogingen" onmiddellijk de kandidaatstelling voor tussentijdse kamerverkiezingen worden opengesteld.
- 2 De kandidaatstelling sluit tien dagen nadat het koninklijk besluit tot ontbinding van de tweede kamer en de datum van kamerverkiezingen wordt bekendgemaakt.
- 3 Het recht van beroep op weigering van enige kandidaat staat gedurende maximaal drie dagen open, vanaf het moment dat de landelijke verkiezingscommissie een afwijzingsbeschikking aangetekend aan betrokkene heeft verzonden. Het geschillencollege beslist uiterlijk op de vijftiende dag na het KB over deze beroepen. Voor het overige staat er geen beroep op het geschillencollege open inzake de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedure, met name niet voor een besluit als bedoeld in art.018.
- 4 Het kandidatenoverzicht dient met het concept-verkiezingsprogramma uiterlijk op de achttiende dag na het KB aan de leden te worden verzonden.
- 5 Alle kandidaten worden in de gelegenheid gesteld zich te presenteren:
- a. op de 24e dag na het KB te 's-Hertogenbosch,
 - b. op de 25e dag na het KB te Utrecht,
 - c. op de 26e dag na het KB te Zwolle;
- tijdens deze presentatievergaderingen is er recht op uitbrengen van stemadviezen.
- "Voorkeursacties" blijven mogelijk in overeenstemming met het bepaalde in het huishoudelijk reglement.
- 6 De verkiezing wordt gehouden in één landelijke poststemming volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement. De lijsttrekker wordt gekozen volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement tijdens de ALV die het verkiezingsprogramma vaststelt.

Eerste kamer der staten-generaal

Art.037.1 Voor de kandidaatstelling voor de eerste kamer der staten-generaal gelden, naast de in dit hoofdstuk opgenomen artikelen, de bepalingen die in dit artikel zijn opgenomen.

De aanmeldingstermijn vangt aan acht maanden voor de dag van statenverkiezingen, die de samenstelling van de eerste kamer bepalen en sluit uiterlijk vijf maanden voor deze dag; de kandidatenlijst dient uiterlijk twee maanden voor de statenverkiezingen definitief te zijn vastgesteld.

- 2 De samenstelling van de kandidatenlijst geschiedt via een landelijke schriftelijke poststemming voor alle leden. Zo spoedig mogelijk na de sluiting van de kandidaatstelling zendt de landelijke verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden de lijst met namen van de kandidaten in alfabetische volgorde, beginnende met een door loting verkregen letter, onder vermelding van alle door de kandidaten verstrekte gegevens, alsmede de persoonlijke verklaring als bedoeld in art.16. Tevens wordt een stembiljet toegezonden, waarop de sluitingsdatum en het inzendingsadres worden vermeld. Op dit biljet kunnen de kandidaten in volgorde van voorkeur worden vermeld.
- 3 Bij het bepalen van de uitslag van de verkiezingen, worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die vóór de sluitingsdatum door de landelijke verkiezingscommissie zijn ontvangen. Op basis van de tijdig ontvangen stembiljetten wordt een ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage B van het huishoudelijk reglement, doch waarbij kandidaten die op minder dan tien percent van de stembiljetten zijn vermeld buiten beschouwing worden gelaten.
- 4 De lijstaanvoerder wordt niet afzonderlijk op een ALV, maar via de schriftelijke stemming gekozen.
- 5 De in te dienen kandidatenlijsten voor de eerste kamerverkiezingen worden door de verkiezingscommissie opgesteld en wel zodanig dat de verkiezingsuitslag voor D66 zo gunstig mogelijk zal zijn, en zo veel mogelijk in overeenstemming met de volgorde van de definitieve landelijke lijst.
- 6 De D66-leden van provinciale staten brengen bij de verkiezingen van de eerste kamer hun stem zodanig uit, dat zo veel mogelijk door D66 gestelde kandidaten in volgorde van de definitieve landelijke lijst worden gekozen.
- 7 De landelijke verkiezingscommissie verstrekt de stemgerechtigde D66-leden schriftelijke richtlijnen voor het uitbrengen van hun stem.

VERKIEZINGEN VOOR PROVINCIALE STATEN

Art.038.1 Indien wordt deelgenomen aan de verkiezingen voor provinciale staten, dan dient uiterlijk één jaar voorafgaand aan die verkiezingen de ARV het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement, conform art.019, voor de interne kandidaatstelling te hebben vastgesteld. Dit kandidaatstellings- en verkiezingsreglement omvat de overeenkomstige toepassing van dit hoofdstuk, alsmede een nadere uitwerking van de regionale kiesprocedure. Deze nadere kiesprocedure voor de regio kan worden vastgesteld aan de hand van het model opgenomen in bijlage D van het huishoudelijk reglement, waarbij wordt aangegeven welke wijzigingen [binnen de mogelijkheden van statuten en HR] worden aangebracht. Het HB en de LVC dienen van dit ARV-besluit en het daarbij behorende kandidaatstellings- en verkiezingsreglement op de hoogte te worden gesteld. Deelname aan de verkiezingen voor provinciale staten onder de naam POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66 kan uitsluitend met toestemming van het

hoofdbestuur.

- 2 Kandidaten voor provinciale staten dienen zich bij hun aanmelding bereid te verklaren om bij verkiezingen van de eerste kamer der staten-generaal de schriftelijke richtlijnen van de landelijke verkiezingscommissie bij het uitbrengen van hun stem in acht te nemen.
- 3 Binnen twee weken na de sluiting van de kandidaatstelling zendt de regionale verkiezingscommissie een overzicht van alle goedgekeurde kandidaten aan de landelijke verkiezingscommissie.
- 4 Binnen twee weken na de sluitingsdatum van de schriftelijke stemming wordt de uitslagbepaling van die stemming toegezonden aan de landelijke verkiezingscommissie. Wanneer het de landelijke verkiezingscommissie blijkt dat de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, treedt zij in overleg met het regiobestuur dat de uitslag zonodig corrigeert, na de regionale verkiezingscommissie daarover te hebben gehoord.

VERKIEZINGEN VOOR GEMEENTERADEN

- Art.039.1 Indien wordt deelgenomen aan de verkiezingen voor gemeenteraden, dan dient uiterlijk één jaar voorafgaand aan die verkiezingen de AAV het kandidaatstellings- en verkiezingsreglement, conform art.019, voor de interne kandidaatstelling te hebben vastgesteld. Dit kandidaatstellings- en verkiezingsreglement omvat de overeenkomstige toepassing van dit hoofdstuk, alsmede een nadere uitwerking van de kiesprocedure in de afdeling. Deze nadere kiesprocedure voor de afdeling kan worden vastgesteld aan de hand van het model opgenomen in bijlage D van het huishoudelijk reglement, waarbij wordt aangegeven welke wijzigingen [binnen de mogelijkheden van statuten en HR] worden aangebracht. Het HB en de LVC dienen van dit AAV-besluit en het daarbij behorende kandidaatstellings- en verkiezingsreglement op de hoogte te worden gesteld. Deelname aan de verkiezingen voor gemeenteraden onder de naam POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66 kan uitsluitend met toestemming van het hoofdbestuur.
- 2 Uiterlijk één jaar voor de verkiezingen van de gemeenteraden beslist de AAV, die het in lid 1 bedoelde kandidaatstellings- en verkiezingsreglement vaststelt, of deelname aan deze verkiezingen gewenst is.
 - 3 Indien de AAV deelname gewenst en mogelijk acht, meldt het afdelingsbestuur dit voornemen aan het regiobestuur en het hoofdbestuur. Hierbij vermeldt het afdelingsbestuur of het de bedoeling is zelfstandig of in combinatie met andere partijen deel te nemen.
 - 4 Het hoofdbestuur beslist toestemming tot deelname te geven, indien haar geen duidelijke bezwaren bekend zijn en van het betrokken regiobestuur een positief advies tot deelname is ontvangen. Deze beslissing wordt uiterlijk elf maanden voor de verkiezingen van de gemeenteraden genomen en aan het afdelingsbestuur bekend gemaakt.
 - 5 Binnen twee weken na de sluiting van de kandidaatstelling zendt de afdelingsverkiezingscommissie een overzicht van alle goedgekeurde kandidaten aan de landelijke verkiezingscommissie.
 - 6 Binnen twee weken na de sluitingsdatum van de schriftelijke stemming wordt de uitslagbepaling van die stemming toegezonden aan de landelijke verkiezingscommissie. Wanneer het de landelijke verkiezingscommissie blijkt dat de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, treedt zij in overleg met het afdelingsbestuur dat de uitslag zonodig corrigeert, na de afdelingsverkiezingscommissie daarover te hebben gehoord.

VERKIEZING IN FUNCTIES

Verkiezing in functies op landelijk niveau

- Art.040.1 Zo mogelijk bij publicatie van de ALV-agenda, doch uiterlijk vier maanden voor de ALV, publiceert het hoofdbestuur in de democraat in welke vakatures in besturen, bijzondere organen en commissies de ALV dient te voorzien.
- 2 De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint onmiddellijk nadat door het hoofdbestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan en sluit twee maanden voor de ALV.
 - 3 Ieder lid van D66 kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een aanmeldingsformulier, te richten aan de landelijke verkiezingscommissie p/a het landelijk secretariaat. Van deze aanmelding wordt onverwijld een ontvangstbevestiging verzonden.

Verkiezing in functies op regionaal niveau

- Art.041.1 Bij publicatie van de ARV-agenda publiceert het regiobestuur in welke vakatures in besturen en commissies de ARV dient te voorzien.
- 2 De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint onmiddellijk nadat door het regiobestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan en sluit vier maal vierentwintig uur voor de ARV.
 - 3 Ieder regiolid van D66 kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een aanmeldingsformulier, te richten aan de regionale verkiezingscommissie. Van deze aanmelding wordt onverwijld een ontvangstbevestiging verzonden.

Verkiezing in functies op afdelingsniveau

- Art.042.1 Bij publicatie van de AAV-agenda publiceert het afdelingsbestuur in welke vakatures in besturen en commissies de AAV dient te voorzien.
- 2 De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint onmiddellijk nadat door het afdelingsbestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan en sluit vier maal vierentwintig uur voor de AAV.
 - 3 Ieder afdelingslid van D66 kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een aanmeldingsformulier, te richten aan de afdelingsverkiezingscommissie. Van deze aanmelding wordt onverwijld een ontvangstbevestiging verzonden.

- Art.043 PM
Art.044 PM
Art.045 PM
Art.046 PM
Art.047 PM
Art.048 PM
Art.049 PM

HOOFDSTUK 3: HET POLITIEK PROGRAMMA

De statuten vermelden met betrekking tot het politieke programma:

D66 stelt zich ten doel de radicale democratisering van de samenleving en het politieke bestel door als politieke partij met alle geëigende middelen ervoor te ijveren dat de kring van degenen, die effectief deel hebben aan de politieke en maatschappelijke besluitvorming, zover mogelijk wordt uitgebreid, de besluitvorming plaats vindt na onbevooroordeelde afweging van alle ter zake doende feiten en vooruitzichten, bij de besluitvorming aan de gevolgen op langere termijn en aan de internationale aspecten een groot gewicht wordt toegekend en de politieke verhoudingen gebaseerd worden op concrete partijprogramma's. De in deze doelstelling vervatte grondgedachten worden nader uitgewerkt in het politiek programma, dat ten grondslag ligt aan alle activiteiten van D66 en zijn fracties in de vertegenwoordigende lichamen. Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan D66, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering voorstellen met betrekking tot het politiek programma worden voorgelegd. Het bestuur kan ten behoeve van de ondersteuning van deze taak bestuurscommissies instellen, die echter niet kunnen treden in de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het bestuur in deze.

ALGEMEEN

- Art.050.1 Het politiek programma van D66 bestaat uit:
- a. het beleidsprogramma en de ALV-uitspraken over majeure politieke thema's;
 - b. de verkiezingsprogramma's voor de D66-fracties in de direct gekozen vertegenwoordigende lichamen, zoals
 - het nederlandse parlement;
 - het europees parlement;
 - provinciale staten;
 - gemeenteraden.
- 2 Het beleidsprogramma staat boven alle andere programma's; geen jonger programma(onderdeel) mag in strijd zijn met het beleidsprogramma, zulks ter beoordeling van de hoofdbestuurscommissie voor het politieke programma.

Programmacommissies

- Art.051.1 Er is een hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma en er zijn programmacommissies ten behoeve van de verkiezingsprogramma's op elk niveau.
- 2 De leden van de hoofdbestuurscommissie worden door het hoofdbestuur benoemd en ontslagen; de hoofdbestuurscommissie werkt in overeenstemming met het hoofdbestuur en kan door het hoofdbestuur worden belast met het adviseren aan de ALV omtrent ingediende moties en amendementen.
 - 3 De algemene ledenvergadering stelt de landelijke programmacommissie in overeenkomstig de bepalingen voor een vaste commissie. Regio- en afdelingsvergaderingen stellen de programmacommissie op overeenkomstige niveau in als commissie-ad-hoc.
- Art.052.1 Programmacommissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de LV open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren.

- 2 De landelijke programmacommissie bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan de meerderheid wordt gevormd door de rechtstreeks door de algemene ledenvergadering gekozen leden en vijf worden benoemd door het hoofdbestuur, de fracties van de eerste en tweede kamer en het europees parlement gezamenlijk uit hun midden. Onverminderd het bepaalde in art.5 lid 1 sub e heeft het hoofdbestuur het recht om een gemotiveerde meervoudige voordracht van kandidaten te doen, waaruit de rechtstreeks door de ledenvergadering benoemde leden kunnen worden gekozen.
- 3 De algemene regio-, respectievelijk afdelingsvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige programmacommissie, met dien verstande dat ten opzichte van de door het overeenkomstige bestuur en de overeenkomstige fractie benoemde leden, de direct door de ledenvergadering gekozenen altijd een meerderheid vormen. Onverminderd het bepaalde in art.5 lid 1 sub e hebben regio- en afdelingsbesturen het recht om een gemotiveerde meervoudige voordracht van kandidaten te doen, waaruit de rechtstreeks door de ledenvergadering benoemde leden kunnen worden gekozen.

Art.053.1 Het lidmaatschap van de landelijke programmacommissie is voor de door de algemene ledenvergadering verkozen leden onverenigbaar met het lidmaatschap van de landelijke vaste commissies, alsmede met het lidmaatschap van het europees parlement, de beide kamers der staten-generaal, het hoofdbestuur, de bijzondere organen, de landelijke adviesraad en overeenkomstige commissies op regionaal en afdelingsniveau.

- 2 Het lidmaatschap van de regionale programmacommissies is voor de door de algemene regiovergadering verkozen leden onverenigbaar met het lidmaatschap van provinciale staten, het regiobestuur, de regionale adviesraad en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.
- 3 Het lidmaatschap van de afdelingsprogrammacommissies is voor de door de algemene afdelingsvergadering verkozen leden onverenigbaar met het lidmaatschap van de gemeenteraad, het afdelingsbestuur en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.
- 4 Zodra een van de ingevolge de voorgaande leden gekozen lid van een programmacommissie zich kandidaat stelt voor één van de organen, waarmee het lidmaatschap als onverenigbaar wordt beschouwd treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de commissie en stelt het verantwoordelijke bestuur hiervan in kennis.
- 5 Het verantwoordelijke bestuur stelt een aldus ontstane vacature met spoed in de eerstvolgende LV open.

Art.054.1 Leden van de landelijke programmacommissie worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een regionale of afdelingsprogrammacommissie worden uiterlijk één jaar voor de betreffende verkiezingen gekozen en blijven in functie tot dat de eindredactie van het betreffende verkiezingsprogramma is vastgesteld.

- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 kiest de LV de voorzitter en de leden van de commissie in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Het verantwoordelijke bestuur doet een voordracht voor de verkiezing van de voorzitter.
- 3 De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstig bestuur.

- 4 Ingeval van tussentijdse verkiezingen wordt voor die leden waarvan het lidmaatschap van de commissie reglementair eindigt, de zittingsduur met maximaal één jaar verlengd.

- Art.055.1 De hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma draagt zorg voor de ontwerp-teksten voor het beleidsprogramma en de voorstellen aan de algemene ledenvergadering over majeure politieke thema's en stelt deze tijdig ter beschikking van de leden.
- 2 De hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma draagt zorg voor tijdige aanvang van de procedure tot herziening van (een of meer delen van) het beleidsprogramma in overleg met het hoofdbestuur en het bestuur van de SWB, waarbij
 - a. de commissie bij de concept-teksten de beslispunten aangeeft ten behoeve van de behandeling op de LV, en
 - b. de commissie na de besluitvorming op de LV zorgdraagt voor de eindredactie van de teksten met inachtneming van de besluiten van de LV; de rapportagecommissie ziet er op toe dat de eindredactie van het programma in overeenstemming is met de besluitvorming.
 - 3 Met betrekking tot de ontwerp-teksten en wijzigingsvoorstellen voor het beleidsprogramma zijn de termijnen zoals geregeld in hoofdstuk 4 van toepassing.
 - 4 De hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma onderneemt al die activiteiten die zij terzake van het naleven van dit hoofdstuk van het huishoudelijk reglement dan wel een goede besluitvorming op de ALV noodzakelijk acht, steeds na overleg met het hoofdbestuur.
 - 5 De hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma heeft bovendien tot taak de bewaking van de voortgang van de voorbereiding, samenhang en afstemming van de verkiezingsprogramma's op de onderscheiden niveaus en het hoofdbestuur te adviseren omtrent het verbinden van de naam van D66 aan de betreffende kandidatenlijsten. Bovendien is deze commissie belast met de bewaking van de samenhang van het politieke programma en gebruikt dit als toetsingskader voor de beoordeling van "actuele politieke moties" tijdens een ALV en de vastgestelde verkiezingsprogramma's.

- Art.056.1 De programmacommissie heeft tot taak
- a. het ontwerpen van het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen op het overeenkomstige niveau;
 - b. het rechtstreeks ter besluitvorming voorleggen van dit ontwerp-verkiezingsprogramma aan de betreffende ledenvergadering op de wijze, zoals dat voor de indiening van ontwerp-verkiezingsprogramma's geregeld is in het huishoudelijk reglement;
 - c. het ter vergadering adviseren aan de leden omtrent de ingediende moties en amendementen op overeenkomstig niveau, volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement.

Met behoud van de eigen taakstelling hoort de programmacommissie tijdig het verantwoordelijke bestuur omtrent het ontwerp-verkiezingsprogramma; landelijk valt dit tijdstip samen met de publicatie van de ALV-agenda volgens art.88 lid 4; de algemene regio-, respectievelijk afdelingsvergadering bepaalt bij de instelling van de commissie op overeenkomstig niveau het tijdstip waarop dit horen geschiedt.

- 2 Bij de concept-teksten geeft de commissie de beslispunten aan ten behoeve van de behandeling op de LV.

- 3 Na de besluitvorming op de LV draagt de programmacommissie zorg voor de eindredactie van de teksten met inachtneming van de besluiten van de LV; de rapportagecommissie ziet er op toe dat de eindredactie van het programma in overeenstemming is met de besluitvorming.

Beleidsprogramma

- Art.057.1 Het beleidsprogramma heeft een doorlopende geldigheid.
- 2 Het beleidsprogramma wordt vastgesteld door de ALV van D66, op voorstel van het hoofdbestuur.
 - 3 Het beleidsprogramma is voorzien van een index en een trefwoordenregister.
 - 4 Het beleidsprogramma wordt tegen kostprijs op aanvraag aan de leden ter beschikking gesteld.
 - 5 Het beleidsprogramma bevat een systematische weergave van de partijstandpunten op alle gebieden, zoveel mogelijk gericht op hoofdlijnen van beleid.
 - 6 Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk bevatten standpunten in algemene termen, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; de ALV heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
 - 7 Het beleidsprogramma wordt gewijzigd:
 - a. wanneer het hoofdbestuur een daartoe strekkend voorstel aan de ALV voorlegt en de ALV dit voorstel vaststelt;
 - b. wanneer de ALV een voorstel aanneemt waarin uitdrukkelijk om een wijzigingsvoorstel wordt gevraagd;
 - c. wanneer de ALV een actueel politieke motie aanneemt, die een bewust gekozen standpuntverandering in relatie tot het beleidsprogramma behelst.
 - 8 Behoudens het geval van lid 7 sub b en c maken besluiten met betrekking tot de inhoud van het beleidsprogramma met onmiddellijke ingang deel uit van het beleidsprogramma.

Verkiezingsprogramma Nederlands Parlement

- Art.058.1 Het verkiezingsprogramma bevat het beleid dat D66 in een periode van vier jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk bevatten standpunten in algemene termen, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; de ALV heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
- 2 Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal, doch is van overeenkomstige betekenis voor de eerste kamer der staten-generaal.
 - 3 Kandidaten voor het lidmaatschap van de tweede en eerste kamer der staten-generaal zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

- 4 Het verkiezingsprogramma moet maximaal toegankelijk en hanteerbaar zijn voor kiezers en leden, waarbij de samenhang tussen de verschillende beleidsvoorstellen en uitgangspunten voorop staat.
- 5 Het verkiezingsprogramma is voorzien van een index en een trefwoordenregister en wordt tegen kostprijs op aanvraag aan de leden ter beschikking gesteld.

Art.059 De programmacommissie werkt voortdurend aan de actualisering van het laatst vastgestelde verkiezingsprogramma. Een geval van tussentijdse verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal wordt het aldus geactualiseerd programma als concept-verkiezingsprogramma gelijktijdig met het kandidaten-overzicht aan de leden toegezonden. Indien het bij tussentijdse verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal niet mogelijk is een ontwerp verkiezingsprogramma aan de ALV voor te leggen, blijft het bestaande verkiezingsprogramma van kracht en krijgt de nieuw gekozen fractie het recht zelf de benodigde actualisering ervan vast te stellen op basis van het geldende beleidsprogramma.

Verkiezingsprogramma Europees Parlement

- Art.060.1 Het europees verkiezingsprogramma bevat het beleid dat D66 in een periode van vijf jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk bevatten standpunten in algemene termen, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; de ALV heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
- 2 Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen voor het europees parlement. Kandidaten voor het lidmaatschap van het europees parlement zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.
 - 3 Het verkiezingsprogramma moet maximaal toegankelijk en hanteerbaar zijn voor kiezers en leden, waarbij de samenhang tussen de verschillende beleidsvoorstellen en uitgangspunten voorop staat. Het verkiezingsprogramma is voorzien van een index en een trefwoordenregister en wordt tegen kostprijs op aanvraag aan de leden ter beschikking gesteld.
 - 4 Onverminderd het bepaalde in art.50 lid 2, mag het europees verkiezingsprogramma niet in strijd zijn met het verkiezingsprogramma voor het Nederlands parlement behoudens een uitdrukkelijk daarover genomen besluit van de ALV.
 - 5 In het geval van artikel 50 lid 2 zal het jongste van beide programma's een motivering van dit uitdrukkelijke besluit bevatten, alsmede een verwijzing naar het andere programma.

Verkiezingsprogramma's voor Provinciale Staten

- Art.061.1 Het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen voor de provinciale staten, verder statenprogramma geheten, wordt vastgesteld door de betrokken ARV op een door die ARV tevoren vastgestelde wijze.

- 2 Het statenprogramma mag niet in strijd zijn met het beleidsprogramma. In elk geval is de regiovoorzitter verplicht hierover het oordeel van de hoofdbestuur-commissie voor het politiek programma te vragen.
- 3 De ontwerptekst voor het statenprogramma dient uiterlijk vijf weken voor de besluitvormende ARV in het bezit van de regioleden te zijn.
- 4 Kandidaten voor het lidmaatschap van provinciale staten zijn gehouden het statenprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

Verkiezingsprogramma's voor Gemeenteraden

- Art.062.1 Het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen voor de gemeenteraad, verder gemeenteprogramma geheten, wordt vastgesteld door de betrokken AAV op een door die AAV van tevoren vastgestelde wijze.
- 2 Het gemeenteprogramma mag niet in strijd zijn met het beleidsprogramma. In elk geval is de afdelingsvoorzitter verplicht hierover het oordeel van de hoofdbestuur-commissie voor het politiek programma te vragen.
 - 3 De ontwerptekst voor het gemeenteprogramma dient uiterlijk vijf weken voor de besluitvormende AAV in het bezit van de afdelingsleden te zijn.
 - 4 Kandidaten voor het lidmaatschap van de gemeenteraad zijn gehouden het gemeenteprogram naar beste vermogen uit te voeren.

Art.063 PM

Art.064 PM

Art.065 PM

Art.066 PM

Art.067 PM

Art.068 PM

Art.069 PM

HOOFDSTUK 4: DE LEDENVERGADERING

De statuten vermelden met betrekking tot de ledenvergadering:

Het huishoudelijk reglement stelt regelen omtrent de organisatie van de partij vast met als uitgangspunten: beperkte mogelijkheid gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden, openbaarheid van vergaderingen en vergaderstukken, waarbij in het huishoudelijk reglement kan worden geregeld onder welke omstandigheden vergaderingen besloten kunnen zijn en alle overige vergaderingen niet besloten kunnen worden verklaard en dat alle ter vergadering aanwezige stemgerechtigde leden slechts één stem mogen uitbrengen en dat geen stem mag worden uitgebracht bij volmacht. De D66-organisatie kent drie niveaus, te weten het landelijke, het regionale en het afdelingsniveau. Op ieder organisatieniveau bestaan tenminste twee algemene organen, waaronder de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau. De landelijke algemene ledenvergadering is het hoogste orgaan voor de partij als geheel. De ledenvergadering op elk niveau komt zo vaak bijeen als in het huishoudelijk reglement is geregeld, doch tenminste eens per jaar. Aan haar komen alle bevoegdheden toe, die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen. De ledenvergadering kan slechts besluiten nemen over voorstellen, die aan alle terzake stemgerechtigde leden ter vaststelling of goedkeuring zijn voorgelegd. Het bestuur roept de ledenvergadering regelmatig bijeen, doch in elk geval indien tenminste tien percent van de stemgerechtigde leden daarom verzoeken. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent bijeenroeping, aankondiging, agenda, leiding der vergadering en de wijze waarop besluiten worden genomen, met dien verstande dat bijeenroeping in ieder geval geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de leden. Voor zover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen genoemd in de statuten, kan de ledenvergadering op elk niveau vaste en gewone commissies, commissies-ad-hoc, dan wel advies- en/of overlegraden instellen ter uitvoering van door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van deze commissies en raden worden geregeld in het huishoudelijk reglement, dan wel in het instellingsbesluit. Vaste commissies, indien als zodanig ingesteld, hebben een permanent karakter en kunnen er zijn ten behoeve van de besluitvorming met als aanduiding "rapportagecommissie", de interne verkiezingen met als aanduiding "verkiezingscommissie" en de partijfinanciën met als aanduiding "financiële commissie". Gewone commissies worden ingesteld ten behoeve van een in het betreffende besluit aangegeven taakstelling en voor periode van telkens drie jaar, waarna het mandaat opnieuw moet worden verlengd. Commissies-ad-hoc kunnen door de ledenvergadering worden ingesteld ter uitvoering van een door deze vergadering nader omschreven opdracht voor een bepaalde tijd, waarna de commissie reglementair is opgeheven. Een rapportagecommissie bereidt de besluitvorming voor de ledenvergadering voor, bewaakt daarbij overeenstemming met de statuten en het huishoudelijk reglement, beslist ter vergadering, indien wordt gestemd over een niet-schriftelijk vastgesteld voorstel, over de formulering daarvan, en stelt de notulen vast. De landelijke rapportagecommissie is belast met de bewaking van de statuten en het huishoudelijk reglement voor de gehele partij. De verkiezingscommissie beslist bindend omtrent de uitslag van verkiezingen voor bestuurders en vertegenwoordigers, die tijdens ledenvergaderingen worden gehouden. De ledenvergadering verleent aan de penningmeester, al of niet voorwaardelijk, décharge over het gevoerde beheer, zoals een en ander nader is geregeld in het huishoudelijk reglement; de ledenvergadering gaat hiertoe niet eerder over dan nadat de financiële commissie aan wie het financiële toezicht op het bestuur is opgedragen daarover heeft gerapporteerd. De leden van D66 op elk niveau kiezen rechtstreeks het bestuur op dat niveau op een nader bij huishoudelijk reglement te bepalen wijze. Ontslag van de leden van het bestuur geschiedt door

de ledenvergadering op nader in het huishoudelijk reglement te bepalen wijze. Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan D66, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering voorstellen met betrekking tot de begroting, de jaarrekening, voorstellen met betrekking tot reglementen en voorstellen met betrekking tot het politiek programma worden voorgelegd. Het hoofdbestuur is belast met de algemene leiding van D66 en met de uitvoering van de besluiten van de algemene ledenvergadering.

SAMENSTELLING, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Algemeen

- Art.070.1 Een ledenvergadering (LV) wordt gevormd door de leden van D66 behorende bij het betrokken niveau, te weten:
- a. de algemene ledenvergadering (ALV) door alle leden;
 - b. de algemene regiovergadering (ARV) door alle in betrokken regio woonachtige leden;
 - c. de algemene afdelingsvergadering (AAV) door alle in betrokken afdeling woonachtige leden,
- en is het hoogste orgaan van D66 inzake alle aangelegenheden op politiek en organisatorisch terrein voor het betreffende organisatieniveau, voor zover die niet door statuten of huishoudelijk reglement aan andere organen zijn opgedragen.
- 2 De LV heeft tenminste tot taak:
- a. het kiezen van de leden van het overeenkomstige bestuur en de commissies op een wijze als nader bij of krachtens dit huishoudelijk, dan wel het regio- of afdelingsreglement wordt geregeld;
 - b. het vaststellen van reglementen voor het betrokken organisatieniveau, alsmede het goedkeuren van eventuele reglementen van de overige organen; slechts door een ledenvergadering ingestelde organen zijn partijorganen in de zin van artikel 6 lid 2 van de statuten;
 - c. het vaststellen van de verkiezingsprogramma's voor het overeenkomstige politieke niveau;
 - d. het vaststellen van de begroting, alsmede het goedkeuren van de jaarrekening; en voorts overige politieke, organisatorische en financiële besluiten te nemen.

Gewone commissies en commissies-ad-hoc

- Art.071 Indien de ledenvergadering een gewone commissie of een commissie-ad-hoc instelt, omschrijft zij in haar besluit de taak, samenstelling en bevoegdheden van deze commissie en kiest zij met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 de voorzitter en de leden ervan in functie volgens het model van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Een commissie-ad-hoc bestaat uit een oneven aantal leden en blijft werkzaam tot verslag aan de ledenvergadering is uitgebracht.

DE ALGEMENE LEDENVERGADERING / ALV

- Art.072.1 De ALV heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak:
- a. het kiezen van de leden van de bijzondere organen (inclusief de bestuursleden van de stichtingen, doch exclusief de bestuursleden van de bestuurdersvereniging) op een wijze als nader bij of krachtens het huishoudelijk reglement wordt geregeld;
 - b. het vaststellen van de statuten en het huishoudelijk reglement, alsmede het goedkeuren van de statuten van de landelijke stichtingen;
 - c. het vaststellen van het beleidsprogramma;
 - d. het vaststellen van de jaarlijkse contributieverplichting en regioafdracht;
 - e. het zonodig wijzigen van grenzen van regio's en buitenlandse afdelingen.
- 2 Het lidmaatschap van de bijzondere organen is, voor zover door de ALV gekozen, onderling onverenigbaar en onverenigbaar met het lidmaatschap van het hoofdbestuur van D66 en van de D66-frakties in de eerste en/of tweede kamer en/of het europees parlement.
- Art.073.1 De ALV wordt zo mogelijk tweemaal, maar tenminste eenmaal per jaar door het hoofdbestuur bijeen geroepen.
- 2 De voorjaars-ALV wordt binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar gehouden.
 - 3 De najaars-ALV wordt in de maanden september, oktober of november gehouden.
 - 4 In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal wordt de ALV bijeen geroepen op de vijfde zaterdag volgend op het in artikel 35 lid 1 genoemde tijdstip van het Koninklijk Besluit tot het ontbinden der kamer en het houden van vervroegde verkiezingen. Deze ALV geldt als verkiezingscongres.
- Art.074.1 Voorts wordt de ALV ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie maanden bijeengeroepen op verzoek van:
- a. een van de kamerfracties van D66;
 - b. de adviesraad;
 - c. tenminste twee algemene regiovergaderingen;
 - d. de financiële commissie in het geval een besluit volgens art.125 lid 4 naar het oordeel van de commissie de partij in financiële problemen kan brengen.
- 2 Indien niet binnen twee weken aan het verzoek gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers zelf tot die bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het hoofdbestuur de ALV bijeenroept of per advertentie in drie veelgelezen dagbladen.

ALGEMENE REGIOVERGADERING / ARV

- Art.075.1 De ARV heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak:
- a. het vaststellen van de ondersteuning van de fractie in provinciale staten (inclusief verkiezingskampagne);
 - b. het vaststellen van de jaarlijkse verdeling van de financiële bijdrage van het hoofdbestuur over de afdelingen;
 - c. desgewenst subregio's in te stellen en daarvan de taak, inrichting en financiering te reglementeren; ingestelde subregio's zijn partijorganen in de zin van het huishoudelijk reglement en mogen niet handelen in strijd met de statuten, het huishoudelijk reglement en het instellingsreglement;

- d. met in achtneming van de voorwaarde dat de grenzen van een afdeling dienen samen te vallen met de grenzen van één of meer gemeenten: het zonodig wijzigen van grenzen van afdelingen;
 - e. het desgewenst doen van een meervoudige voordracht aan de ALV, die het regiohoofdbestuurslid kiest.
- 2 De ARV kan eigen (regio)reglementen vaststellen, die niet in strijd mogen zijn met het bepaalde in statuten en het huishoudelijk reglement. In ieder geval stelt de ARV een kandidaatstellings- en verkiezingsreglement als bedoeld in art.19 vast.

Art.076.1 Binnen de regio's kunnen door de ARV een adviesraad en overlegorganen worden ingesteld.

- 2 Deze adviesraad en overlegorganen kunnen geen taken of bevoegdheden van de ARV overnemen, indien deze taken reglementair aan de ARV of RB zijn toegekend.
- 3 Taak, wijze van samenstelling en werkwijze van deze adviesraad en overlegorganen worden schriftelijk door de ARV vastgelegd, met in achtneming van het gestelde in het hoofdstuk ADVIESRADEN van het huishoudelijk reglement.

Art.077.1 Op verzoek van de provinciale statenfractie kan de ARV een steunfractie instellen.

- 2 De taak, wijze van samenstelling en de werkwijze van een dergelijke steunfractie, wordt door de ARV schriftelijk vastgelegd, nadat de fractie is gehoord.
- 3 De fractie heeft het recht een voordracht voor de samenstelling van de steunfractie in te dienen.

Art.078.1 De ARV komt tenminste eenmaal per jaar en overeenkomstig art.89 lid 2 in elk geval tussen drie en twee maanden voor iedere ALV bijeen. Een ARV wordt minstens twee weken tevoren schriftelijk aan de adressen van de betrokken stemgerechtigde leden aangekondigd.

- 2 In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal wordt de ARV bijeen geroepen op de vierde zaterdag volgend op het in artikel 35 lid 1 genoemde tijdstip van het Koninklijk Besluit tot het ontbinden der kamer en het houden van vervroegde verkiezingen. Deze ARV geldt als voorbereiding op het landelijk verkiezingscongres met betrekking tot het indienen van moties en amendementen op het concept-verkiezingsprogramma.
- 3 Voorts wordt de ARV ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen zes weken bijeengeroepen op verzoek van:
 - a. de provinciale statenfractie;
 - b. tenminste drie AAV's.
- 4 Ieder lid kan tot de aanvang van de ARV, of zoveel eerder als het regiobestuur vaststelt, voorstellen, amendementen en moties indienen betreffende de agenda en de agendapunten. Deze amendementen en moties moeten zijn ondertekend door tenminste vijf leden van de regio. De ARV beslist op welke wijze de voorstellen in behandeling worden genomen met dien verstande dat over de inhoud van de voorstellen pas kan worden besloten in een eerstvolgende ledenvergadering, nadat deze voorstellen aan de regioleden zijn voorgelegd.

ALGEMENE AFDELINGSVERGADERING / AAV

- Art.079.1 De AAV heeft naast reeds genoemde algemene taak, tevens tot taak:
- a. het vaststellen van de ondersteuning van de fractie(s) in de tot die afdeling behorende gemeenteraden (inclusief verkiezingskampagne);
 - b. desgewenst deelafdelingen in te stellen en daarvan de taak, inrichting en financiering te reglementeren; ingestelde deelafdelingen zijn partijorganen in de zin van het huishoudelijk reglement en mogen niet handelen in strijd met de statuten, het huishoudelijk reglement en het instellingsreglement.
- 2 De AAV kan eigen (afdelings)reglementen vaststellen, die niet in strijd mogen zijn met het bepaalde in statuten en het huishoudelijk reglement. In ieder geval stelt de AAV een kandidaatstellers- en verkiezingsreglement, als bedoeld in art.19, vast.
- Art.080.1 Binnen een afdeling kunnen door de AAV overlegorganen worden ingesteld.
- 2 Deze overlegorganen kunnen geen taken of bevoegdheden van de AAV overnemen, indien deze taken reglementair aan de AAV of het AB zijn toegekend.
 - 3 Taak, wijze van samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen worden schriftelijk door de AAV vastgelegd.
- Art.081.1 Op verzoek van de gemeenteraadsfractie kan de AAV een steunfractie instellen.
- 2 De taak, wijze van samenstelling en werkwijze van een dergelijke steunfractie wordt door de AAV schriftelijk vastgelegd, nadat de fractie is gehoord.
 - 3 De fractie heeft het recht een voordracht voor de samenstelling van de steunfractie in te dienen.
- Art.082.1 De AAV komt tenminste driemaal per jaar bijeen, en wordt tenminste veertien dagen tevoren schriftelijk aan de adressen van de betrokken stemgerechtigde leden aangekondigd.
- 2 Voorts wordt de AAV ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie weken bijeengeroepen op verzoek van:
 - a. de fractie in de gemeenteraad;
 - b. het regiobestuur.
 - 3 Ieder lid kan tot de aanvang van de AAV, of zoveel eerder als het afdelingsbestuur vaststelt, voorstellen, amendementen en moties indienen betreffende de agenda en agendapunten. Deze amendementen en moties moeten zijn ondertekend door tenminste vijf leden van de afdeling. De AAV beslist op welke wijze de voorstellen in behandeling worden genomen met dien verstande dat over de inhoud van de voorstellen pas kan worden besloten in een eerstvolgende ledenvergadering, nadat deze voorstellen aan de afdelingsleden zijn voorgelegd.

DE BESLUITVORMING

Rapportagecommissies

- Art.083.1 Rapportagecommissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de LV open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren;
- a. de landelijke rapportagecommissie bestaat uit tenminste vijf leden;

- b. de algemene regio-, respectievelijk afdelingsvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige rapportagecommissie.
 - 2 De landelijke rapportagecommissie is in elk geval een vaste commissie. Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen de rapportagecommissie op overeenkomstig niveau als vaste commissie, dan wel als commissie-ad-hoc instellen. Voor iedere rapportagecommissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement.
- Art.084.1 Het lidmaatschap van de landelijke rapportagecommissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van de overige landelijke vaste commissies, alsmede met het lidmaatschap van het europees parlement, de beide kamers der staten-generaal, het hoofdbestuur, het bestuur van de bestuurdersvereniging, het geschillencollege en overeenkomstige commissies op regionaal en afdelingsniveau.
- 2 Het lidmaatschap van de regionale rapportagecommissies is onverenigbaar met het lidmaatschap van de regionale verkiezings- en programmacommissies, alsmede met het lidmaatschap van provinciale staten, het regiobestuur en overeenkomstige commissies op landelijk en afdelingsniveau.
 - 3 Het lidmaatschap van de afdelingsrapportagecommissies is onverenigbaar met het lidmaatschap van de verkiezings- en programmacommissies in de afdeling, alsmede met het lidmaatschap van de gemeenteraad, het afdelingsbestuur en overeenkomstige commissies op landelijk en regionaal niveau.
- Art.085.1 Leden van een vaste commissie worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een rapportagecommissie als commissie-ad-hoc worden gekozen voor een met name genoemde periode, tenminste voor die periode waarin de besluitvorming met betrekking tot de voorbereiding van een algemene ledenvergadering, dan wel de vaststelling van het verkiezingsprogramma geschiedt.
- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 kiest de LV de voorzitter en de leden van de vaste commissies in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
 - 3 De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.
- Art.086.1 Een rapportagecommissie heeft tot taak:
- a. advisering van het overeenkomstige bestuur omtrent op te nemen agenda-punten, voortkomend uit voorafgaande LV-besluiten;
 - b. bewaking van de procedures inzake de besluitvorming, zoals tijdige publikatie van congresstukken door het overeenkomstige bestuur;
 - c. het toetsen van de technische conformiteit van moties en amendementen aan de voorschriften die het huishoudelijk reglement terzake stelt;
 - d. vaststellen van LV-besluiten ten behoeve van overeenkomstige bestuur en deze verwerken in actiepuntenlijsten;
 - e. bewaken van de uitvoering van LV-besluiten door het overeenkomstige bestuur.
- 2 Indien de LV een besluit neemt dat naar het oordeel van de rapportagecommissie in strijd is met de statuten of het huishoudelijk reglement, dan schorst de commissie dit besluit. Indieners van het voorstel dat leidde tot het geschorste besluit kunnen binnen een termijn van veertien dagen gemotiveerd tegen deze schorsing in beroep gaan bij het geschillencollege. Indien deze termijn is verstreken en geen beroep is aangetekend, dan is het LV-besluit nietig verklaard. In het geval wel beroep is aangetekend is de uitspraak van het geschil-

lencollege bepalend.

- 3 Onverminderd het bepaalde in art.97 lid 3 kunnen leden van een rapportagecommissie op het organisatieniveau, waarvoor zij als commissie fungeren, zelf geen moties en/of amendementen op voorstellen indienen.
- 4 De landelijke rapportagecommissie heeft bovendien tot taak:
 - a. instruering van regio's en afdelingen omtrent besluitvormingsprocedures, zoals zorg dragen, dat amendementen zich richten op essentiële punten van besluitvorming;
 - b. bewaking samenhang statuten en huishoudelijk reglement.

HET LANDELIJK CONGRES

Vorbereiding

- Art.087.1 Het hoofdbestuur heeft de plicht de besluitvorming op de ALV's zo grondig mogelijk voor te bereiden en alle geledingen van de partij hierbij te betrekken.
- 2 Ter voorbereiding van de ALV's is het hoofdbestuur belast met:
 - a. het (doen) opstellen van een meerjarenplanning van de herziening van het beleidsprogramma, die voor advies aan de rapportagecommissie, de SWB en de adviesraad wordt voorgelegd;
 - b. het (doen) vervaardigen van alle concept-voorstellen die aan de ALV worden voorgelegd;
 - c. het tijdig beschikbaar stellen van deze concept-voorstellen aan de partijorganen en leden;
 - d. de organisatorische maatregelen die noodzakelijk zijn om een verantwoorde besluitvorming op de ALV te bevorderen.

Aankondiging en Agenda

- Art.088.1 Aan het begin van elk jaar stelt het hoofdbestuur de data van de in het daaropvolgend jaar te houden ALV's vast en maakt deze planning aan de leden bekend.
- 2 Uiterlijk elf maanden voor een ALV legt het hoofdbestuur de concept-agenda voor advies voor aan:
 - a. de kamerfracties;
 - b. de europese fractie;
 - c. de adviesraad;
 - d. de voorzitters van de vaste commissies.
 - 3 Tot uiterlijk tien maanden voor de ALV kunnen deze instanties voorstellen tot wijziging en aanvulling van de concept-agenda indienen.
 - 4 De ALV-agenda wordt uiterlijk zeven maanden voor de ALV, ofwel direct na het aan de ALV voorafgaande congres, door het hoofdbestuur vastgesteld en met een korte toelichting in de democraat gepubliceerd.
 - 5 In het geval van tussentijdse of vervroegde verkiezingen voor de tweede kamer der staten-generaal wordt de ALV bedoeld in artikel 73 lid 4 zonder vooroverleg bijeen geroepen als verkiezingscongres ter uitsluitende behandeling van het concept-verkiezingsprogramma en het verkiezen van de lijsttrekker.

Congresvoorstellen

- Art.089.1 Zo spoedig mogelijk nadat de agenda is gepubliceerd worden de congresvoorstellen ter kennis van alle leden gebracht.
- 2 Bij de toezending dienen zodanige termijnen in acht te worden genomen, dat op ARV's en AAV's een inhoudelijke discussie over de congresvoorstellen kan plaatsvinden. Bij de termijnbepaling dient de maand juli buiten beschouwing te worden gelaten.
 - 3 De onderstaande soorten congresvoorstellen dienen uiterlijk met de onderstaande termijnen, voorafgaande aan de ALV te worden toegezonden:
 - a. m.b.t. het beleidsprogramma: vijf maanden voor de ALV;
 - b. m.b.t. de verkiezingsprogramma's, politieke en organisatorische resoluties, de actuele politieke agenda, statuten en huishoudelijk reglement, de contributieregeling en de regiobijdrageregeling: drie maanden voor de ALV;
 - c. m.b.t. het verkiezingsprogramma als bedoeld in art.73 lid 4: uiterlijk tien dagen voor de ARV als bedoeld in art.78 lid 2.
 - d. m.b.t. de begroting en de jaarrekening: een maand voor de ALV.
 - 4 Bij alle congresvoorstellen voegt het hoofdbestuur een toelichting waarin de essentiële punten ter besluitvorming worden vermeld.
 - 5 Moties en amendementen m.b.t. de ad a en b genoemde congresvoorstellen, met uitzondering van de actuele politieke agenda, alsmede de gegevens m.b.t. de kandidaten voor besturen en commissies die door de ALV worden gekozen, worden uiterlijk twee weken voor de ALV toegezonden aan die leden die te kennen hebben gegeven dat ze deze stukken - tegen kostprijs - wensen te ontvangen.
 - 6 In een congresreglement, dat tegelijk met de ALV-agenda in de democraat wordt gepubliceerd, legt het hoofdbestuur de data, die op grond van het gestelde in dit artikel en art.90 en 91 voor deze ALV gelden vast, conform bijlage model G.

Moties en Amendementen

- Art.090.1 Behoudens het in het huishoudelijk reglement bepaalde ten aanzien van de jaarrekening kunnen met betrekking tot alle geagendeerde congresvoorstellen moties en/of amendementen worden ingediend.
- 2 Moties en amendementen kunnen worden ingediend door:
 - a. de ledenvergadering van elk gebied met een eigen direct gekozen vertegenwoordigend lichaam, behoudens in het geval van art.89 lid 3 sub c;
 - b. tenminste vijftientig individuele leden, behoudens in het geval van art.89 lid 3 sub c;
 - c. het hoofdbestuur.
 - 3 Moties en amendementen ingediend door een LV moeten door de betreffende LV met een absolute meerderheid van stemmen zijn goedgekeurd. Bij indiening moeten minimaal twee leden van het betreffende bestuur schriftelijk verklaren en ondertekenen dat de motie of het amendement aan deze voorwaarde voldoet.
 - 4 De in lid 2 sub b bedoelde moties en amendementen moeten door minimaal vijftientig leden worden ondertekend.
 - 5 De moties en de amendementen dienen te worden opgesteld volgens een in het congresreglement vastgelegd model.
 - 6 Moties en amendementen m.b.t. de geagendeerde congresvoorstellen dienen uiterlijk op de in het congresreglement aangegeven tijdstippen voor de ALV bij het landelijk secretariaat te worden ingediend met dien verstande dat de periode tot het indienen van de moties en amendementen inzake congresvoorstellen als bedoeld in art.89 lid 3 sub a tenminste twee maanden bedraagt en inzake congresvoorstellen als bedoeld in art. 89 lid 3 sub c uiterlijk vier dagen vooraf-

- gaand aan het in art.73 lid 4 bedoelde verkiezingscongres bedraagt.
- 7 Moties met betrekking tot algemene huishoudelijke aangelegenheden van de partij, algemeen organisatorische moties genaamd, kunnen op de gebruikelijke wijze in die ledenvergadering aan de orde worden gesteld, waarin de begroting is geagendeerd. De betreffende moties worden tijdens de algemene ledenvergadering bij dit agendapunt behandeld.
 - 8 Voorstellen tot wijziging van een tekst kunnen uitsluitend per concreet amendement worden ingediend. Moties die naar het oordeel van de rapportagecommissie de strekking hebben een tekst te wijzigen worden als amendement in behandeling genomen. Indien echter de tekst van de motie daarvóór onvoldoende aanknopingspunten bevat naar het oordeel van de commissie, kan de commissie de indieners de gelegenheid geven om hun voorstel te herformuleren binnen een door de commissie te stellen termijn. Voorstellen om agendapunten te schrappen zijn buiten de orde. Indien de congresvoorstellen beslispunten bevatten, dan zullen voorstellen om deze beslispunten, dan wel afzonderlijke sub-beslispunten daarvan, te schrappen worden beschouwd als een schriftelijk uitgebrachte tegenstem en niet in het congresboek worden opgenomen.

Art.091 De rapportagecommissie heeft het recht om:

- A amendementen en moties te weigeren omdat ze
 - a. niet aan de technische voorschriften voldoen, zoals vormgeving, sluitings-termijn of wanneer amendementen als moties worden ingediend,
 - b. in het recht van de rapportagecommissie treden;
indien een motie of amendement door de rapportagecommissie wordt geweigerd, ontvangen de indieners, behalve in het geval van art.73 lid 4, hiervan binnen twee weken na de in art.90 lid 6 vermelde sluitingsdatum schriftelijk bericht;
- B amendementen,
 - a. die zich in dezelfde richting uitlaten, ineen te voegen,
 - b. als redactioneel voor te leggen aan de ALV;
- C te bepalen welke moties en amendementen met betrekking tot het verkiezingsprogramma als bedoeld in art.89 lid 3 sub c tot hoofdpunten van besluitvorming tijdens de ALV moeten leiden, waarbij de overige moties en amendementen aan de programmacommissie ter beoordeling worden meegegeven;
- D de ALV te adviseren.

Art.092.1 De reglementair ingediende en door de rapportagecommissie goedgekeurde moties en amendementen worden in één of meer congresboeken ter kennis van de leden gebracht. Door of namens het hoofdbestuur, dan wel de programmacommissie en - indien van toepassing - de financiële commissie kan bij publicatie van de amendementen worden aangegeven, waar het zwaartepunt van de discussie ligt. Bij de publicatie van moties en amendementen vermeldt het hoofdbestuur een aanbeveling. Het eerste congresboek wordt, behalve in het geval van art.73 lid 4, op aanvraag uiterlijk 14 dagen voor de ALV aan de leden toegezonden; de volgende congresboeken zijn ter vergadering beschikbaar.

- 2 De rapportagecommissie beslist over nummering en volgorde van plaatsing der moties en amendementen in de congresboeken. De door indieners van moties en amendementen aangewezen contactpersonen (minimaal twee) dienen tussen de sluitingsdatum voor indiening en de aanvang van de ALV telefonisch bereikbaar te zijn voor overleg met rapportagecommissie en hoofdbestuur.

Art.093.1 Moties, die betrekking hebben op actuele politieke situaties, moeten op een in

het in art.89 lid 6 bedoelde congresreglement bepaalde wijze worden ingediend. Over geagendeerde congresvoorstellen kunnen geen actuele politieke moties worden ingediend. Een actueel politiek motie dient te worden ondersteund door tenminste vijf stemgerechtigde leden van D66. De rapportagecommissie verifieert of aan beide genoemde voorwaarden is voldaan en stelt de ALV in kennis van de korrekt ingediende moties.

- 2 Over het in behandeling nemen van de actuele politieke moties beslist de ALV zonder toelichting of discussie.

ORDE VAN DE ALV

Art.094.1 De ALV wordt geleid door een oneven aantal voorzitters, die door het hoofdbestuur zijn aangewezen uit de leden die geen zitting hebben in het hoofdbestuur of een van de overige landelijke organen. Bij de behandeling van een onderwerp waarbij een der voorzitters uit hoofde van enigerlei partijfunctie persoonlijk is betrokken, treedt deze niet op als fungerend voorzitter zolang deze behandeling duurt. In de gevallen betreffende de gang van zaken op de ALV waarin het huishoudelijk reglement niet voorziet, beslissen de gezamenlijke voorzitters. De fungerend voorzitter van de ALV heeft het recht spreektijd te verdelen en te beperken. De beslissingen van de voorzitters zijn bindend behoudens onmiddellijk beroep op de ALV, die daarover stemt zonder discussie.

- 2 Op voorstel van de voorzitters kan de ALV zich ter voorbereiding van de plenaire discussie in secties splitsen onder leiding van de door de voorzitters aangewezen sectievoorzitters en op een wijze als in het congresreglement is geregeld.

Art.095.1 Behoudens het in de statuten en huishoudelijk reglement bepaalde neemt de ALV besluiten met gewone meerderheid van stemmen.

- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 geschiedt stemming over personen altijd schriftelijk op een wijze vastgesteld door de verkiezingscommissie.
- 3 Over zaken wordt gestemd op een door de voorzitters te bepalen wijze. Indien geen der aanwezige leden stemming wenst, kan de ALV bij acclamatie een besluit nemen.
- 4 Een ALV begint met de aanwijzing van een stemcommissie op voordracht van de voorzitters.
- 5 De stemcommissie registreert de uitgebrachte stemmen, beslist zonder beroep over de geldigheid daarvan en constateert de uitslag van de stemming.

Art.096.1 Een ALV begint met de aanwijzing van een notulencommissie op voordracht van de voorzitters.

- 2 De notulencommissie maakt een zakelijk verslag van de vergadering, hetwelk wordt vastgesteld door de rapportagecommissie, en draagt zorg dat het verloop van de vergadering op geluidsband wordt vastgelegd.
- 3 Het verslag van de ALV wordt toegezonden aan de voorzitter van de rapportagecommissie en ligt vanaf twee maanden na de ALV ter inzage op het landelijk secretariaat, waar ook de geluidsbanden worden opgeslagen.
- 4 Het hoofdbestuur publiceert binnen twee maanden na de ALV in de democraat korte samenvattingen van de behandelde agendapunten en de rapportagecommissie een overzicht van de aangenomen en verworpen congresvoorstellen, moties en amendementen.

- 4 Het hoofdbestuur publiceert binnen twee maanden na de ALV in de democraat korte samenvattingen van de behandelde agendapunten en de rapportagecommissie een overzicht van de aangenomen en verworpen congresvoorstellen, moties en amendementen.

- Art.097.1 De ALV behandelt in de eerste plaats de geagendeerde congresvoorstellen en de daarop ingediende moties en amendementen, die door de rapportagecommissie zijn goedgekeurd.
- 2 Wanneer indieners van moties en/of amendementen in overleg met het hoofdbestuur wijzigingen aanbrengen in hun voorstellen, dienen zij de rapportagecommissie en de congresleiding hiervan onverwijld in kennis te stellen. In het bijzonder geldt dit voor het resultaat van het vooroverleg tussen hoofdbestuur en de indieners in de periode voorafgaande aan de ALV, waarin gelegenheid bestaat tot het aanpassen van de ingediende moties en amendementen.
 - 3 De rapportagecommissie heeft het alleenrecht op grond van de ingediende moties en amendementen en naar aanleiding van de discussie, ook tijdens de ALV amendementen in te dienen.
 - 4 Over niet in de agenda opgenomen onderwerpen kunnen geen besluiten worden genomen.

- Art.098 De behandeling van moties en amendementen ten congresse geschiedt als volgt:
- a. de door de indieners aangewezen woordvoerder geeft desgewenst een beknopte toelichting;
 - b. de congresleiding verleent gedurende een door hen te bepalen tijd het woord aan diegenen die zich vóór een door hen te bepalen tijdstip als spreker hebben aangemeld op een bij de congresleiding berustende sprekerslijst, en wel in volgorde van aanmelding;
 - c. het hoofdbestuur brengt desgewenst een advies aan de ALV uit over het aan de orde zijnde voorstel;
 - d. de congresleiding geeft desgewenst de woordvoerder van de indieners de gelegenheid tot een reactie op de sprekers van de sprekerslijst en de adviezen van hoofdbestuur of vaste commissie; bij ontrading van een voorstel, amendement of motie door het hoofdbestuur krijgt de indiener in ieder geval "een tweede ronde".
 - e. de congresleiding brengt de AMENDEMENTEN in stemming in volgorde van hun ingrijpendheid zoals door de rapportagecommissie in het congresboek aangegeven, en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel; indien het voorstel bestaat uit beslispunten, al dan niet opgedeeld in sub-beslispunten, dan worden deze beslispunten, én de eventuele sub-beslispunten, ieder afzonderlijk in stemming gebracht.
 - f. de congresleiding brengt de MOTIES en/of RESOLUTIES met betrekking tot een bepaald agendapunt in de door de rapportagecommissie in het congresboek vermelde volgorde in stemming, echter niet dan nadat alle moties en/of resoluties bij het betreffende agendapunt zijn toegelicht op de wijze onder a t/m d geregeld; bij actueel politieke moties dient de vergadering afzonderlijk en zonder toelichting of debat te beslissen of die motie in behandeling wordt genomen.

- Art.099.1 Voorstellen van orde kunnen tijdens de ALV uitsluitend worden ingediend omtrent:
- a. verdeling spreektijd;
 - b. de wijze van behandeling van en besluitvorming over agendapunten, en daarbinnen de sub-agendapunten, alsmede over beslispunten, en daarbinnen de sub-beslispunten;
 - c. vaststelling of een agendapunt, dan wel een sub-agendapunt, een beslispunt, dan wel een sub-beslispunt, voldoende is behandeld en rijp voor besluitvorming is.
- 2 Indien de ALV de behandeling van enig deel van een agendapunt naar een later tijdstip binnen het aan de orde zijnde agendapunt verschuift, worden de hierop betrekking hebbende moties/amendementen automatisch aangehouden tot de feitelijke behandeling.
 - 3 Indien het onderhavige agendapunt inmiddels gewijzigd wordt, bepaalt de indier(st)er van de motie of het amendement bij de behandeling ervan of deze/dit nog onderwerp van de beraadslaging dient uit te maken.
 - 4 In alle gevallen betreffende de gang van zaken tijdens de ALV, waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist de congresleiding.

HOOFDSTUK 5: VAN HET BESTUUR

De statuten vermelden met betrekking tot de besturen:

In gevallen waarin statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien beslist het hoofdbestuur, onverminderd het bepaalde dat de landelijke algemene ledenvergadering het hoogste orgaan voor de partij als geheel is. Het huishoudelijk reglement stelt regelen omtrent de organisatie van de partij vast met als uitgangspunten: open kandidaatstelling, directe verkiezing van personen in partijfuncties, beperkte herkiesbaarheid in dezelfde partijfunctie en beperkte mogelijkheid gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden, openbaarheid van vergaderingen en vergaderstukken, waarbij in het huishoudelijk reglement kan worden geregeld onder welke omstandigheden vergaderingen besloten kunnen zijn en wanneer bestuursstukken niet of beperkt openbaar zijn, terwijl alle overige vergaderingen niet besloten kunnen worden verklaard. Op ieder organisatieniveau bestaan tenminste twee algemene organen, waaronder het bestuur, dat rechtstreeks door de bij dat organisatieniveau behorende leden wordt gekozen. Het landelijk hoofdbestuur is het hoogste bestuursorgaan voor de partij als geheel. Het huishoudelijk reglement regelt de nadere inrichting van elk organisatieniveau, waarbij het hoofdbestuur een het gehele land dekkende indeling in regio's vaststelt ten behoeve van het bestuurlijke middenniveau, ieder regiobestuur een het gehele gebied dekkende indeling in afdelingen vaststelt ten behoeve van het bestuurlijke basisniveau en eventuele subregio's voor delen van de regio en ieder afdelingsbestuur de bevoegdheid heeft deelafdelingen in te stellen. Partijfuncties zijn alle functies binnen de in artikel 14 van de statuten genoemde algemene en bijzondere organen, alsmede binnen alle overige bij of krachtens deze statuten, dan wel het huishoudelijk reglement ingestelde organen, met uitzondering van de ledenvergaderingen. De vereniging wordt vertegenwoordigd met uitzondering van alle bestuurders door twee bestuurders, waarvan één voorzitter of vice-voorzitter en de andere één der secretarissen of de penningmeester, met dien verstande dat het hoofdbestuur de penningmeester kan machtigen betalingsopdrachten namens D66 te ondertekenen. Waar het betreft het tekenen van de machtiging om kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen onder de naam van D66 aan de verkiezingen te laten deelnemen wordt bij uitsluiting bevoegd de voorzitter, dan wel bij diens ontstentenis een vice-voorzitter. Een besluit tot weigering om onder de naam van D66 aan verkiezingen deel te nemen, kan slechts door het hoofdbestuur genomen worden. Een overlegraad bestaat uit besturen van onderscheiden niveaus met als doel het onderling afstemmen van taken en activiteiten. Een financiële commissie is belast met het financiële toezicht op het bestuur. De leden van D66 op elk niveau kiezen rechtstreeks het bestuur op dat niveau op een nader bij huishoudelijk reglement te bepalen wijze. Ontslag van de leden van het bestuur geschiedt door de ledenvergadering op nader in het huishoudelijk reglement te bepalen wijze. Het bestuur bestaat uit een oneven aantal leden. De samenstelling en het aftreden van het bestuur geschiedt op bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze. Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan D66, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering voorstellen met betrekking tot de begroting, de jaarrekening, voorstellen met betrekking tot reglementen, voorstellen met betrekking tot het politiek programma worden voorgelegd. Het bestuur kan ten behoeve van de ondersteuning van de genoemde taken met betrekking tot de reglementen en het politieke programma bestuurscommissies instellen, die echter niet kunnen treden in de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het bestuur in deze. Het huishoudelijk reglement stelt nadere regelen omtrent taak en omvang van elk bestuur, alsmede de wijze waarop de taak wordt uitgeoefend en hoe en wanneer omtrent de taakuitoefening verantwoording aan de leden wordt afgelegd; in ieder geval gaat de jaarlijks in te dienen begroting vergezeld van uitvoerig toegelichte beleidsvoor-

nemens en de jaarlijks voor te leggen jaarrekening vergezeld van een beleidsmatig jaarverslag. Het hoofdbestuur is belast met de algemene leiding van D66 en met de uitvoering van de besluiten van de algemene ledenvergadering. Het hoofdbestuur is bevoegd aanvullende reglementen vast te stellen voor huishoudelijke en politieke vergaderingen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

ALGEMEEN

- Art.100.1 Een regio verenigt alle leden woonachtig binnen een door het hoofdbestuur voor de regio vastgesteld gebied.
- 2 De ALV is bevoegd in de grenzen van de regio's wijzigingen aan te brengen.
 - 3 Een binnenlandse afdeling verenigt alle leden woonachtig binnen een door het regiobestuur voor de afdeling vastgesteld gebied.
 - 4 De grenzen van een afdeling dienen samen te vallen met de grenzen van een of meer gemeenten.
 - 5 De ARV is bevoegd in de grenzen van de afdelingen wijzigingen aan te brengen, mits het gestelde in lid 4 niet wordt aangetast.
 - 6 Concentraties van in het buitenland wonende leden kunnen in overeenstemming met het hoofdbestuur een buitenlandse afdeling vormen.
 - 7 Een buitenlandse afdeling verenigt alle leden woonachtig binnen een door het hoofdbestuur vastgesteld gebied.
 - 8 De ALV is bevoegd in de grenzen van de buitenlandse afdelingen wijzigingen aan te brengen.
 - 9 Buitenlandse afdelingen maken geen deel uit van een regio, doch kunnen wel aansluiting zoeken bij een regio.
- Art.101.1 Het bestuur op elk niveau is verantwoordelijk voor het voorleggen van voorstellen aan de overeenkomstige ledenvergadering inzake:
- a. de organisatie en de reglementen,
 - b. het politieke programma, waaronder verkiezingsprogramma's,
 - c. de financiën, waaronder begroting en jaarrekening,
 - d. de te voeren campagnes voor kiezers- en ledenwerving;
besturen zijn gehouden initiatieven van leden in normale behandelingsprocedure voor de ledenvergadering te brengen.
- 2 Het bestuur op elk niveau is er primair om:
- a. de organisatie van de partij op het overeenkomstige niveau goed te laten functioneren,
 - b. initiatieven te nemen en randvoorwaarden te creëren om tot een goed politiek debat te komen,
 - c. de partij te vertegenwoordigen bij de fractie en de vinger aan de pols te houden in de uitvoering van het verkiezingsprogramma en andere politieke keuzen.
- 3 Het bestuur op elk niveau heeft tenminste tot taak:
- a. het (geregeld en tijdig) bijeenroepen van de LV vanwege organisatorische en politieke aangelegenheden;
 - b. het organiseren van politieke evenementen van algemener strekking, zoals spreekbeurten en verkiezingsbijeenkomsten;
 - c. het verzorgen van de communicatie met de leden enerzijds en andere partij-organen anderzijds.

HET HOOFDBESTUUR / HB

Art.102.1 Het hoofdbestuur bestaat uit een oneven aantal leden, te weten:

- a. het dagelijks bestuur met
 - * een voorzitter,
 - * een vice-voorzitter politiek, als eerste vice-voorzitter, een secretaris-politiek en een secretaris-buitenland,
 - * een vice-voorzitter organisatie, als tweede vice-voorzitter, en een secretaris-organisatie,
 - * een eerste en tweede penningmeester,
 - * een publiciteitscoördinator;
 - b. twaalf regio-hoofdbestuursleden.
- 2 Binnen het hoofdbestuur vervult het dagelijks bestuur de uitvoerende taak. Het dagelijks bestuur regelt de onderlinge taakverdeling van zijn leden.
 - 3 Regiohoofdbestuursleden vertegenwoordigen het hoofdbestuur in hun regio en zijn belast met het onderhouden van een goede communicatie tussen hoofdbestuur en regio. Uit dien hoofde nemen zij tenminste deel aan de vergaderingen van het regiobestuur, hebben daarin een adviserende stem, en aan de algemene regiovergaderingen, waarin zij de leden verslag uitbrengen van de hoofdbestuurswerkzaamheden.

Art.103.1 In aanvulling op de statutaire onverenigbaarheden en het gestelde in art.20 lid 2 is het lidmaatschap van het hoofdbestuur onverenigbaar met enige andere partijfunctie, behalve het q.q.lidmaatschap van de bijzondere organen, de programmacommissie, de redactieraad van "De Democraat" en commissies-ad-hoc.

- 2 Functies in niet in het huishoudelijk reglement geregelde commissies gelden niet als partijfuncties.

Art.104.1 Ieder lid van D66 kan zichzelf kandidaat stellen voor het hoofdbestuur.

- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 worden hoofdbestuursleden door de ALV in functie gekozen, hetzij als lid van het dagelijks bestuur, hetzij als regio-hoofdbestuurslid, volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Regio-hoofdbestuursleden dienen woonachtig te zijn in de regio, waarin zij het hoofdbestuur vertegenwoordigen. Regiovergaderingen kunnen aan de ALV een eenvoudige voordracht doen voor de verkiezing van overeenkomstige regio-hoofdbestuursleden.
- 3 Het hoofdbestuur heeft het recht een niet-bindende voordracht aan de ALV te doen met betrekking tot de verkiezing van leden voor het dagelijks bestuur.

Art.105.1 Het hoofdbestuur wordt gekozen voor de periode van twee jaar.

- 2 Een hoofdbestuurslid is slechts tweemaal onmiddellijk herkiesbaar.
- 3 Indien een hoofdbestuurslid aftreedt voordat de termijn van twee jaar is verstreken en gekozen wordt in een andere hoofdbestuurfunctie, geldt voor deze verkiezing de termijn die resteert tot een maximum zittingstermijn van zes jaar is bereikt.
- 4 Als de plaats van een lid van het dagelijks bestuur tussentijds vacant wordt, wijst het hoofdbestuur uit zijn midden een functie-waarnemer aan, totdat tijdens de eerstvolgende ALV door verkiezing in de vacature wordt voorzien. Als de plaats van een regio-hoofdbestuurslid tussentijds vacant komt, kiest de eerstvolgende ALV een opvolger.

- Art.106.1 Neemt de ALV een motie van wantrouwen aan tegen het hoofdbestuur in z'n geheel, dan dient dit onverwijld in z'n geheel af te treden.
- 2 De dagelijkse gang van zaken wordt afgehandeld door het dagelijks bestuur, dat binnen drie maanden de algemene ledenvergadering bijeenroept om een nieuw hoofdbestuur te kiezen.
 - 3 De ALV kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het hoofdbestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden", zoals bedoeld in art.105 lid 4 en dienovereenkomstig behandeld.
- Art.107.1 Voorzover door statuten, huishoudelijk reglement en de ALV niet beperkt, heeft het hoofdbestuur alle bevoegdheden betreffende:
- a. organisatie op landelijk niveau en coördinatie van activiteiten van regio's en afdelingen;
 - b. het nemen van beleidsbeslissingen en het kenbaar maken van eigen meningen en conclusies als de opvatting van het hoofdbestuur;
 - c. het instellen van hoofdbestuurcommissies met een vaste, dan wel een tijdelijke taakstelling, mede ter ondersteuning van de beleidsvoorbereiding; in elk geval stelt het hoofdbestuur een hoofdbestuurcommissie voor het politieke programma, alsmede een hoofdbestuurcommissie voor de statuten en het huishoudelijk reglement in.
- 2 Het hoofdbestuur kan slechts dan rechtsgeldige beslissingen nemen, indien tenminste tweederde van het reglementair bepaalde aantal leden in vergadering bijeen is; het hoofdbestuur kan geen bevoegdheid aan het dagelijks bestuur delegeren, wanneer in de statuten of het huishoudelijk reglement staat dat het hoofdbestuur zelf terzake een beslissing dient te nemen.
- Art.108.1 Het hoofdbestuur voorziet in het secretariaat van het geschillencollege en de vaste commissies door een van de medewerkers van het landelijk secretariaat als "toegevoegd-secretaris" beschikbaar te stellen; deze secretaris maakt geen deel uit van het college of commissie en heeft daarin geen stemrecht.
- 2 Het hoofdbestuur wijst een van zijn leden aan als contactpersoon met het geschillencollege, respectievelijk elk der vaste commissies; deze persoon maakt geen deel uit van het college of de commissie en heeft daarin geen stemrecht.
 - 3 Het geschillencollege en de vaste commissies hebben hun zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.
 - 4 Met inachtneming van het bepaalde inzake de kosten van enig geschil komen de kosten van het geschillencollege en de vaste commissies voor rekening van het hoofdbestuur, doch dienen vooraf door de penningmeester te worden goedgekeurd.
 - 5 Van de vergaderingen van het geschillencollege en de vaste commissies worden door de toegevoegd-secretaris verslagen gemaakt, die aan de leden van het college en de contactpersoon van het hoofdbestuur worden toegezonden.
- Art.109.1 Het hoofdbestuur is gemotiveerde verantwoording verschuldigd aan de ALV.
- 2 Het hoofdbestuur brengt regelmatig verslag uit over zijn werkzaamheden op de daartoe geëigende wijze.
- Art.110.1 Het hoofdbestuur draagt zorg voor een regelmatige uitgave van het partijblad "De Democraat", dat gratis aan alle leden wordt toegezonden. Niet D66-leden kunnen zich abonneren op De Democraat tegen een abonnementsprijs, die door het hoofdbestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een

- door het hoofdbestuur te bepalen prijs.
- 2 De financiële verantwoordelijkheid voor het partijblad berust bij het dagelijks bestuur.
 - 3 Het hoofdbestuur delegeert de overige verantwoordelijkheden voor de democraat aan een redactieraad en regelt de taak en bevoegdheden van deze redactieraad in een redactiestatuut; dit statuut wordt als bijlage H aan het huishoudelijk reglement toegevoegd.
 - 4 De redactieraad wordt samengesteld uit:
 - a. de publiciteitscoördinator van het dagelijks bestuur;
 - b. een lid van het dagelijks bestuur te benoemen door het hoofdbestuur;
 - c. tenminste een vertegenwoordiger van de fracties van de eerste en tweede kamer en van het europees parlement, te benoemen door deze fracties gezamenlijk;
 - d. tenminste vier leden te benoemen door het hoofdbestuur op voordracht van de redactieraad.
 - 5 Het dagelijks bestuur voorziet in het secretariaat van de redactieraad door een van de medewerkers van het landelijk secretariaat aan de redactieraad toe te voegen. De redactieraad heeft zijn zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.
 - 6 Geschillen tussen het hoofdbestuur en de redactieraad worden beschouwd als een geschil in de zin van art.25 lid 1 sub b van de statuten.
 - 7 Het lidmaatschap van de redactieraad wordt geacht een partijfunctie te zijn in de zin van art.14 van de statuten.

REGIOBESTUUR / RB

- Art.111.1 Het RB bestaat uit tenminste vijf leden en het regio-hoofdbestuur lid, dat slechts een adviserende stem heeft.
- 2 Het lidmaatschap van het RB is niet verenigbaar met het lidmaatschap van provinciale staten, het hoofdbestuur of een afdelingsbestuur en de vaste of overeenkomstige regionale commissies. Het hoofdbestuur kan, de ARV gehoord, dispensatie verlenen van de onverenigbaarheid met een afdelingsbestuur.
 - 3 Ieder lid van een regio kan zich kandidaat stellen voor het RB en de vaste commissies, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde eisen voldoet.
 - 4 Met in achtname van het gestelde in artikel 15 lid 4 worden de voorzitter, secretaris, penningmeester en de overige leden in functie gekozen volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
 - 5 Een lid van het RB wordt gekozen voor een tijd van twee jaar en is tweemaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
 - 6 Neemt de ARV een motie van wantrouwen aan tegen het regiobestuur in z'n geheel, dan dient dit onverwijld in z'n geheel af te treden. De dagelijkse gang van zaken worden afgehandeld door voorzitter, secretaris en penningmeester, die als zodanig in functie zijn gekozen en die binnen twee maanden een ledenvergadering bijeenroepen om een nieuw regiobestuur te kiezen.
 - 7 De ARV kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het regiobestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden", waarbij een eventuele functiewaarnemer wordt benoemd en de eerstvolgende ARV een nieuw bestuurslid kiest.

- Art.112 Het RB heeft naast de algemene tot bijzondere taak:
- a. het vertegenwoordigen van de regio, zowel binnen de partij als naar buiten;
 - b. het bevorderen van de ondersteuning van de fractie in de provinciale staten;
 - c. het verrichten van andere noodzakelijke bestuurlijke activiteiten, waaronder het vaststellen van gebieden waarbinnen afdelingen kunnen worden opgericht, en het bevorderen van het oprichten van afdelingen in de zogenaamde "witte gebieden".

AFDELINGSBESTUUR / AB

- Art.113.1 Het AB bestaat uit tenminste drie leden.
- 2 Het lidmaatschap van het AB is niet verenigbaar met het lidmaatschap van de gemeenteraad, het hoofdbestuur of het regiobestuur en de vaste afdelingscommissies. Het hoofdbestuur kan, de AAV gehoord, dispensatie verlenen van de onverenigbaarheid met het regiobestuur.
 - 3 Ieder lid van de afdeling kan zich kandidaat stellen voor het AB, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde eisen voldoet.
 - 4 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 worden de voorzitter, secretaris, penningmeester en de overige leden in functie gekozen volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
 - 5 Een lid van het AB wordt gekozen voor de tijd van twee jaar en is tweemaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
 - 6 Neemt de AAV een motie van wantrouwen aan tegen het afdelingsbestuur in z'n geheel, dan dient dit onverwijld in z'n geheel af te treden. De dagelijkse gang van zaken worden afgehandeld door voorzitter, secretaris en penningmeester, die als zodanig in functie zijn gekozen en die binnen twee maanden een ledenvergadering bijeenroepen om een nieuw afdelingsbestuur te kiezen.
 - 7 De AAV kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van het afdelingsbestuur, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden", waarbij een eventuele functiewaarnemer wordt benoemd en de eerstvolgende AAV een nieuw bestuurslid kiest.

- Art.114 Het AB heeft naast de algemene tot bijzondere taak:
- a. het vertegenwoordigen van de afdeling zowel binnen de partij als naar buiten;
 - b. het zonodig bevorderen van de ondersteuning van de fractie in de gemeenteraad;
 - c. het verrichten van andere noodzakelijk bestuurlijke activiteiten, waaronder het voorstellen van gebieden waarbinnen deelafdelingen kunnen worden opgericht.

- Art.115 PM
Art.116 PM
Art.117 PM
Art.118 PM
Art.119 PM

HOOFDSTUK 6: FINANCIËN, BEGROTING EN JAARREKENING

De statuten vermelden met betrekking tot de financiën:

Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar. De geldmiddelen van D66 bestaan uit contributies, donaties, erfstellingen en legaten, schenkingen, en alle overige baten. Het hoofdbestuur weigert een financiële bijdrage wanneer, naar inzicht van tenminste eenderde van de hoofdbestuursleden, daardoor de politieke onafhankelijkheid van de partij in gevaar kan worden gebracht. De contributieverplichtingen worden vastgesteld door de algemene ledenvergadering op voorstel van het hoofdbestuur. Voor zover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen kan de ledenvergadering op elk niveau vaste commissies en commissies-ad-hoc instellen ter uitvoering van door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van deze commissies worden geregeld in het huishoudelijk reglement, dan wel in het instellingsbesluit. Vaste commissies, indien als zodanig ingesteld, hebben een permanent karakter en kunnen er zijn ten behoeve van de partijfinanciën met als aanduiding "financiële commissie". Commissies-ad-hoc kunnen door de ledenvergadering worden ingesteld ter uitvoering van een door deze vergadering nader omschreven opdracht voor een bepaalde tijd, waarna de commissie reglementair is opgeheven. Een financiële commissie is belast met het financiële toezicht op het bestuur. De ledenvergadering verleent aan de penningmeester, al of niet voorwaardelijk, décharge over het gevoerde beheer, zoals een en ander nader is geregeld in het huishoudelijk reglement; de ledenvergadering gaat hiertoe niet eerder over dan nadat de financiële commissie aan wie het financiële toezicht op het bestuur is opgedragen daarover heeft gerapporteerd. De landelijke financiële commissie kan richtlijnen uitvaardigen ten behoeve van de financieel toezichthoudende taak voor de gehele partij.

Financiële commissies

- Art.120.1 Financiële commissies bestaan uit een oneven aantal leden; indien dit niet (meer) het geval is, dient het overeenkomstige bestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de LV open te stellen; de commissie kan doorfunctioneren;
- a. de landelijke financiële commissie bestaat uit tenminste vijf leden;
 - b. de algemene regio-, respectievelijk afdelingsvergadering bepaalt het minimum aantal leden voor de overeenkomstige financiële commissie.
- 2 De landelijke financiële commissie is in elk geval een vaste commissie. Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen de financiële commissie op overeenkomstig niveau als vaste commissie, dan wel als commissie-ad-hoc instellen. Voor iedere financiële commissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement. Indien geen vaste commissie is ingesteld, wordt in elk geval ten behoeve van de controle van de jaarrekening en tijdens de verkiezingscampagne op overeenkomstig niveau tijdig een commissie-ad-hoc ingesteld.
- Art.121.1 Het lidmaatschap van de landelijke financiële commissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van de overige landelijke vaste commissies, alsmede met het lidmaatschap van het hoofdbestuur, de bijzondere organen en overeenkomstige commissies op regionaal en afdelingsniveau.
- 2 Het lidmaatschap van de regionale financiële commissies is onverenigbaar met het lidmaatschap van de overeenkomstige campagnecommissies, alsmede met het lidmaatschap van het regiobestuur en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.
 - 3 Het lidmaatschap van de financiële commissies in afdelingen is onverenigbaar met het lidmaatschap van de overeenkomstige campagnecommissies, voor

zover de afdelingsvergadering aan deze commissie een eigen financieel budget alsmede een eigen financiële verantwoordelijkheid heeft gegeven, alsmede met het lidmaatschap van het afdelingsbestuur en overeenkomstige commissies op landelijk niveau.

- Art.122.1 Leden van een financiële commissie als vaste commissie worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. Leden van een financiële commissie als een commissie-ad-hoc worden gekozen voor een met name genoemde opdracht en blijven in functie tot dat aan de ledenvergadering is gerapporteerd.
- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 kiest de LV de voorzitter en de leden van de commissies in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
 - 3 De voorzitter van de commissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.
- Art.123.1 Zodra een lid van een financiële commissie zich kandidaat stelt voor één van de organen, waarmee het lidmaatschap als onverenigbaar wordt beschouwd, treedt betrokkene onmiddellijk af als lid van de commissie en stelt het overeenkomstige bestuur hiervan in kennis.
- 2 Het overeenkomstige bestuur stelt de ontstane vacature in de eerstvolgende LV open.
- Art.124.1 De financiële commissie heeft tot taak toezicht uit te oefenen op het financieel beheer van het bestuur op overeenkomstig niveau en de betrokken penningmeester gevraagd of ongevraagd te adviseren inzake financiële aangelegenheden.
- 2 De financiële commissie heeft ook tot taak advies uit te brengen aan de LV inzake de goedkeuring en vaststelling van de begroting, de jaarrekening en de overige financiële aangelegenheden.
 - 3 De financiële commissie vergadert tenminste eenmaal per kwartaal en voorts zo dikwijls als twee of meer leden of de penningmeester zulks verlangen.
 - 4 Besluiten en adviezen van de financiële commissie vereisen een absolute meerderheid van stemmen, waarbij alle leden hun stem dienen uit te brengen. In spoedzaken kan ook telefonisch vergaderd worden.
 - 5 De leden van de financiële commissie kunnen te allen tijde kennis nemen van de financiële bescheiden van de partij op overeenkomstig niveau en zich laten inlichten door de betrokken penningmeester over de stand van zaken.
 - 6 De landelijke financiële commissie heeft bovendien tot taak:
 - a. te beslissen omtrent décharge van een regio- of afdelingspenningmeester, indien de betrokken LV nalaat décharge te verlenen;
 - b. ten aanzien van het bestuur van de bestuurdersvereniging een overeenkomstige functie uit te oefenen als ten aanzien van het hoofdbestuur.
- Art.125.1 De financiële commissie heeft het recht wanneer veranderde omstandigheden aanleiding geven bepaalde posten uit de begroting of deelbegroting geheel of gedeeltelijk te blokkeren.
- 2 De penningmeester en de andere leden van het bestuur behoeven voor het aangaan van enige verbintenis of het doen van uitgaven, die niet expliciet in de begroting zijn vermeld of het in de begroting vermelde bedrag overschrijden, schriftelijke goedkeuring van de financiële commissie.

- 3 Uitgaven ten laste van begrotingsposten, waar door de financiële commissie een beperking tot het doen van uitgaven, dan wel het aangaan van verplichtingen is aangebracht, behoeven eveneens vooraf de schriftelijke goedkeuring van de financiële commissie.
- 4 Indien de gevraagde goedkeuring wordt geweigerd, is het bestuur, na overleg met de financiële commissie, bevoegd om het besluit van de financiële commissie terzijde te stellen en de goedkeuring alsnog te verlenen. Van een dergelijk besluit word door het bestuur schriftelijk en gemotiveerd terstond aan de financiële commissie en vervolgens aan de eerstvolgende LV kennisgegeven.

Partijbegroting en Jaarrekening

Art.126.1 Jaarlijks biedt het hoofdbestuur de ALV een begroting voor het komende jaar ter vaststelling aan. Tijdens de najaars-ALV wordt deze begroting vastgesteld.

- 2 Jaarlijks dient het hoofdbestuur een voorstel in voor een gedifferentieerde contributieregeling voor het komende jaar. Tijdens de voorjaars-ALV wordt deze contributieregeling vastgesteld.
- 3 Jaarlijks legt het hoofdbestuur een regeling voor de financiële bijdrage aan de regio's aan de ALV voor. Tijdens de voorjaars-ALV wordt deze regiobijdrageregeling voor het komende jaar vastgesteld.

Art.127.1 De begroting en jaarrekening van de bestuurdersvereniging vormen een op zich sluitend onderdeel van de begroting en jaarrekening van D66.

- 2 De bestuurdersvereniging heeft geen eigen personeel in dienst, doch "huurt", dan wel bekostigt, de noodzakelijke diensten van het landelijk secretariaat. In elk geval behoort daartoe de coördinator van de bestuurdersvereniging.
- 3 Dat bestuurdersvereniging dient een sluitende begroting in, die door de ledenvergadering van die vereniging wordt vastgesteld.
- 4 Bij het vaststellen van de begroting wordt tevens de hoogte van de contributie vastgesteld.
- 5 De begroting dient door het hoofdbestuur te worden goedgekeurd.
- 6 De ALV kan het onderdeel bestuurdersvereniging van de D66 begroting niet wijzigen.
- 7 De bestuurdersvereniging dient een sluitende rekening te hebben. Het bestuur van de bestuurdersvereniging is niet bevoegd enige begrotingspost te overschrijven. De landelijke financiële commissie is bevoegd het bestuur van de bestuurdersvereniging toe te staan budgettair neutrale verschuivingen tussen begrotingsposten aan te brengen, waarvan in de eerstvolgende algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging door het bestuur verantwoording dient te worden afgelegd.

Art.128.1 Jaarlijks na afloop van het verenigingsjaar laat de penningmeester de boeken van de vereniging controleren door een door het hoofdbestuur aangewezen registeraccountant. Het rapport van deze accountant wordt terstond overhandigd aan het hoofdbestuur en de financiële commissie. De jaarrekening dient uiterlijk binnen een half jaar na het einde van het boekjaar door het hoofdbestuur te zijn vastgesteld en wordt onmiddellijk na vaststelling, vergezeld van het accountantsrapport gedurende tenminste een half jaar voor de leden op het landelijk secretariaat ter visie gelegd.

- 2 Tijdens de najaars-ALV wordt de jaarrekening van het afgelopen jaar goedgekeurd. Op de ALV stelt het hoofdbestuur het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar, de balans en het accountantsrapport aan de orde en verzoekt de ALV

- de penningmeester te dechargeren.
- 3 De toelichting op de jaarrekening bevat ondermeer een lijst van alle schenkingen aan D66 van meer dan vijftientwintighonderd gulden zonder vermelding van de namen der schenkers.
- 4 Bij aanbieding van de jaarrekening legt het hoofdbestuur verantwoording af over de besteding van het verkiezingsfonds en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.

- Art.129.1 Bij tussentijds aftreden van de penningmeester treedt de nieuwe penningmeester in de bevoegdheden van de oud-penningmeester per de dag van aftreden. De oud-penningmeester blijft, voor de periode van zijn functioneren, verantwoordelijk naast de nieuwe penningmeester tot zijn décharge door de ALV.
- 2 De beslissing omtrent décharge wordt genomen op de eerste ALV die gehouden wordt nadat aan het bepaalde in art.128 lid 1 is voldaan.

Regiobegroting en Jaarrekening

- Art.130.1 De geldmiddelen van de regio bestaan uit:
- a. bijdrage uit de kontributiegelden door het hoofdbestuur, zoals bedoeld in art.72 lid 1 sub d en art.126 lid 3;
 - b. subsidies van het hoofdbestuur;
 - c. schenkingen;
 - d. overige baten.
- 2 Het hoofdbestuur betaalt de bijdrage als bedoeld in lid 1 sub a over enig jaar aan de regio niet eerder uit dan nadat een door de ARV goedgekeurde jaarrekening over het daaraan voorafgaande jaar door het hoofdbestuur is ontvangen.
- Art.131.1 Jaarlijks biedt het regiobestuur de ARV een begroting voor het komende jaar ter goedkeuring aan. De indeling van deze begroting sluit aan bij de indeling van de landelijke begroting. Tevens dient het regiobestuur hierbij een voorstel in voor een financiële bijdrage aan afdelingen, als bedoeld in art.75 lid 1 sub b, en de subregio's, als bedoeld in art.75 lid 1 sub c.
- 2 Na goedkeuring door de ARV zendt de regiopenningmeester de begroting ter kennisname aan de penningmeester van het hoofdbestuur.
 - 3 Jaarlijks overlegt de regiopenningmeester het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar aan de ARV. De toelichting op de jaarrekening bevat ondermeer een lijst van alle schenkingen aan D66 van meer dan vijftientwintighonderd gulden zonder vermelding van de namen der schenkers.
 - 4 Over de besteding van een eventueel verkiezingsfonds legt het regiobestuur aan de ARV verantwoording af, en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.

Afdelingsbegroting en Jaarrekening

- Art.132.1 De geldmiddelen van de afdelingen bestaan uit:
- a. bijdrage uit de regioafdracht, zoals vastgesteld ingevolge art.131 lid 1;
 - b. subsidies van het regiobestuur;
 - c. schenkingen;
 - d. overige baten.

- 2 Het regiobestuur betaalt de bijdrage, als bedoeld in lid 1 sub a, over enig jaar aan de afdeling niet eerder uit dan nadat een door de AAV goedgekeurde jaarrekening over het daaraan voorafgaande jaar door het regiobestuur is ontvangen.

Art.133.1 Jaarlijks biedt het afdelingsbestuur de AAV een begroting voor het komende jaar ter goedkeuring aan. De indeling van deze begroting sluit aan bij de indeling van de regionale begroting. Tevens dient het afdelingsbestuur hierbij een voorstel in voor een financiële bijdrage aan deelafdelingen, als bedoeld in art.79 lid 1 sub b.

- 2 Na goedkeuring door de AAV zendt de penningmeester de begroting ter kennisname aan de regiopenningmeester.
- 3 Jaarlijks overlegt de penningmeester het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar aan de AAV. De toelichting op de jaarrekening bevat ondermeer een lijst van alle schenkingen aan D66 van meer dan vijftientighonderd gulden zonder vermelding van de namen der schenkers.
- 4 Over de besteding van een eventueel verkiezingsfonds legt het afdelingsbestuur aan de AAV verantwoording af, en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.

Art.134 Buitenlandse afdelingen worden voor wat betreft de financiële bijdrage van het hoofdbestuur gelijkgesteld met een regio.

Art.135 PM

Art.136 PM

Art.137 PM

Art.138 PM

Art.139 PM

HOOFDSTUK 7: DE BESTUURDERSVERENIGING

De statuten vermelden met betrekking tot de bestuurdersvereniging:

De bestuurdersvereniging heeft als doel het ten behoeve van de bij haar aangesloten leden bevorderen van de kennis van het openbaar bestuur in Nederland en Europa en het functioneren daarin als politiek vertegenwoordiger of bestuurder, een beleidsmatig samenhangend optreden van de verschillende politieke vertegenwoordigers op de onderscheiden niveaus, de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling, en de externe belangenbehartiging bij o.a. het ministerie van Binnenlandse Zaken; nadere uitwerking hiervan geschiedt in het huishoudelijk reglement.

- Art.140.1 Lid van de bestuurdersvereniging kunnen die leden van D66 worden, die een verkozen of politiek-benoemde functie in het openbaar bestuur in Nederland of Europa vervullen.
- 2 Aanmelding voor het lidmaatschap geschiedt bij het landelijk secretariaat.
 - 3 Het bestuur van de bestuurdersvereniging beslist over toelating als lid. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden ontleent aan lid 1. Van een besluit tot niet-toelating staat beroep open bij het geschillen-college.
 - 4 Het lidmaatschap wordt geacht in te gaan op de datum van ontvangst van de betaling van de eerste contributie.
 - 5 Het lidmaatschap eindigt door:
 - a. overlijden;
 - b. de ontvangst van een schriftelijke opzegging op het landelijk secretariaat van D66;
 - c. schriftelijke opzegging door het bestuur wegens contributieschuld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de vereisten voor het lidmaatschap;
 - d. roeyement.Van de beslissingen vermeld onder c en d staat binnen dertig dagen na aantekening van het besluit beroep open bij het geschillencollege.
 - 6 Het bestuur kan een lid royeren, indien het naar het inzicht van het bestuur in strijd met het verenigingsreglement handelt, dan wel indien het de vereniging in ernstige mate in diskrediet brengt.
 - 7 Aan het lidmaatschap is een afzonderlijke contributieverplichting verbonden, die jaarlijks door de bestuurdersvereniging zelf wordt vastgesteld en kostendekkend voor haar activiteiten dient te zijn.
 - 8 Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar. De wijze van contributie-inning is gelijk aan die van D66.
 - 9
 - a. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van lid 5 sub b van dit artikel gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar;
 - b. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van lid 5 sub c en d van dit artikel gaat in met ingang van de datum van het verstrijken van de beroepstermijn tegen de bestuursbeslissing en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar.
- Art.141.1 De rechten aan het lidmaatschap verbonden, kunnen worden uitgeoefend zodra aan de contributieverplichting is voldaan.
- 2 De leden van de bestuurdersvereniging vormen de algemene ledenvergadering, waarin slechts diegenen die aan hun contributieverplichting hebben voldaan stemrecht hebben.

- 3 De Algemene Ledenvergadering van de Bestuurdersvereniging (ALB) stelt het reglement van de bestuurdersvereniging, verder "verenigingsreglement genaamd", vast zo veel mogelijk overeenkomstig het huishoudelijk reglement van D66; het verenigingsreglement mag geen bepalingen bevatten, die strijdig zijn met de statuten of het huishoudelijk reglement van D66.

Art.142 Het bestuur bestaat uit negen leden, waarvan zeven rechtstreeks door en uit de aangesloten leden worden gekozen (met de voorzitter, secretaris en penningmeester in functie) en twee door het hoofdbestuur worden benoemd. De directeur van het landelijk secretariaat en de directeur van het PSVI fungeren als adviseurs van het bestuur. De coördinator van de bestuurdersvereniging fungeert als ambtelijk secretaris van het bestuur.

Art.143 PM

Art.144 PM

Art.145 PM

Art.146 PM

Art.147 PM

Art.148 PM

Art.149 PM

HOOFDSTUK 8: GESCHILLEN

De statuten vermelden met betrekking tot geschillen:

D66 kent voor alle organisatie-niveaus werkzame bijzondere organen, te weten onder andere: het geschillencollege. Het geschillencollege heeft tot taak:

- *het beslechten van geschillen tussen de leden van de partij enerzijds en besturen, vaste commissies, raden of commissies-ad-hoc ingesteld bij of krachtens de statuten, dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement, anderzijds, tussen voornoemde besturen, vaste commissies of commissies-ad-hoc onderling, en tussen partijfunctionarissen onderling, waarbij in geen van voornoemde gevallen wordt getreden in de bevoegdheden van de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatie-niveau;*
- *het desgevraagd uitleggen van de statuten en het huishoudelijke reglement, alsmede de toetsen van de partijreglementen als bedoeld in artikel 6 aan de statuten en het huishoudelijk reglement, bij gebleken meningsverschil tussen belanghebbende partijen;*
- *het beslissen in beroep voor zover bij of krachtens de Statuten of het huishoudelijk reglement is geregeld.*

HET GESCHILLENCOLLEGE

- Art.150.1 Het geschillencollege bestaat uit een oneven aantal door de ALV benoemde leden, doch tenminste negen; indien dit niet (meer) het geval is, dient het hoofdbestuur zo spoedig mogelijk de vacatures bij de ALV open te stellen; het college kan dan tot en met de eerstkomende ALV gewoon doorfunctioneren.
- 2 Het geschillencollege kan een aanbeveling plaatsen bij de kandidaten voor de verkiezing in het college.
- Art.151.1 Het lidmaatschap van het geschillencollege is onverenigbaar met het uitoefenen van enige partijfunctie als bedoeld in art.14 lid 5 van de statuten.
- Art.152.1 Leden van het college worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts eenmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar.
- 2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 15 lid 4 kiest de ALV de leden van het college en de voorzitter daarvan in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement. De ALV kan de voorzitter via een motie van wantrouwen van de functie ontheffen.
- 3 De voorzitter van het geschillencollege is verantwoordelijk voor het functioneren van het college en met name voor het nakomen van de reglementair voorgescreven procedures bij geschillen. De voorzitter legt via een jaarverslag verantwoording af aan de ALV.
- 4 Indien de voorzitter is afgetreden roept de toegevoegd-secretaris in overleg met de leden van het college onverwijld het college bijeen voor een vergadering, waarin een waarnemend voorzitter wordt gekozen volgens bijlage C van het huishoudelijk reglement. De eerstvolgende ALV kiest een nieuwe voorzitter.
- Art.153 Voor wat betreft de ondersteuning van het college is art.108 van toepassing.

Behandeling van geschillen

- Art.154 Iedere partij in een geschil dient steeds zijn eigen kosten te dragen.

Art.155 Elk als zodanig aangemeld geschil, is een geschil in de zin van het huishoudelijk reglement en wordt onverwijld in handen van de voorzitter van het college gesteld. De voorzitter van het college is, alvorens een geschil bij een kamer aanhangig te maken, steeds bevoegd te pogen partijen te verzoenen.

Art.156.1 De behandeling van de zaak vindt plaats door een uit het college samengestelde kamer, aan te wijzen door de voorzitter. Als voorzitter van de kamer zal het lid optreden, dat het langst deel uitmaakt van het college.

- 2 Een kamer doet geen uitspraak dan nadat zij partijen in de gelegenheid heeft gesteld om in persoon gehoord te worden, en met uitzondering van de beroepsgevallen als bedoeld in art.16 lid 7 en art.24 lid 4 van het huishoudelijk reglement de partij tegen wie het geschil aanhangig is gemaakt in de gelegenheid is gesteld in een door de kamer vast te stellen termijn een schriftelijk verweerschrift in te dienen; zowel het gehoord worden als het kunnen indienen van een verweerschrift zijn noodzakelijke voorwaarden voor de kamer om een uitspraak te kunnen doen; indien verweerder geen gebruik maakt van de mogelijkheid tot het indienen van een verweerschrift, dient hiervan schriftelijk kennis te worden gegeven.
- 3 Een kamer bestaat uit:
 - a. vijf leden voor geschillen als bedoeld in art.25 lid 2 van de statuten of art.86 lid 2 van het huishoudelijk reglement;
 - b. drie leden voor overige geschillen als bedoeld in art.25 van de statuten; de voorzitter van het college kan geen deel uitmaken van enige kamer.
- 4 Indien een kamer van het college tijdens de behandeling van een geschil anders wordt samengesteld, vindt een nieuwe behandeling plaats.

Art.157.1 De voorzitter ziet erop toe, dat in een kamer geen leden zitting nemen die bij het aanhangige geschil persoonlijk betrokken zijn. Bij twijfel hierover beslist de voorzitter, waarbij de betrokken leden gehoord worden.

- 2 Door ieder der bij het geschil betrokken partijen kan tot uiterlijk drie dagen voor de mondelinge behandeling schriftelijk of mondeling bezwaar worden gemaakt tegen een lid van de kamer dat bij het geschil of een van de partijen zodanig persoonlijk is betrokken, dat de onpartijdigheid gevaar loopt. Een zodanige persoonlijke betrokkenheid zal steeds worden aangenomen bij:
 - a. bloed en aanverwantschap in de rechte lijn en in zijlijn tot en met de vierde graad;
 - b. het bestaan van een dienstverband;
 - c. een beslissing in beroep bij roeyement, waarbij een lid van de kamer reeds betrokken is geweest.
- 3 De beslissing omtrent wraking wordt door de voorzitter van het college genomen binnen drie dagen nadat het bezwaar is ingediend.

Art.158.1 Een geschil als bedoeld in art.25 van de statuten dient schriftelijk bij het geschillencollege aanhangig te worden gemaakt en toegezonden te worden aan het landelijk secretariaat.

- 2 Zodra een geschil aanhangig wordt gemaakt, informeert de voorzitter van het college onverwijld de andere partij. Het hoofdbestuur wordt door de voorzitter van het college schriftelijk op de hoogte gesteld van het geschil.
- 3 De leden en de toegevoegd-secretaris van het geschillencollege verstrekken geen informatie over aanhangige geschillen, noch aan het hoofdbestuur, noch aan derden die niet bij het geschil betrokken zijn.

- 4 De voorzitter van de kamer stelt de wijze van behandeling vast, met inachtneming van het bepaalde in art.163 en ziet erop toe dat partijen in een geschil gelijke kansen hebben om hun standpunten toe te lichten.
- 5 De voorzitter van de kamer geeft beide partijen inzage van alle aan het college ter hand gestelde stukken m.b.t. het aanhangige geschil.

Art.159 De kamer doet uitspraak:

- a. uiterlijk tien dagen na de dag waarop een geschil als bedoeld in art.16 lid 7, art.17 lid 3 en art.24 lid 4 aanhangig is gemaakt, dan wel zoveel eerder als in het betreffende artikel is aangegeven en de kamer betrokken partijen kan horen; in het geval van art.36 lid 3 doet de kamer uitspraak uiterlijk op de vijftiende dag na het KB;
- b. uiterlijk één maand na de dag waarop een geschil als bedoeld in art.7 lid 2 van de statuten, art.25 lid 1 van de statuten en art.4 lid 2, aanhangig is gemaakt,
- c. uiterlijk drie maanden na de dag waarop een geschil als bedoeld in art.25 lid 2 van de statuten en art.86 lid 2 aanhangig is gemaakt.

Beslissing in geschillen

- Art.160.1 De kamer beslist als goede mannen en vrouwen naar billijkheid en bij meerderheid van stemmen. Bij de beslissing wordt vermeld of deze met eenparigheid dan wel bij meerderheid van stemmen is genomen. Een beslissing kan slechts dan genomen worden, indien de kamer voltallig is en aan de procedurele vereisten, genoemd in de artikelen 156, 158 en 159 is voldaan. De beslissing der kamer wordt schriftelijk en gemotiveerd gegeven. Zij wordt onverwijld aan belanghebbenden meegedeeld. De leden der kamer die een van de meerderheid afwijkend standpunt innemen kunnen daarvan schriftelijk doen blijken. Een desbetreffend schrijven wordt als bijlage gevoegd bij de beslissing.
- 2 Indien een der betrokken partijen meent dat aan de procedurele vereisten, genoemd in artikel 156 lid 2 en 3 artikel 158 lid 2 en artikel 159 niet is voldaan, dient binnen 24 uur nadat de beslissing aan betrokkene is medegedeeld, "beroep" te worden ingesteld bij de voorzitter van het geschillencollege, die onverwijld een onpartijdig onderzoek instelt naar de gevolgde procedure en vervolgens beslist
 - of tot handhaving van de beslissing van de kamer,
 - of tot heropening van de procedure door een nieuwe kamer.
- Art.161.1 Iedere beslissing wordt binnen twee weken nadat de kamer heeft beslist aan de betrokken partijen per aangetekend schrijven medegedeeld. Het hoofdbestuur wordt tegelijkertijd van de uitspraak op de hoogte gesteld.
- 2 Bij beslissingen als bedoeld in art.25 lid 2 van de statuten draagt het hoofdbestuur, dan wel het betrokken regio- of afdelingsbestuur, er zorg voor dat de beslissing aan de leden van D66 ter kennis wordt gebracht.
 - 3 Het lid wiens roeyement wordt vernietigd, kan verlangen dat van deze beslissing door de zorg van het hoofdbestuur mededeling wordt gedaan aan de leden van D66.

Art.162. Alle beslissingen hebben onmiddellijke rechtskracht. Beslissingen in zaken als bedoeld in art.25 lid 1 van de statuten zijn slechts bindend voor de met name aangegeven partijen in een geschil. Beslissingen in zaken als bedoeld in art.25 lid 2 van de statuten zijn bindend voor ieder die het aangaat, zolang de ALV, ARV of AAV niet anders beslist, met dien verstande dat beslissingen inzake de artikelen met betrekking tot het geschillencollege op de eerstvolgende ALV dienen te worden bekrachtigd.

Reglementerings- en publicatierecht

Art.163 Het geschillencollege kan met inachtneming van het huishoudelijk reglement een "reglement van orde" vaststellen tot nadere regeling van haar werkzaamheden, daaronder begrepen de door en voor haar in acht te nemen orde bij de behandeling van geschillen. Een daartoe strekkend besluit wordt genomen met meerderheid van stemmen. Het reglement van orde wordt meegedeeld aan het hoofdbestuur en door diens tussenkomst ter kennis gebracht van de leden en de organen van de partij door het reglement van orde als bijlage K bij het huishoudelijk reglement te voegen.

Art.164 Het geschillencollege heeft het recht de beslissing en omschrijving van de aan haar voorgelegde geschillen te publiceren in het landelijk partijorgaan. De publicatie dient kort en zakelijk te zijn, met in acht nemen van de privacy.

Art.165 PM

Art.166 PM

Art.167 PM

Art.168 PM

Art.169 PM

HOOFDSTUK 9: ADVIESRADEN

De statuten vermelden met betrekking tot de adviesraden:

Voor zover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen genoemd, kan de ledenvergadering op elk niveau adviesraden instellen ter uitvoering van door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van deze raden worden geregeld in het huishoudelijk reglement, dan wel in het instellingsbesluit. Een adviesraad is een de overeenkomstige fractie(s) en het overeenkomstige bestuur adviserend orgaan.

DE LANDELIJKE ADVIESRAAD

Taak en samenstelling

- Art.170.1 De Adviesraad, in dit hoofdstuk verder te noemen 'de raad', is een door middel van regionale verkiezingen samengesteld orgaan, dat gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt aan het hoofdbestuur en de fracties in de eerste en tweede kamer alsmede het europees parlement inzake de vorming van de landelijke en europese politiek en inzake de organisatiestructuur en procedures van de partij.
- 2 De raad kan gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan het hoofdbestuur over de rapporten van de werkgroepen als bedoeld in art.26 van de statuten.
 - 3 Het orgaan waaraan door de raad een advies is uitgebracht deelt de raad gemotiveerd mede of, in hoeverre en op welke wijze gevolg is gegeven aan het advies.
 - 4 De raad bespreekt geen stukken, die op de concept-agenda van een komende ALV staan, zoals die volgens art.88 lid 2 aan de raad wordt voorgelegd dan wel in de democraat gepubliceerd. Evenmin brengt de raad gevraagd of ongevraagd advies uit over bij de ALV in voorbereiding zijnde agendapunten.
- Art.171.1 De raad bestaat uit vijftig leden.
- 2 Elke regio als bedoeld in art.14 lid 4 sub a van de statuten heeft tenminste twee zetels in de raad.
 - 3 De overige zetels worden toegedeeld aan de regio's naar evenredigheid van het aantal leden in de regio.
 - 4 In de maand januari, direct voorafgaand aan de verkiezing van de raad, stelt het hoofdbestuur de verdeelsleutel vast voor de verdeling van zetels in de raad, zoals bedoeld in lid 3. Het hoofdbestuur gebruikt daarvoor als basis de verdeelsleutel van de regioafdracht (waarbij de leden, die met toestemming van de penningmeester, een contributie betalen lager dan het vastgestelde minimum wel meetellen), zoals die in december van het voorafgaande jaar is gehanteerd.
 - 5 De in lid 4 bedoelde verdeelsleutel vindt toepassing met ingang van de direct daaropvolgende verkiezing.
- Art.172.1 Het lidmaatschap van de raad is onverenigbaar met:
- a. het ambt van minister of staatssecretaris;
 - b. het lidmaatschap van een der kamers der staten-generaal en het europees parlement;
 - c. het lidmaatschap van het hoofdbestuur, de bijzondere organen en de landelijke verkiezingscommissie.

- 2 Leden van het hoofdbestuur, de beide kamers der staten-generaal en het europees parlement zijn gerechtigd deel te nemen aan de beraadslagingen van de raad. Zij hebben alsdan een adviserende stem.

Art.173 De leden van de raad zijn gehouden de algemene regiovergadering van hun regio, alsmede zoveel mogelijk ook de afdelingen binnen hun regio, te informeren over de werkzaamheden van de raad.

Verkiezing en vervanging

- Art.174.1 De leden van de raad worden gekozen door de leden van D66 binnen iedere regio door middel van een poststemming volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
- 2 De poststemming wordt landelijk georganiseerd door de landelijke verkiezingscommissie, die ook de kandidaatstelling binnen de regio's coördineert. Bij de toezending van de stembiljetten worden de personalia en overige gegevens van de kandidaten verstrekt.
 - 3 De presentatie van de kandidaten vindt bij voorkeur plaats op een algemene regiovergadering, die uiterlijk twee weken voor de sluitingsdatum van de poststemming wordt gehouden.
 - 4 De kandidaatstelling voor de raad dient schriftelijk te geschieden bij de landelijke verkiezingscommissie. Afschrift van deze aanmelding dient te worden gezonden aan het regiobestuur.
 - 5 De aanmeldingstermijn opent onmiddellijk nadat door de landelijke verkiezingscommissie hiervan aan de leden mededeling is gedaan, en de verdeelsleutel door het hoofdbestuur is bekend gemaakt.
 - 6 De kandidaatstelling sluit omstreeks 1 maart van het jaar, waarin de verkiezing plaats vindt, terwijl de poststemming binnen zes weken ná deze datum geschiedt.

- Art.175.1 Iedere regio kiest op overeenkomstige wijze als bepaald in art.174 een aantal plaatsvervangende leden van de raad, gelijk aan het aantal door die regio te kiezen leden.
- 2 Indien een lid van de raad verhinderd is de raadsvergadering bij te wonen, meldt betrokkene dat schriftelijk aan de voorzitter en treedt in zijn plaats het plaatsvervangende lid, dat bij de in lid 1 bedoelde stemming het hoogste aantal stemmen behaalde. Indien ook dit plaatsvervangend lid blijkt een schriftelijke melding aan de voorzitter van de raad is verhinderd de vergadering bij te wonen, treedt in diens plaats het plaatsvervangend lid dat bij de in lid 1 bedoelde stemming het op één na hoogste aantal stemmen behaalde; en zo vervolgens.
 - 3 Bij tussentijds aftreden van een lid van de raad wordt dit voor de resterende periode van de zittingsduur opgevolgd door het eerste plaatsvervangende lid overeenkomstig lid 2.

- Art.176.1 Leden en plaatsvervangende leden worden gekozen voor een periode van twee jaar en zijn tweemaal onmiddellijk herkiesbaar.
- 2 Voor de toepassing van lid 1 wordt de termijn gedurende welke iemand op grond van art.175 lid 3 lid is geweest van de raad buiten beschouwing gelaten.

Vergaderorde

- Art.177.1 De raad kiest uit zijn midden een voorzitter en twee vice-voorzitters, volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement.
- 2 Zij worden gekozen voor een periode van één jaar en zijn na aftreden terstond herkiesbaar.
- Art.178 In het secretariaat van de raad wordt voorzien door het hoofdbestuur.
- Art.179.1 De raad vergadert tenminste viermaal per jaar en zo dikwijls als de voorzitter noodzakelijk acht.
- 2 De voorzitter roept een vergadering bijeen indien daartoe een verzoek wordt gedaan door:
- a. het hoofdbestuur;
 - b. één der kamerfracties;
 - c. tien leden van de raad;
 - d. een algemene regiovergadering.
- 3 In een verzoek als bedoeld in lid 2 dient te zijn aangegeven over welk(e) onderwerp(en) het oordeel van de raad wordt gevraagd.
- Art.180.1 De raad stelt zijn eigen agenda vast.
- 2 De voorzitter stelt de ontwerp-agenda op. Deze bevat ingeval van een vergadering bijeengeroepen op grond van art.179 lid 2 in elk geval de punten bedoeld in art.179 lid 3.
- 3 De agenda en de daarop betrekking hebbende stukken worden, bijzondere omstandigheden voorbehouden, tenminste acht dagen voor de vergadering toegezonden aan de leden van de raad. Deze stukken worden op verzoek ook aan plaatsvervangende leden toegezonden.

Bevoegdheden en besluitvorming

- Art.181.1 De raad kan besluiten het hoofdbestuur te verzoeken een algemene ledenvergadering bijeen te roepen over één of meer bij dat besluit aan te geven onderwerpen.
- 2 Een besluit als in lid 1 bedoeld kan slechts worden genomen indien méér dan vijftientwintig leden van de raad zich daar vóór uitspreken.
- Art.182.1 De raad kan besluiten tot de instelling van tijdelijke commissies voor bepaalde in het instellingsbesluit aan te geven werkzaamheden of onderwerpen.
- 2 Uitsluitend leden en plaatsvervangende leden kunnen lid zijn van een commissie als bedoeld in lid 1.
- Art.183 De raad en commissies kunnen, indien dat voor de vervulling van de taak noodzakelijk is, werkgroepen van de stichting wetenschappelijk bureau D66, het politiek scholings- en vormingsinstituut en andere deskundigen raadplegen.
- Art.184.1 Adviezen en besluiten van de raad komen voor zover in het huishoudelijk reglement niet anders is bepaald, tot stand met gewone meerderheid van stemmen.
- 2 Een advies of besluit van de raad komt niet tot stand indien niet tenminste de helft plus één van het aantal leden van de raad aan de stemming heeft deelgenomen.

- 3 In geval van adviezen wordt het standpunt van eventuele minderheden in het advies vermeld, indien de minderheden dat wensen.

Art.185 De raad regelt voor het overige zijn eigen orde en kan daartoe (adviesraads)reglementen vaststellen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

Art.186 PM

Art.187 PM

Art.188 PM

Art.189 PM

HOOFDSTUK 10: OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

- Art.190 De nieuwe bepalingen met betrekking tot de onverenigbaarheden treden onmiddellijk in werking in overeenstemming met artikel 192. Een functionaris, die volgens dit nieuwe reglement onverenigbare functies vervult, dient voor het eerstkomende congres alle, behalve één van die functies neer te leggen en die opgevallen functies dienen voor het congres te worden opengesteld. In die gevallen waar de voorzitters van bijzondere organen of commissies, die thans niet in functie door een ledenvergadering zijn gekozen, dat volgens de nieuwe regels wel moeten, worden betrokken vacatures voor het voorjaarscongres van 1993 opengesteld.
- Art.191 De nieuwe bepalingen met betrekking tot herkiesbaarheid en maximale zittingduren, zijn ook van toepassing op leden die bij het van kracht worden van deze bepalingen reeds in functie zijn.
- Art.192 Wijzigingen in het huishoudelijk reglement treden in werking veertien dagen nadat de ALV deze wijzigingen heeft vastgesteld. Bij in werking treden van het huishoudelijk reglement vervalt het oude reglement, en artikelen die in het huishoudelijk reglement niet meer voorkomen zijn dus vervallen.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE A

DEFINIËRING VAN GELDIG UITGEBRACHTE STEMMEN EN DE STEMUITSLAGEN

- Art.1 Onder geldig uitgebrachte stemmen worden verstaan: de voor-, tegen-, en blanco stemmen.
- Art.2 Een besluit wordt "bij gewone meerderheid van (geldig uitgebrachte) stemmen" genomen als er meer voor- dan tegenstemmen zijn uitgebracht.
- Art.3 Absolute meerderheid van (geldig uitgebrachte) stemmen wil zeggen: meer dan vijftig percent der geldig uitgebrachte stemmen; dat wil zeggen dat er méér stemmen vóór zijn, dan tegen + blanco samen.
- Art.4 Tweederde meerderheid van (geldig uitgebrachte) stemmen wil zeggen: tweederde of meer der geldig uitgebrachte stemmen; dat wil zeggen dat tegen + blanco samen minder dan eenderde uitmaken.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE B

METHODE VOOR HET VERKIEZEN VAN PERSONEN TER VERVULLING VAN PLAATSEN OP KANDIDATENLIJSTEN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN EN VOOR DE VERVULLING VAN MEERDERE GELIJKE VACATURES IN EEN BESTUUR OF COMMISSIE

Stemming

- Art.1.
- 1 Alle stemgerechtigden ontvangen een lijst, waarop alle kandidaten in willekeurige volgorde zijn vermeld, alsmede een stembiljet.
 - 2 De stemgerechtigden stemmen door op het stembiljet tenminste een minimum en ten hoogste een maximum, door het verantwoordelijke bestuur te bepalen, aantal namen van verschillende kandidaten te noteren in volgorde van hun voorkeur. Indien het betreft een verkiezing ter vervulling van vacatures in een bestuur of commissie, is het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden genoteerd gelijk aan het aantal te vervullen vakatures.
 - 3 De stembiljetten worden bij de verkiezingscommissie ingeleverd en geteld.

Verkiezing

- Art.2
- De verkiezingscommissie bepaalt de uitslag als volgt:
- 1 Aan op de stembiljetten als eerste voorkeur aangegeven kandidaten wordt een stemwaarde toegekend, die overeenkomt met het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden ingevuld. Van de als eerstvolgende voorkeur aangegeven kandidaat een stemwaarde die één minder bedraagt, en zo vervolgens. De aan elke kandidaat aldus toegekende stemwaarden worden bijeen geteld.
 - 2 De kandidaat, die het hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als eerste gekozen, c.q. vervult de eerste plaats op de lijst. De kandidaat die het op één na hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als tweede gekozen, c.q. vervult de tweede plaats op de lijst, en zo vervolgens, totdat zoveel kandidaten zijn gekozen als er vacatures, c.q. plaatsen op de lijst te vervullen zijn.
 - 3 Hebben twee of meer kandidaten hetzelfde stemwaardetotaal, dan is van hen gekozen de kandidaat, die het grootste aantal malen als eerste voorkeur op een stembiljet is vermeld; indien dit aantal gelijk is, is van hen gekozen de kandidaat die het grootste aantal malen als tweede voorkeur is vermeld, en zo vervolgens.

Geldigheid

- Art.3
- Een stembiljet is geldig als het is ingevuld conform art.1.2. Indien op het stembiljet een niet-kandidaat is aangegeven, wordt het geacht deze informatie niet te bevatten. Als een kandidaat op één stembiljet meerdere malen is aangegeven, wordt daarvan slechts de hoogste voorkeur in aanmerking genomen. Indien op een stembiljet een voorkeur zodanig is aangegeven, dat twijfel ontstaat ten aanzien van de bedoeling van de betrokken kiesgerechtigde, wordt deze voorkeur van onwaarde geacht. In alle andere gevallen, die afwijken van het bepaalde in art.1.2. beslist de verkiezingscommissie ten aanzien van de geldigheid.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE C

METHODE VOOR HET VERKIEZEN VAN PERSONEN IN FUNKTIE

- Art.1 Gestemd wordt door op het stembiljet een of meer kandidaten te noteren, in volgorde van voorkeur.
- Art.2 Een stembiljet geldt in eerste instantie als een stem voor de kandidaat van eerste voorkeur.
- Art.3 Een kandidaat met meer dan de helft der geldige biljetten is gekozen.
- Art.4 Indien geen kandidaat aan deze voorwaarde voldoet, wordt de kandidaat met het geringste aantal biljetten afgewezen. Hebben tenminste twee kandidaten eenzelfde geringste aantal biljetten, dan wordt door loting bepaald welke kandidaat wordt afgewezen. Elk van de biljetten voor de afgewezen kandidaat wordt toegekend aan de erop genoemde kandidaat van eerstvolgende voorkeur, die nog niet is afgewezen. Biljetten waarop geen verdere voorkeur wordt genoemd, zijn uitgeput. Een kandidaat met meer dan de helft der niet-uitgeputte biljetten is gekozen.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE D

MODEL-KANDIDAATSTELLINGS- EN VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR BESTUURS-FUNCTIES EN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE ORGANEN BIJ LAGERE OVERHE- DEN.

Regio's en afdelingen dienen ten behoeve van de interne verkiezingen voor functies in partijorganen en voor kandidaatstelling voor provinciale staten, dan wel gemeenteraden of stadsdeelraden een kandidaatstellings- en verkiezingsreglement vast te stellen. Dit model-kandidaatstellings- en verkiezingsreglement kan daarbij als hulpmiddel dienen.

ALGEMEEN

- Art.1. 1 Met inachtneming van het gestelde in Statuten en Huishoudelijk Reglement, stelt de LV als aanvulling op hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement onderstaand kandidaatstellings- en verkiezingsreglement vast voor de verkiezing van het vertegenwoordigende lichaam op overeenkomstig niveau.
- 2 Met de verkiezingscommissie wordt bedoeld de commissie samengesteld conform hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement.
- 3 Met het betrokken bestuur wordt bedoeld het bestuur overeenkomstig hoofdstuk 5 van het huishoudelijk reglement.
- Art.2. 1 De samenstelling van de kandidatenlijsten geschiedt via een schriftelijke (post)stemming volgens bijlage B van het huishoudelijk reglement en waaraan alle daartoe in aanmerking komende leden kunnen deelnemen.
- 2 De lijstaanvoerder wordt gekozen via een schriftelijke stemming door de LV die het verkiezingsprogramma vaststelt, en wel volgens bijlage C van het huishoudelijk reglement.
- 3 Ten behoeve van de lijstsamenstelling voor de verkiezingen van het vertegenwoordigende lichaam op overeenkomstig niveau wordt aan de leden een profiel van de te vormen fractie aangeboden, samen te stellen door de bestuurs- en de fractievoorzitter.
- 4 Van de mogelijkheid genoemd in hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement tot het stellen van aanvullende functievereisten, dan wel aanvullende onverenigbaarheden wordt geen gebruik gemaakt.
- 5 De kandidatenlijst voor het vertegenwoordigende lichaam op overeenkomstig niveau omvat minimaal tweemaal de omvang van de zittende fractie aan kandidaten en maximaal het aantal kandidaten dat op tenminste tien percent van de ingediende stembiljetten is genoemd.
- 6 De tijdsplanning bedoeld in hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement luidt als volgt:
- a. de kandidatenaanmelding opent twaalf maanden voor de datum van indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de kieswet en sluit negen maanden voor dezelfde datum;
 - b. de presentatieperiode begint niet eerder dan vier weken na de sluitingsdatum van de kandidatenaanmelding duurt vier weken en eindigt niet later dan één week voor de sluitingsdatum van de poststemming, dan wel voor de ten behoeve van de stemming te houden LV;
 - c. de definitieve kandidatenlijst dient uiterlijk één maand voorafgaande aan de datum van indiening van de kandidatenlijsten ingevolge de kieswet te zijn vastgesteld.

De verkiezingscommissie.

- Art.3. 1 Indien geen vaste commissie is ingesteld benoemt de LV één jaar voor de verkiezing van het vertegenwoordigende lichaam op overeenkomstig niveau een verkiezingscommissie-ad-hoc.
- 2 De verkiezingscommissie-ad-hoc bestaat uit een oneven aantal leden, die voor het vertegenwoordigende lichaam op overeenkomstig niveau stemgerechtigd dienen te zijn met een minimum van drie leden en wordt voor de tijd van één jaar benoemd.

Aanmelding en acceptatie

- Art.4. 1 Het aanmeldingsadres voor de kandidaten is het secretariaat van de verkiezingscommissie.
- 2 Binnen vier weken na sluiting van de kandidaatstelling, of zoveel later als de definitieve uitspraak in beroepsprocedures volgens hoofdstuk 2 en 8 van het huishoudelijk reglement op z'n vroegst mogelijk maakt, zendt de verkiezingscommissie aan alle voor het vertegenwoordigende lichaam stemgerechtigde leden een opgave van alle aanvaarde kandidaten in alfabetische volgorde, beginnende met een door loting verkregen letter. Alle door de kandidaten verstrekte gegevens worden in deze opgave opgenomen.
- 3 Bij de opgave van de kandidaten wordt een stembiljet meegezonden, waarop de (sluitings)datum van de (post)stemming en het (inzendings)adres worden vermeld, alsmede het in overeenstemming met art.2 lid 5 te bepalen minimaal en maximaal aantal te vermelden kandidaten. Tevens wordt medegedeeld in welke LV de lijsttrekker zal worden gekozen.

Presentatie

- Art.5. 1 Bij de opgave van kandidaten volgens art.4 verschaft de verkiezingscommissie een overzicht van de te houden presentatievergaderingen.
- 2 Nadat de opgave van kandidaten en stembiljetten zijn verzonden, worden in overeenstemming met art.2 lid 6 sub b één of meer presentatievergaderingen gehouden. Alle kandidaten, ook zittende fractieleden, zijn, behoudens overmacht, gehouden hun kandidatuur persoonlijk toe te lichten en vragen daaromtrent van de leden te beantwoorden.

Vaststelling kandidatenlijst en lijsttrekker

- Art.6. 1 De uitslagbepaling van de schriftelijke stemming geschiedt door de verkiezingscommissie.
- 2 Bij het bepalen van de uitslag van de stemming worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die voor de sluitingsdatum zijn ontvangen.
- 3 Op basis van de tijdig ingeleverde stembiljetten wordt de voorlopige ranglijst van kandidaten opgemaakt.
- 4 Rekening houdend met het bepaalde in hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement maakt de verkiezingscommissie de uitslag bekend aan de kandidaten en het verantwoordelijke bestuur.

- Art.7. 1 Ten behoeve van de verkiezing van de lijstaanvoerder verzoekt de verkiezingscommissie aan de kandidaten, die zich daartoe bij de aanmelding hebben opgegeven en die bij de schriftelijke stemming tenminste vijftig percent van de maximaal mogelijke stemwaarde hebben behaald, uiterlijk tweemaal vierentwintig uur voor de betreffende LV aan de commissie te berichten of zij de kandidatuur voor de verkiezing van de lijstaanvoerder wensen te handhaven.
- 2 Het verantwoordelijke bestuur maakt uiterlijk bij de aanvang van de LV de uitslag van de poststemming bekend en meldt tevens welke kandidaten zich verkiesbaar stellen als lijstaanvoerder.
- 3 De door de LV gekozen lijstaanvoerder wordt door de verkiezingscommissie, ook indien hij of zij bij de lijststemming niet de eerste plaats heeft behaald, als nummer 1 op de kandidatenlijst geplaatst.
- 4 De verkiezingscommissie draagt zorg voor de invulling van de benodigde formulieren en de tijdige indiening van de goedgekeurde kandidatenlijsten op de wijze als door de kieswet is voorgeschreven.
- Art.8 Indien het verantwoordelijke bestuur gebruik maakt van de mogelijkheid geboden in art.18 van hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement, dan geschiedt dat op een zodanig tijdstip, en op een zodanige wijze, dat een eventuele beroepsprocedure bij het geschillencollege vóór het tijdstip van de formele kandidaatstelling kan zijn voltooid.

Beroepsprocedures

- Art.9 De verkiezingscommissie en het verantwoordelijke bestuur zullen alles in het werk stellen om kandidaten naar recht en billijkheid te behandelen. Indien kandidaten menen op grond van de mogelijkheden geboden in het huishoudelijk reglement in beroep te moeten gaan tegen beslissingen van de verkiezingscommissie dan wel het bestuur, dan zullen deze alles in het werk stellen die procedure met voortvarendheid en welwillendheid af te werken; zij zullen daarbij alles nalaten wat aan de belangen van de in beroep gaande kandidaat schade kan berokkenen.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE E

Artikel 26 van de Statuten van de Politieke Partij Democraten 66 vermeldt ten aanzien van **de stichting wetenschappelijk bureau D66**:

- 1 De stichting wetenschappelijk bureau D66 regelt, als zelfstandig rechtspersoon, haar taken in haar statuten. Deze statuten komen tot stand na advies van het hoofdbestuur en na goedkeuring door de landelijke algemene ledenvergadering van D66, waarbij rekening dient te worden gehouden met het bepaalde in dit artikel.
- 2 Het hoofdbestuur kan het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66 verzoeken bepaalde onderwerpen in studie te nemen en daaromtrent rapport uit te brengen.
- 3 De stichting wetenschappelijk bureau D66 organiseert landelijke werkgroepen, die zich bezighouden met onderwerpen van landelijk politiek karakter. Zij kunnen zich in subgroepen opsplitsen ten aanzien van bepaalde onderwerpen en zich per regio vertakken onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de betrokken landelijke werkgroep.
- 4 De werkgroepen treden nimmer zelfstandig naar buiten op. Meningingen, opvattingen en publikaties vallen onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66.
- 5 Het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66 treedt niet naar buiten op, dan na overleg met het hoofdbestuur.
- 6 Het bestuur van het wetenschappelijk bureau bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan tenminste vijf rechtstreeks door de landelijke algemene ledenvergadering worden gekozen met de voorzitter en penningmeester in functie volgens het model van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Het bestuur benoemt uit deze leden de secretaris. Niet-leden van D66 kunnen benoemd worden in het stichtingsbestuur, met dien verstande dat van het bestuur tenminste de helft plus één, waaronder begrepen de voorzitter, de secretaris en de penningmeester, leden van D66 dienen te zijn.
- 7 Wanneer het bestuur, bedoeld in lid 6, niet uit het vereiste minimum aantal leden bestaat, of wanneer er sprake is van tussentijds aftreden, waardoor het aantal bestuursleden beneden het statutaire minimum daalt, vormen de benoemden dan wel de overgebleven bestuursleden rechtsgeldig het bestuur, dat alsdan zelf het bestuur tot het statutaire minimum aantal leden dient aan te vullen. Deze aanvullende benoemingen zijn van kracht tot de eerstvolgende landelijke algemene ledenvergadering van D66.
- 8 Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd:
 - = twee leden door het hoofdbestuur van D66 uit zijn midden;
 - = twee leden door de eerste-kamerfractie, de tweede-kamerfractie en de Europese fractie van D66 uit hun gezamenlijke midden;bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergadering doen vertegenwoordigen door een plaatsvervanger uit dezelfde geleding waaruit zij afkomstig zijn.

Conform artikel 26 van de statuten keurt de ALV de statuten van het SWB goed; de laatst goedgekeurde statuten zijn:

STATUTEN VAN DE STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU D66

Art.01 De stichting draagt de naam: Stichting wetenschappelijk bureau D66 en is gevestigd te 's-Gravenhage.

- Art.02. 1 De stichting heeft ten doel: het verrichten of doen verrichten van wetenschappelijk werk ten behoeve van de politieke partij DEMOCRATEN 66, en haar fracties in vertegenwoordigende lichamen.
- 2 Zij zal daartoe onder andere:
- a. bestaande en nieuw op te richten werkgroepen begeleiden en hun werk coördineren;
 - b. op eigen initiatief of op verzoek adviezen geven;
 - c. studies en ander wetenschappelijk materiaal publiceren.
- Art.03 De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:
- a. vrijwillige bijdragen;
 - b. erfstellingen, legaten en schenkingen;
 - c. subsidies;
 - d. leningen;
 - e. opbrengst van vermogen en alle overige baten.
- Art.04. 1 Het stichtingsbestuur bestaat uit een oneven aantal van tenminste negen leden, waaronder een voorzitter, een secretaris en een penningmeester.
- 2 De meerderheid van de bestuursleden, waaronder de voorzitter, de secretaris en de penningmeester, dient lid te zijn van de politieke partij D66.
- 3 Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd:
- twee leden door het hoofdbestuur van D66 uit zijn midden;
 - twee leden door de eerste-kamerfractie, de tweede-kamerfractie en de Europese fractie van D66 uit hun gezamenlijk midden;
- bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergadering doen vertegenwoordigen door een plaatsvervanger uit dezelfde geleding waaruit zij afkomstig zijn.
- 4 De overige leden worden rechtstreeks gekozen door de landelijke algemene ledenvergadering van D66, met de voorzitter en de penningmeester in functie. Het lidmaatschap, op grond van dit lid, is onverenigbaar met het lidmaatschap van het hoofdbestuur van D66 en van de D66-fracties in de eerste en/of tweede kamer en/of het europees parlement.
- 5 Het bestuur kan vooraf, op basis van de door hem gewenste samenstelling van het bestuur, richtlijnen opstellen met betrekking tot de aan de kandidaten voor het bestuurslidmaatschap te stellen eisen. Op basis van deze richtlijnen kan het bestuur een voordracht formuleren uit de zich aangemeld hebbende kandidaten.
- 6 Iedere kandidaatstelling dient vergezeld te gaan van de ondertekende verklaring als bedoeld in artikel 11 van de statuten van D66 en tevens in overeenstemming te zijn met de kandidaatstellings- en verkiezingsvereisten zoals bedoeld in hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement van D66.
- 7 Het bestuur benoemt uit de op grond van het bepaalde in lid 4 gekozen leden een secretaris. De functie van voorzitter en secretaris kunnen in een persoon worden verenigd.
- 8 Wanneer het bestuur niet uit het vereiste minimum aantal van zeven leden bestaat, of wanneer er sprake is van tussentijds aftreden waardoor het aantal bestuursleden beneden het minimum daalt, vormen de op grond van lid 3 benoemde, dan wel overgebleven bestuursleden rechtsgeldig het bestuur, dat alsdan zelf het bestuur tot het minimum aantal leden dient aan te vullen. Deze aanvullende benoemingen zijn van kracht tot de eerstvolgende landelijke algemene ledenvergadering van D66.
- 9 Het bestuurslidmaatschap eindigt twee jaar nadat het een aanvang nam. Een aftredend bestuurslid kan ten hoogste tweemaal achtereenvolgens worden benoemd. Voorzover nodig wordt de termijn van twee jaar verlengd met de tijd

tot aan de eerstkomende landelijke algemene ledenvergadering van D66. Het mandaat van het bestuurslid dat bij tussentijds aftreden wegens plaatsvervulling in het bestuur werd opgenomen, eindigt op het moment waarop het mandaat van zijn voorganger zou zijn geëindigd.

- Art.05. 1 Zowel de zitting hebbende bestuursleden gezamenlijk als de voorzitter, secretaris en penningmeester ieder afzonderlijk, vertegenwoordigen de stichting in en buiten rechte.
- 2 Uitgaven van meer dan honderd gulden behoeven de goedkeuring van voorzitter en penningmeester.

Art.06 Het bestuurslidmaatschap eindigt door:

- overlijden;
- aftreden volgens het bepaalde in art.4;
- schriftelijk als bestuurslid bedanken;
- verlies van lidmaatschap van D66, indien zulks het gestelde in art.26 lid 6 van de statuten van D66 ontkracht;
- verlies van de kwaliteit van hoofdbestuurder van D66 casu quo van lid van de D66-frakties in eerste of tweede kamer of europees parlement, krachtens welke men in het bestuur van de stichting is benoemd;
- ontslag of roeyement door het stichtingsbestuur op grond van het gestelde onder sub d of e, dan wel krachtens een besluit van het stichtingsbestuur met algemene stemmen van alle zittende leden van het bestuur, zij het dat betrokkene zich van stemming dient te onthouden.

- Art.07. 1 Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter of drie bestuursleden dit wensen, doch tenminste eenmaal per jaar.
- 2 Besluiten kunnen slechts genomen worden in een vergadering, waarin tenminste de absolute meerderheid van de zitting hebbende bestuursleden aanwezig is, en worden genomen met absolute meerderheid van stemmen, zulks onverminderd het in art.6 sub f en art.13 sub a bepaalde.
- 3 Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Art.08 Bestuursleden kunnen alle besluiten, met uitzondering van die onder de art.6 sub f en 13 sub a bedoelde, welke zij in vergadering kunnen nemen, ook buiten vergadering nemen. Daartoe worden de voorstellen aan alle bestuursleden toegezonden en een besluit is alsdan genomen, indien zoveel van de zitting hebbende bestuursleden zich tegenover de secretaris van de stichting, schriftelijk of telegrafisch, voor het voorstel hebben verklaard, als nodig is in een voltallige bestuursvergadering.

- Art.09. 1 De stichting heeft een bureau.
- 2 De stichting kan de leiding van het bureau toevertrouwen aan een door haar te benoemen directeur en stelt alsdan diens bevoegdheden vast.

- Art.10. 1 Aan de stichting kan worden toegevoegd een raad van advies, die uit ten hoogste elf leden bestaat.
- 2 Het stichtingsbestuur regelt in een afzonderlijk reglement de taak en de werkwijze van de raad van advies.
- 3 Het stichtingsbestuur kan personen, van wie in hoge mate een wetenschappelijk inzicht of wetenschappelijke inbreng mag worden verwacht, tot lid van de raad van advies benoemen. Deze benoeming geldt voor de periode van twee jaar. Herbenoeming voor eenzelfde termijn is mogelijk.

- Art.11. 1 Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.
2 Voor 1 april van elk jaar biedt de penningmeester aan het stichtingsbestuur een begroting aan en voor 1 juni een door een registeraccountant gecontroleerde balans en een rekening en verantwoording over het afgelopen boekjaar.
3 Goedkeuring door het stichtingsbestuur van vermelde jaarstukken strekt tot décharge van het door de penningmeester gevoerde beheer.
4 Nadat het stichtingsbestuur de vermelde jaarstukken heeft goedgekeurd, zijn deze ter inzage van het bestuur van D66.
5 Indien het bestuur van D66 dit wenst, publiceert het stichtingsbestuur voormelde jaarstukken in een of meer door het bestuur van D66 aan te wijzen periodieken.
- Art.12. 1 Het bestuur kan besluiten deze statuten te wijzigen. Alvorens een dergelijk besluit te nemen wordt het advies gevraagd van het hoofdbestuur van D66. Het wijzigingsbesluit behoeft de goedkeuring van de landelijke algemene ledenvergadering van D66.
2 Een wijziging treedt niet eerder in werking dan nadat een notariële akte is opgemaakt.
- Art.13 De stichting kan worden ontbonden door:
a. een daartoe strekkend besluit van de algemene ledenvergadering van D66, genomen met een meerderheid van tenminste tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen;
b. insolventie, nadat zij in staat van faillissement is verklaard of door opheffing van het faillissement wegens de toestand van de boedel;
c. door de rechter, in de gevallen door de wet bepaald.
- Art.14. 1 Bij de ontbinding van de stichting, uit welke oorzaak ook, geschiedt de vereffening met inachtneming van de desbetreffende bepalingen uit het burgerlijk wetboek.
2 Het bestuur stelt de bestemming van een batig saldo vast zoveel mogelijk in overeenstemming met de doelstelling van D66.

N.B. Op het moment van drukken van deze uitgave was de aanpassing van de Statuten van de SWB nog niet formeel afgerond.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE F

Artikel 27 van de Statuten van de Politieke Partij Democraten 66 vermeldt ten aanzien van **de stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D66**:

- 1 De stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D66 regelt, als zelfstandig rechts-persoon, haar taken in haar statuten. Deze statuten komen tot stand na advies van het hoofdbestuur en na goedkeuring door de landelijke algemene ledenvergadering van D66, waarbij rekening dient te worden gehouden met het bepaalde in dit artikel.
- 2 Het hoofdbestuur kan het bestuur van de stichting politiek scholings- en vormings-instituut verzoeken voor een bepaald onderwerp en/of bepaalde groepen specifieke activiteiten te organiseren.
- 3 De stichting politieke scholing en vorming D66 organiseert landelijke en regionale cursussen, alsmede specifieke activiteiten gericht op
 - de introductie van nieuwe leden, die actief binnen de partij wensen te worden,
 - de training van leden in en ten behoeve van bestuurlijke en vertegenwoordigende functies binnen of namens D66.Opleidings-, scholings- en vormingsactiviteiten kunnen zich richten op bepaalde onderwerpen per regio onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de landelijke stichting.
- 4 Al het informatie-, documentatie- en opleidingsmateriaal (uitgegeven door het PSVI) valt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting politieke scholing en vorming D66.
- 5 Het bestuur van het politiek scholings- en vormingsinstituut, bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan tenminste vijf rechtstreeks door de landelijke algemene ledenver-gadering worden gekozen met de voorzitter en penningmeester in functie volgens het model van bijlage C van het huishoudelijk reglement. Het bestuur benoemt uit deze leden de secretaris.
- 6 Wanneer het bestuur, bedoeld in lid 5, niet uit het vereiste minimum aantal leden bestaat, of wanneer er sprake is van tussentijds aftreden, waardoor het aantal be-stuursleden beneden het statutaire minimum daalt, vormen de benoemden dan wel de overgebleven bestuursleden rechtsgeldig het bestuur, dat alsdan zelf het bestuur tot het statutaire minimum aantal leden dient aan te vullen. Deze aanvullende benoemingen zijn van kracht tot de eerstvolgende landelijke algemene ledenvergadering van D66.
- 7 Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd:
 - = twee leden door het hoofdbestuur van D66 uit zijn midden;
 - = twee leden door de eerste-kamerfractie, de tweede-kamerfractie en de europese fractie van D66 uit hun gezamenlijke midden;
bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergadering doen vertegenwoordigen door een plaatsvervanger uit dezelfde geleding waaruit zij afkomstig zijn;
en voorts:
 - = een lid door het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau D66, uit zijn midden;
 - = een lid door de medewerkers van het bureau uit hun midden aangewezen.

Conform artikel 27 van de statuten, keurt de ALV de statuten van het PSVI goed; de laatst goedgekeurde statuten zijn:

**STATUTEN VAN DE
STICHTING POLITIEK SCHOLINGS- EN VORMINGSINSTITUUT D66**

- Art.01 De stichting draagt de naam: Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66, en is gevestigd te 's-Gravenhage.
- Art.02. 1 De stichting heeft ten doel: het verrichten of doen verrichten van politieke scholings- en vormingsactiviteiten ten behoeve van de politieke partij DEMOCRATEN 66, hierna te noemen D66 en haar leden.
- 2 De stichting zal daartoe o.a.:
- a. politieke vormingscursussen voor leden en adspirantleden van de partij, voor het partijkader en voor (kandidaat)leden van vertegenwoordigende organen organiseren;
 - b. voorlichting geven aan groepsgewijs werkende instellingen als scholen, verenigingen e.d.;
 - c. personen opleiden of doen opleiden, die met de leiding of de uitvoering van cursussen of het geven van voorlichting zijn of worden belast;
 - d. materiaal en documentatie verzamelen, samenstellen en verspreiden, die voor deze cursussen en voorlichting nodig zijn.
- Art.03 De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:
- a. cursusgelden;
 - b. vrijwillige bijdragen;
 - c. erfstellingen, legaten en schenkingen;
 - d. subsidies;
 - e. geleende gelden;
 - f. opbrengst van vermogen en alle overige baten.
- Art.04. 1 Het lidmaatschap van het bestuur, voor zover het de in art.27 lid 5 en 6 van de statuten van D66 bedoelde leden betreft is onverenigbaar met het lidmaatschap van het hoofdbestuur van D66, van het bestuur van de stichting wetenschappelijk bureau en van de D66-frakties in de eerste en/of tweede kamer en/of het europees parlement.
- 2 Het bestuur kan, vooraf, op basis van de door hen gewenste samenstelling van het bestuur, richtlijnen opstellen met betrekking tot de aan de kandidaten voor het bestuurslidmaatschap te stellen eisen. Op basis van deze richtlijnen kan het bestuur een voordracht formuleren uit de zich aangemeld hebbende kandidaten.
- 3 Iedere kandidaatstelling dient vergezeld te gaan van de ondertekende verklaring, als bedoeld in art.11 van de statuten en tevens in overeenstemming te zijn met de kandidaatstellings- en verkiezingsvereisten zoals bedoeld in hoofdstuk 2 van het huishoudelijk reglement van D66.
- 4 Het lidmaatschap van het bestuur eindigt twee jaar nadat het een aanvang nam. Een aftredend bestuurslid is tweemaal terstond voor twee jaar herkiesbaar. Voor zoveel nodig wordt de termijn van twee jaar verlengd tot aan de eerstkomende algemene ledenvergadering van D66.
- Art.05. 1 De stichting wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door haar bestuur, doch ook door de voorzitter en de secretaris of de voorzitter en de penningmeester of de secretaris en de penningmeester van haar bestuur, steeds gezamenlijk handelende.
- 2 Uitgaven, hoger dan door het bestuur te bepalen bedrag behoeven goedkeuring van de penningmeester. Op deze bepaling kan door of tegen derden geen

beroep worden gedaan.

Art.06 Het bestuurslidmaatschap eindigt door:

- a. overlijden;
- b. schriftelijk als bestuurslid bedanken;
- c. verlies van het lidmaatschap van D66;
- d. verlies van de kwaliteit van hoofdbestuurder van D66, van bestuurslid van de stichting wetenschappelijk bureau D66 casu quo van lid van de D66-frakties in eerste of tweede kamer of europees parlement, krachtens welke men in het bestuur van de stichting is benoemd;
- e. opzegging als lid van D66, namens D66, of ontzetting uit het lidmaatschap van D66;
- f. ontslag door het bestuur op grond van het gestelde onder sub c, d of e, dan wel krachtens een besluit van het bestuur met algemene stemmen van alle zittende leden van het bestuur, zij het dat betrokkene zich van stemming dient te onthouden.

Art.07. 1 Het bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter of drie andere bestuursleden dit wensen, doch tenminste eenmaal per jaar.

2 In de vergaderingen van het bestuur brengt ieder lid één stem uit.

3 Besluiten kunnen slechts genomen worden in een vergadering, waarin meer dan de helft van het aantal zittende bestuursleden aanwezig is, en worden genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, zulks onverminderd het in art.6 sub f bepaalde.

4 Bij staking van stemmen is een voorstel derhalve verworpen.

5 Bij besluiten, die betrekking hebben op de werkgeversrol van het bestuur, heeft de tengevolge van art.27 lid 7 van de statuten van D66 benoemde vertegenwoordiger van de medewerkers geen stemrecht.

Art.08 Bestuursleden kunnen alle besluiten, met uitzondering van het in art.6 sub f bedoelde, ook buiten vergadering nemen. Daartoe worden de voorstellen aan alle bestuursleden toegezonden en een besluit is alsdan genomen, indien meer dan de helft van de zitting hebbende bestuursleden zich tegenover de secretaris van de stichting schriftelijk of telegrafisch voor het voorstel hebben verklaard.

Art.09. 1 De stichting heeft een bureau.

2 Het bestuur kan de leiding van het bureau toevertrouwen aan een aan te stellen directeur, en stelt alsdan diens bevoegdheden en verplichtingen vast.

Art.10. 1 Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

2 Voor 1 april van elk jaar biedt de penningmeester aan het bestuur een begroting aan en voor 1 juni een door een registeraccountant gecontroleerde balans en rekening en verantwoording over het afgelopen boekjaar.

3 Goedkeuring van het bestuur van vermelde jaarstukken strekt binnen het bestuur de penningmeester tot décharge.

4 Nadat het bestuur de vermelde jaarstukken heeft goedgekeurd, zijn deze ter inzage van het hoofdbestuur van D66.

5 Indien het hoofdbestuur van D66 dit wenst, publiceert de stichting voormelde jaarstukken in één of meer door het hoofdbestuur van D66 aan te wijzen periodieken.

Art.11. 1 Wijziging van deze statuten is mogelijk door een daartoe strekkend besluit van

de algemene ledenvergadering van D66 waarin tenminste vijf percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

- 2 Een wijziging treedt niet eerder in werking, dan nadat een notariële akte is opge-
maakt.

Art.12 De stichting kan worden ontbonden door:

- a. een daartoe strekkend besluit van de algemene ledenvergadering van D66, genomen met een meerderheid van tenminste tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen;
- b. insolventie, nadat zij in staat van faillissement is verklaard of door opheffing van het faillissement wegens de toestand van de boedel;
- c. door de rechter, in de gevallen door de wet bepaald.

Art.13. 1 Bij de ontbinding van de stichting, uit welke oorzaak ook, geschiedt de vereffening met inachtneming van de desbetreffende bepalingen uit het burgerlijk wetboek.

- 2 Het bestuur stelt de bestemming van een batig saldo vast zoveel mogelijk in overeenstemming met de doelstelling van D66.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE G

MODEL CONGRESREGLEMENT

ten behoeve van de algemene ledenvergaderingen van D66.

Ter uitvoering van art.89 lid 6 van het huishoudelijk reglement heeft het hoofdbestuur het navolgende congresreglement vastgesteld voor de <nummer>ste ALV op <datum>

- Art.1 Het congres van <datum> in <plaats> is een algemene ledenvergadering in de zin van art.70 van het huishoudelijk reglement.
- Art.2 Moties en amendementen met betrekking tot de onderwerpen, vermeld op de congresagenda dienen, met uitzondering van de actuele politieke agenda:
- a. te zijn vastgesteld door een LV, hetgeen moet blijken uit ondertekening door twee betrokken bestuursleden, voorzitter en secretaris, of te zijn voorzien van vijftientig handtekeningen (met vermelding van lidmaatschapsnummer) van leden van D66;
 - b. uiterlijk, doch liefst eerder, op <dag en datum> te 12.00 uur in de juiste vorm op het landelijk secretariaat van D66 te zijn ontvangen;
 - c. uitsluitend in getypte vorm te zijn opgesteld op het daartoe in het huishoudelijk reglement bij bijlage G afgedrukte standaardformulier.
- Art.3 Moties en amendementen met betrekking tot de begroting dienen:
- a. te zijn vastgesteld door een LV, hetgeen moet blijken uit ondertekening door twee betrokken bestuursleden, voorzitter en secretaris, of te zijn voorzien van vijftientig handtekeningen (met vermelding van lidmaatschapsnummer) van leden van D66;
 - b. uiterlijk, doch liefst eerder, op <dag en datum> te 12.00 uur in de juiste vorm op het landelijk secretariaat van D66 te zijn ontvangen;
 - c. uitsluitend in getypte vorm te zijn opgesteld op het daartoe in het huishoudelijk reglement bij bijlage G afgedrukte standaardformulier.
- Art.4 Moties met betrekking tot de actuele politieke agenda dienen:
- a. te zijn vastgesteld door een LV, hetgeen moet blijken uit ondertekening door twee betrokken bestuursleden, voorzitter en secretaris, of te zijn voorzien van vijftientig handtekeningen (met vermelding van lidmaatschapsnummer) van leden van D66;
 - b. uiterlijk, doch liefst eerder, op <dag en datum> te 12.00 uur in de juiste vorm op het landelijk secretariaat van D66 te zijn ontvangen;
 - c. uitsluitend in getypte vorm te zijn opgesteld op het daartoe in het huishoudelijk reglement bij bijlage G afgedrukte standaardformulier;
- en worden ingevolge HR-artikel 94 lid 2 als volgt in behandeling genomen:
- Art.5 Actueel Politieke Moties dienen:
- a. te worden voorgesteld door tenminste <aantal> leden, hetgeen moet blijken uit ondertekening door betrokken (met vermelding van lidmaatschapsnummer) leden van D66;
 - b. uiterlijk te worden ingediend op <dag en datum> te 12.00 uur bij de rapportagecommissie in de juiste vorm;
 - c. bij voorkeur in getypte vorm te zijn opgesteld op het daartoe in het huishoudelijk reglement bij bijlage G afgedrukte standaardformulier.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE H

REDACTIESTATUUT "DE DEMOCRAAT"

Volgens artikel 110 lid 3 van het huishoudelijk reglement stelt het hoofdbestuur een redactiestatuut voor "De Democraat" vast. In februari 1980 is onderstaand redactiestatuut vastgesteld.

- Art.1 Dit statuut regelt de positie van De Democraat en haar redactieraad, onverminderd het bepaalde in statuten en huishoudelijk reglement van de Politieke Partij Democraten 66. Wijziging van dit statuut wordt vastgesteld door het hoofdbestuur, na overleg met de redactieraad.
- Art.2 De Democraat wordt geredigeerd vanuit de beginselen, die zijn neergelegd in het politieke programma van D66. De Democraat streeft naar een brede berichtgeving over zowel politieke als organisatorische zaken die D66 aangaan, volgens een redactionele formule die in overeenstemming met het hoofdbestuur is vastgesteld.
- Art.3 De uitgave van De Democraat verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het hoofdbestuur in te stellen redactieraad van tenminste zes leden. De redactieraad is een hoofdbestuurscommissie als bedoeld in artikel 107 lid 1 sub c. De redactieraad kiest uit haar midden een voorzitter. De redactieraad verdeelt haar werk in onderling overleg.
In geval van incompatibilité d'humeurs kan de grootst mogelijke meerderheid van de redactieraad een lid van de redactieraad vragen zijn of haar functie neer te leggen.
Wordt vruchtbare samenwerking tussen de meerderheid van de redactieraad en één van de hoofdbestuursleden, de fractievertegenwoordiger, of de toegevoegde redactiemedewerker, dan wel binnen de redactieraad tussen de hoofdbestuursleden onderling, onmogelijk dan kan de redactieraad een gemotiveerd verzoek aan de benoemende instantie doen één of meer leden in de redactieraad te vervangen.
- Art.4 De redactieraad vergadert tenminste één maal voor het verschijnen van iedere Democraat om overleg te voeren over de inhoud en die vast te stellen. De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publikaties in De Democraat. Deze verantwoordelijkheid strekt zich niet uit tot bijdragen van het Hoofdbestuur, de fracties in vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, het PSVI-bestuur, de Adviesraad en andere partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd. Ook de inhoud van ingezonden brieven, die steeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voor zover er enig misverstand omtrent de redactionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden titels van bijdragen die buiten verantwoordelijkheid van de redactie vallen, voorzien van een *.
- Art.5 De deelbegroting "Democraat" wordt jaarlijks door het hoofdbestuur aan de ALV voorgelegd, na overleg met de redactieraad. De redactieraad bepaalt jaarlijks aan de hand van het redactiebudget en in overleg met het hoofdbestuur het aantal te verschijnen nummers van De Democraat, alsmede de oplage van De Democraat en legt de verschijningsdata te voren in een schema vast, rekening houdend met de data van congressen en deelcongressen.

Art.6 Bij verschillen van inzicht kan het hoofdbestuur de redactieraad slechts in zijn geheel uit haar functie ontheffen. De redactieraad heeft in dat geval het recht zich tegenover het hoofdbestuur te verdedigen. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt is artikel 110 lid 6 van toepassing.

BIJLAGEN BIJ HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT D66

BIJLAGE J

REGLEMENT VAN DE BESTUURDERSVERENIGING

Het reglement van de bestuurdersvereniging begint met de citaten uit de statuten en het huishoudelijk reglement met betrekking tot de bestuurdersvereniging, die door de Algemene Ledenvergadering van D66 zijn vastgesteld.

De statuten vermelden:

De bestuurdersvereniging heeft als doel het ten behoeve van de bij haar aangesloten leden bevorderen van: de kennis van het openbaar bestuur in Nederland en Europa en het functioneren daarin als politiek vertegenwoordiger of bestuurder, een beleidsmatig samenhangend optreden van de verschillende politieke vertegenwoordigers op de onderscheiden niveaus, de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling, en de externe belangenbehartiging bij o.a. het ministerie van Binnenlandse Zaken; nadere uitwerking hiervan geschiedt in het huishoudelijk reglement.

Het huishoudelijk reglement vermeldt:

De begroting en jaarrekening van de bestuurdersvereniging vormen een op zich sluitend onderdeel van de begroting en jaarrekening van D66. De bestuurdersvereniging heeft geen eigen personeel in dienst, doch "huurt", dan wel bekostigt, de noodzakelijke diensten van het landelijk secretariaat. In elk geval behoort daartoe de coördinator van de bestuurdersvereniging. De bestuurdersvereniging dient een sluitende begroting in, die door de ledenvergadering van die vereniging wordt vastgesteld. Bij het vaststellen van de begroting wordt tevens de hoogte van de contributie vastgesteld. De begroting dient door het hoofdbestuur te worden goedgekeurd. De ALV kan het onderdeel bestuurdersvereniging van de D66 begroting niet wijzigen. De bestuurdersvereniging dient een sluitende rekening te hebben. Het bestuur van de bestuurdersvereniging is niet bevoegd enige begrotingspost te overschrijden. De landelijke financiële commissie is bevoegd het bestuur van de bestuurdersvereniging toe te staan budgettair neutrale verschuivingen tussen begrotingsposten aan te brengen, waarvan in de eerstvolgende algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging door het bestuur verantwoording dient te worden afgelegd.

Lid van de bestuurdersvereniging kunnen die leden van D66 worden, die een verkozen of politiek-benoemde functie in het openbaar bestuur in Nederland of Europa vervullen. Aanmelding voor het lidmaatschap geschiedt bij het landelijk secretariaat. Het bestuur van de bestuurdersvereniging beslist over toelating als lid. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden ontleent aan het vorenstaande. Van een besluit tot niet-toelating staat beroep open bij het geschillencollege. Het lidmaatschap wordt geacht in te gaan op de datum van ontvangst van de betaling van de eerste contributie. Het lidmaatschap eindigt door: overlijden, de ontvangst van een schriftelijke opzegging op het landelijk secretariaat van D66, schriftelijke opzegging door het bestuur wegens contributieschuld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de vereisten voor het lidmaatschap, royement. Van de beslissingen inzake schriftelijke opzegging door het bestuur en royement staat binnen dertig dagen na aantekening van het besluit beroep open bij het geschillencollege. Het bestuur kan een lid royeren, indien het naar het inzicht van het bestuur in strijd met het verenigingsreglement handelt, dan wel indien het de vereniging in ernstige mate in diskrediet brengt. Aan het lidmaatschap is een afzonderlijke contributieverplichting verbonden, die jaarlijks door de bestuurdersvereniging zelf wordt vastgesteld en kostendekkend voor haar activiteiten

dient te zijn. Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar. De wijze van contributiesinning is gelijk aan die van D66. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van schriftelijke opzegging door betrokkene gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van schriftelijke opzegging door het bestuur en royement gaat in met ingang van de datum van het verstrijken van de beroepstermijn tegen de bestuursbeslissing en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar. De rechten aan het lidmaatschap verbonden, kunnen worden uitgeoefend zodra aan de contributieverplichting is voldaan. De leden van de bestuurdersvereniging vormen de algemene ledenvergadering, waarin slechts diegenen die aan hun contributieverplichting hebben voldaan stemrecht hebben. De Algemene Ledenvergadering van de Bestuurdersvereniging (ALB) stelt het reglement van de bestuurdersvereniging, verder "verenigingsreglement" genaamd, vast zo veel mogelijk overeenkomstig het huishoudelijk reglement van D66; het verenigingsreglement mag geen bepalingen bevatten, die strijdig zijn met de statuten of het huishoudelijk reglement van D66. Het bestuur bestaat uit negen leden, waarvan zeven rechtstreeks door en uit de aangesloten leden worden gekozen (met de voorzitter, secretaris en penningmeester in functie) en twee door het hoofdbestuur worden benoemd. De directeur van het landelijk secretariaat en de directeur van het PSVI fungeren als adviseurs van het bestuur. De coördinator van de bestuurdersvereniging fungeert als ambtelijk secretaris van het bestuur.

Met verwijzing naar lid 3 van HR-artikel 141, heeft de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging op 13 juni 1992 onderstaand reglement vastgesteld.

HOOFDSTUK 1: (BUITENGEWONE) LEDEN EN ASPIRANTLEDEN

Art.001.1 In aanvulling op het gestelde in HR-art.140 kent de vereniging ook buitengewone en aspirantleden. Buitengewone leden kunnen zijn die leden van D66 die een functie hebben vervuld op grond waarvan zij thans lid van de vereniging hadden kunnen worden, doch die functie niet meer uitoefenen. Aspirantleden kunnen zijn die leden van D66 die op enige opvolgingsplaats op een D66-lijst voor een vertegenwoordigende functie voorkomen en een actieve rol in de ondersteuning van de betreffende fractie vervullen.

- 2 Buitengewone en aspirantleden betalen een aangepaste contributie aan de bestuurdersvereniging.
- 3 Acceptatie en beëindiging van het buitengewone en aspirantlidmaatschap geschiedt op overeenkomstige wijze als voor de leden.
- 4 Buitengewone en aspirantleden hebben het recht als toebehoort alle ledenvergaderingen en overige activiteiten van de bestuurdersvereniging bij te wonen, doch hebben op grond daarvan geen rechten overeenkomstig met leden.
- 5 Buitengewone en aspirantleden ontvangen de periodieken en overige schriftelijke mededelingen van de bestuurdersvereniging.

Art.002 Bericht van opzegging of royement als lid, zoals bedoeld in art 140 lid 5 sub c en d van het huishoudelijk reglement dient onder vermelding van de gronden onverwijld, doch in elk geval binnen één maand per aangetekende brief aan de betrokkene te worden verzonden. Het lidmaatschap eindigt zoals geregeld in art.140 lid 9 sub b van het huishoudelijk reglement.

- Art.003 Met inachtneming van het in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, heeft ieder lid van de bestuurdersvereniging het recht:
- alle ledenvergaderingen bij te wonen, aan de discussie deel te nemen en te stemmen in die vergaderingen waarvan het als zodanig deel uitmaakt;
 - deel uit te maken van werk- en/of discussiegroepen en daarin zijn stem uit te brengen bij de vaststelling van standpunten en adviezen;
 - kandidaat te staan voor en zijn stem uit te brengen bij de aanwijzing van kandidaten voor het bestuur van de vereniging;
 - bestuursvergaderingen, na voorafgaande melding bij het bestuur, als toehoorder bij te wonen;
 - een beroep te doen op de vereniging ter ondersteuning van het functioneren in enige gekozen of benoemde functie.
- Art.004.1 De contributies worden geïnd door de penningmeester, die ervoor zorg draagt dat de leden tijdig een verzoek tot betaling ontvangen en bij niet-betaling eenmaal aan hun verplichting worden herinnerd.
- 2 Na afvoering als lid wegens contributieschuld wordt het lidmaatschap geacht wederom in te gaan op de datum waarop de contributieschuld is voldaan.
- Art.005.1 De contributie van enig jaar dient te zijn voldaan op 1 februari van dat jaar, dan wel binnen drie maanden na aanmelding als lid.
- 2 Indien op data, bedoeld in lid 1 niet aan de contributieverplichting is voldaan, is het bestuur gerechtigd de rechten voortvloeiende uit het lidmaatschap op te schorten.

HOOFDSTUK 2: DE LEDENVERGADERING

- Art.006 De landelijke rapportagecommissie heeft met betrekking tot de ledenvergadering van de bestuurdersvereniging een overeenkomstige taak.
- Art.007 De Algemene Ledenvergadering van de Bestuurdersvereniging (ALB) heeft tenminste tot taak:
- het kiezen van de leden van het bestuur op een wijze als nader bij of krachtens dit reglement wordt geregeld; in ieder geval dient elk van de bestuursleden schriftelijk te worden verkozen.
 - het vaststellen van de begroting en de daaruit voortvloeiende contributieverplichting, alsmede het goedkeuren van de jaarrekening;
 - het vaststellen en zonodig wijzigen van het verenigingsreglement op voorstel van het bestuur en overeenkomstig de daartoe strekkende bepalingen uit het huishoudelijk reglement.
- Art.008.1 De ALB wordt zo mogelijk tweemaal, maar tenminste eenmaal per jaar door het bestuur bijeen geroepen, in principe gelijktijdig met een kongresdag van de bestuurdersvereniging.
- 2 Voorts wordt de ALB ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie maanden bijengeroepen op verzoek van tenminste tien percent van de leden.
- Art.009.1 Het bestuur heeft de plicht de besluitvorming op de LV'n zo grondig mogelijk voor te bereiden. De besluitvorming over alle voorstellen geschiedt met gewone meerderheid van stemmen.

- 2 Aan het begin van elk jaar stelt het bestuur de data van de in het daaropvolgend jaar te houden LV'n vast en maakt deze planning aan de leden bekend.
- 3 De LV-agenda wordt uiterlijk drie maanden voor de ALB, door het bestuur vastgesteld en met een korte toelichting in "Voor D'Raad" gepubliceerd.
- 4 Zo spoedig mogelijk nadat de agenda is gepubliceerd worden de voorstellen ter kennis van alle leden gebracht.

Art.010.1 Met betrekking tot alle geagendeerde voorstellen kunnen moties en/of amendementen door de leden worden ingediend.

- 2 De in lid 1 bedoelde moties en amendementen moeten op een voor het landelijk kongres van D66 gebruikelijke wijze zijn opgesteld en door minimaal vijf leden zijn ondertekend.
- 3 Moties en amendementen m.b.t. de geagendeerde voorstellen dienen uiterlijk één maand voor de ALB bij het landelijk secretariaat te worden ingediend.
- 4 Moties en amendementen m.b.t. de voorstellen en de gegevens m.b.t. de kandidaten voor het bestuur, worden uiterlijk twee weken voor de ALB toegezonden aan die leden die zich voor de LV hebben aangemeld.
- 5 Voor de indiening, behandeling en besluitvorming van voorstellen en de daarop ingebrachte moties en amendementen is het landelijk huishoudelijk reglement van overeenkomstige toepassing.

Art.011.1 De ALB wordt geleid door een voorzitter, die door het bestuur is aangewezen uit de leden.

- 2 De ALB behandelt uitsluitend de geagendeerde voorstellen en de daarop ingediende moties en amendementen, die door de rapportagecommissie zijn goedgekeurd.

HOOFDSTUK 3: VAN HET BESTUUR

Art.012.1 De landelijke verkiezingscommissie heeft met betrekking tot de bestuurdersvereniging een overeenkomstige taak inzake de voortgang van de kandidaatstellersprocedure voor de verkiezingen voor het bestuur.

- 2 Alle aanmeldingen voor functies dienen aan de voorwaarden en vereisten vermeld in het landelijk huishoudelijk reglement te voldoen.
- 3 Voor de gehele kandidaatstellers- en verkiezingsprocedure is het landelijk huishoudelijk reglement van overeenkomstige toepassing.

Art.013.1 Bij publicatie van de ALB-agenda publiceert het bestuur in welke vakatures de ALB dient te voorzien.

- 2 De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling begint onmiddellijk nadat door het bestuur aan de leden mededeling hiervan is gedaan en sluit twee weken voor de ALB.
- 3 Ieder lid van de bestuurdersvereniging kan zich aanmelden als kandidaat door middel van een aanmeldingsformulier, te richten aan de landelijke verkiezingscommissie p/a het landelijk secretariaat. Van deze aanmelding wordt onverwijld een ontvangstbevestiging verzonden.

Art.014.1 Het bestuur dient een zo goed mogelijke afspiegeling van de leden te zijn, waarbij kan worden onderscheiden naar categorieën gekozen en benoemde functies, waartoe de leden van de bestuurdersvereniging kunnen worden gerekend.

- 2 Bij de kandidaatstelling dient nauwkeurig te worden opgegeven welke benoem-

de, dan wel gekozen functie betrokkene waar vervult.

- 3 Bestuursleden worden door de ALB gekozen, hetzij in functie volgens de methode van bijlage C van het huishoudelijk reglement, hetzij als algemeen bestuurslid volgens de methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.
- 4 Het bestuur wordt gekozen voor de periode van twee jaar.
- 5 Een bestuurslid is slechts eenmaal onmiddellijk herkiesbaar.

Art.015 Als de plaats van een in functie gekozen lid van het bestuur tussentijds vacant wordt, wijst het bestuur uit zijn midden een functie-waarnemer aan, totdat tijdens de eerstvolgende ALB door verkiezing in de vacature wordt voorzien.

Art.016.1 Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van voorstellen aan de ledenvergadering inzake:

- a. de organisatie, activiteiten en de reglementen,
- b. de financiën, waaronder begroting en jaarrekening;
het bestuur is gehouden initiatieven van leden in normale procedure voor de ledenvergadering te brengen.

2 Het bestuur heeft tenminste tot taak:

- a. het bijeenroepen van de LV vanwege huishoudelijke en politieke aangelegenheden;
- b. het organiseren van politieke bijeenkomsten;
- c. het verzorgen van de communicatie tussen de leden;
- d. het behartigen van de belangen van de leden in relatie tot eventuele derden.

Art.017.1 Het bestuur is gemotiveerde verantwoording verschuldigd aan de ALB.

- 2 Het bestuur brengt regelmatig verslag uit over zijn werkzaamheden op de daartoe geëigende wijze.

Art.018.1 De bestuurdersvereniging heeft een collectief abonnement op de PSVI-uitgave Voor D'Raad, hetgeen in het lidmaatschap is begrepen.

- 2 Namens de bestuurdersvereniging maakt de coördinator deel uit van de redactie van Voor D'Raad.

TREFWOORDENREGISTER

[illegible]

TREFWOORDENREGISTER

- adviseurs BV			142	83		bij kand.	11.3	3		
- commissies	22.2	6			26	coöptatie, interne				24
- overeenkomstig			0002.Ca	30		cumulatie v.funct.			36	
- progr.cie,horen			056.1	55		cursussen	27.3	8		
- stukken	13.b	3	0002.Ck	31		dagelijks bestuur				
- taken rond kand.st.			017	40		→ hoofdbestuur/DB				
- verantwoordelijk			0002.Cb	30		décharge	20.2	6	0002.Cf	30 27
- vergadering									128	80
toehoorderschap			005.1g	34					124.6a	78
bestuursders-										
vereniging	24	6	H. 7	82	13	deelafdelingen				
- begroting			127	79		- instellen	14.4c	4	079.1b	63 11
- coordinator			142	83					114.c	76
- decentrale regelg.					24	- onverenigbaarh.			020.2d	41
- kand.stelling			172a	61		deelgemeenteraden				11
- reglement			J	110		deelname				
betalingsherinn.			002.2	33		→ verkiezingen				
betalingsopdrachten	15.1	4				deelraden				
Binnenlandse Zaken	24.d	6				→ deelgemeenteraden				
budgetrecht ledenverg.					25	definities en begr.			000	30
buiten treden, naar						delegatie → HB				
→ vertegenwoord.						Democraat			0002.Eb	31
burgemeester, onver.			020.1	41					110	74
bijzondere						- opschorting toez.			003.3	34
→ leden						- redactieraad			0002.Da	31
→ organen									110	75
campagne werving						- redactiestatuut			H	108
leden en kiezers			101.1d	72	10	democratisering	03.1	1		11
cie(s) → commissies						deskundigh., spreading				17
clusteren						directe verkiezing				
→ amend.ineenvoegen						→ verkiezing				
combinatielijst						discriminatie	11.2	3		15
→ verkiez. GR						diskrediet	10	2		
commissaris der Kon.			020.1	41		dispensatie				
commissies	17	5				- lidmaatschap-				
→ betr. cie						termijn	11.3	3		
- ad hoc	17.4	5	071	60	14	- onverenigbaarheden			021	41 17
- bestuurs-	22.2	6			26	documentatiemateriaal				
- financiële			120/125	77		→ PSVI				
- gewone	17.3	5	071	60		doelstelling D66	03	1		
- niet in HR						donateurs	07.1	2	008	35
geregelde			103.2	73		donaties	05.1b	1		
- vaste	17.2	5	088	65	13	doorstroming				17
- vaste als ad hoc					14	dualisme				
- vaste, voorz.			088	65		→ kiezersdualisme				
communicatie			101.3c	72	11	Eerste Kamer (en)			088.2a	65
- HB - regio			102.3	73		- ALV-agenda, adv.			074.1	61
conflicten						- ALV bijeenroepen			037	50
→ geschillencollege						- kandidaatstelling			020.2	41 16
congres						- onverenigbaarheid	12.4	3	053.1	54
→ ledenvergadering									052.2	54
congresreglement			G	107		- progr.cie				
contacten						- PSVI-bestuur	27.7	8		
bevorderen	24.c	6				- SWB-bestuur	26.8	8		
contributie	05	1	001/003	33	15	- verkiezingen			037	50
- betaling per kas					15	- verkiezingsprogr.			058.2	56
- schuld	09.1c	2				erfstellingen	05.1c	1		
- verplichting vastst.			072.1d	61	26	Statuten			Huish. Regl.	T. pg
Statuten			Huish. Regl.		T. pg	omschrijving	art	pg	art	pg
omschrijving	art	pg	art	pg	pg					
- verplichting						Europees Parlement				
						- ALV-agenda, adv.			088.2	65

TREFWOORDENREGISTER

- fractie	27.7	8				- herstemming kand.			017.3	40	19
- kandidaatstell.			029	46		- kand. niet accept.			024.4	45	
- onverenigbaarh.	12.4	3	020.2	41	16	- kandidaat afwijzen					
			053	54		tussentijdse verk.			036.3	49	
- profiel			028	46		- kandidaatstelling			015.3	38	
- progr.cie			052.2	54		- kandidaatstelling					
- SWB-bestuur	26.8	8				ongeldig, beroep			016	39	
- verkiezingsprog.			060	57		- kosten			154	84	
									108.4	74	
exploitatie-overzicht			128.2	79		- ledenvergadering					
externe financiering	05.2	1				uitspraak			086.2	64	25
fascistische						- niet-toelating					
gezindheid (niet-)	11.2	3			15	als lid	07.2	2			
financiële cie	20	6	120/125	77	13	- opzegging con-			004.2	34	
- ALV, bijeenroepen			074.1d			tributieschuld					
- bestuurdersveren.			127.7	79		- reglementerings-					
- decharge penn.	20.2	6	000.2Cf	30	27	publicatierecht	25.1	7			
			124.6a	78		- stemadvies			022.7e	43	
- landelijk	17.2	5	128	80	14	- verslagen verg.			108.5	74	
- moties/am.			092.1	67		- verzoening			155	85	
- richtlijnen	20.3	6				- zetel			108.3	74	
financien			H. 6	77		gewesten					16
- algemeen			120/134	77	26	gewestraad, vz					
- en huish. regl.	04/06	1				onverenigbaarh.			020	41	
fractie-profiel			028	46		gewone commissies					
functie						→ commissies					
→ partijfunctie						goedkeuren			0002.Hb	32	24
functiewaarnemer.			0002Fd	31		GR					
functionele scheiding					15	→ gemeenteraad					
						grondgedachte					
geheimhouding						- D66			03.1	1	
- GC			158.3	85		- en lidmaatschap	08	2			
- ledenadministr.	07.3	2									
geldmiddelen	05	1				handtekeningen					
geluidsband congres			096.2	68		→ penningmeester					
gemeenschapp.regel.					12	→ vertegenwoordiging					
gemeente						- AAV-motie of am.			082.3	63	
- afdelingsloze					20	- ALV-motie of am.			090	66	
- grenzen afd.			100.4	72		- ARV-motie of am.			078.4	62	
gemeenteraad						- act. pol. motie			093.1	68	
- afd.verg.			082.2	63		- betalingsopdr.	15.1	4			
- combinatielijst					20	HB			000.2Cc	30	
- fractie-						→ hoofdbestuur					
ondersteuning			079.1a	63		herkiesbaarheid	13a	3		36	
			114.b	76		→ bestuurs orgaan					
- onverenigbaarh.			020.2d	41		hoofdbestuur	23	6	102/110	73	26
- programma			053.3	54		- ALV			087.1	65	
- verkiezingen			039	51	19	- ALV, m/am			092.1	67	
- verkiezingscamp.			079.1a	63		- ALV, publ. n.a.v.			096.4	69	
geschillencollege	25	7	H. 8	84		- AR, advis. stem			172.2	89	
			150/164	84	27	- AR, verzoek adv.			170	88	
→ ook beroep						- BP, inleiding			057.6	56	
- bijzonder orgaan	14.3	4				- commissies	17	5			26
- Democraat			110.6	75		- contactpersonen			108.2	74	
- dispensatie lid-						- beslissingen,					
maatschapstermijn	11.3	3				delegatie			107.2	74	26
	Statuten		Huish. Regl.	T.			Statuten		Huish. Regl.	T.	
omschrijving	art	pg	art	pg	pg	omschrijving	art	pg	art	pg	pg
- dispensatie						- beslissings-					
onverenigbaarh.			021.d	41	17	bevoegdheid	06.3	2	107.1	74	
						- bevoegdheden.					

TREFWOORDENREGISTER

leden
→ lidmaatschap

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg	omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg
ledenlijsten (en)						- bijzondere	08.2	2			
- geen gebruik voor						- nieuwe, introductie	27.3	8			
.schrift.stemadv.			025.5	45		- rechten			005	34	14
voorkeursacties			026.cd	45		lidm.SWB-werkgroep			005.1b	34	
- vertrouwelijkheid	07.3	2				lidm.verteg.w.org.	12.1	3			
- stemrecht			027.1	46		liquidatie (saldo)	29	9			
ledenvergadering,						LV					
algemeen	16/20	5	H. 4	59	12	→ ledenvergadering			0002.Ba	30	
			070/099	60	23	LVC			0002.Db	31	
ledenvergadering						→ verkiezingscie,					
landelijk						landelijke					
- adviesraad			170.4	88		lijsttrekker					
- bijeenroepen d.						→ betr. orgaan			023.2d	43	
AR EK TK 2ARV FC			181.1	90		- opgave bij kand.st.					
HB	16.2	5	073/074	61		lijstcombinatie					19
- congresreglement			089.6	66		→ gem.raadsverk.					
			G	107		maatschapp. functies			16.2c	39	16
- congresleiding	16.2	5	094	68	13	macht, controle op de					16
- frequentie	16.1	5	073.1	61		macht, spreiding van					15
- geschillencollege	25.1c	7									
- HB, verkiezing			104	73		machtiging			0002.Gg	32	
- HB-leden, ontslag	21.2	6				- kandidatenlijst					
- huish. regl.	06.1	1				gebruik naam D66	15.1	4			
- notulen, vastst.	18.1	5				- betalingsopdr.	15.1	4			
- PSVI-best., verk.	27.5	8				- per.Overboeking			003.2	34	
- PSVI-statuten,						majeure politieke					
vaststelling	27.1	8				thema's			0002.Hh	32	22
- RC, advisering door			091.d	67		meerderheid					
- secties			094.2	68		→ stemmen					
- stemcommissie			095	68		minderheids-					
- SWB-bestuur	26.6	7				standpunten (AR)			184.3	91	
- SWB-statuten	26.1	7				minister, onver.			020.1	41	
- toegang			005.1a	34	13	moties en					
- tussentijdse						amendementen			090/093	66	25
verkiezingen			073.4	61		- actuele pol.			093.2	68	25
- uitspraken			050.1a	53	23	- algemeen org.			090.7	67	
- voorstellen									098.f	69	
- schriftelijke	16.1	5	087	65		- definitie			0002.Hd	32	
- niet schriftelijk						- modelformulier			090.5	66	
vastgestelde	18.1	5							G	NB	
ledenvergadering,						- PC advisering			056.1c	55	
bestuurdersver.			141	82		- RC toetsen			086.1c	64	
ledenwerving						- RC-leden			086.3	65	
→ campagne						- toelichting bij			098a	69	
leeftijd/leeftijdsgrens						- vooroverleg HB-					
- aspirant en						indieners			097.2	69	
gewoon lidm. 14 jr	08.1	2			15	- van wantrouwen			106.3	74	
- bijz. lidm. 18 jr	08.2	2									
- kandidaatstelling			023.2	43		naam D66	01	1			
legaten	05.1c	1				- gebruik	15.4	4	038.1	50	20
leiding partij,									039.1	50	
algemene	23.1	6				nationaliteit	08.2	2			
lidmaatschap BV			140/141	82		niet-leden D66					
lidm.and.partij	12.1	3	016.2b	39		- in SWB-bestuur	26.6	7			
lidmaatschap D66	07/12	2	H. 1	33	14	notariële acte	28.2	9			
			001/008	33							
- aspirant	07.1	2			14	onafhankelijkheid					
	09.2	2				partij					
							05.2	1	Statuten	Huish. Regl.	T.

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	art	pg	art	pg	pg		13a	3			
one man one vote	13c	4			11	- gelijktijdig				0002.Fa	31
ontbinding D66	28/29	9				partij-orgaan					
ontslagbrief			0002.Ge	32		partijvoorzitter					
- kand.stell.						- en profiel				028	46
onverenigb.			023.2f	44	16	fractie				102.1a	73
onverenigbaarheid						penningmeester D66	15.1	4		002.2	33
→ betr. orgaan						- contributie-inn.					
- horizontale	12	3			16	- décharge	20.2	6			
- verticale	12	3			16	→ financiële cie					
- vert/openb.ambt.	12	3			16	- kosten GC en				108.4	74
- institutionele	12	3	016.2b	39	16	vaste cies					
- bereidverkl.			023.1c	43		- tussentijdse					27
- dispensatie			021	41		vacature					27
openbaar bestuur,						- verantwoord.heid					
kennis bevorder.	24	6	020	41		penningm. PSVI	27.5	8			
openbaar lich,onv.			020.1	41		penningm. SWB	26.6	7			
openbaarheid						personeel				127.2	79
- vergaderstukken	13.b	3				- bestuurdersver.					
- vergaderingen	13.b	3	005.1	34		- PSVI	27.7	8			
opleidingsactiv.						persoonlijke toel.					
regio, verantw.	27.3	8				→ toelichting					
opleidingsmateriaal	27.4	8				plaatsvervanging					
oprichting D66	02	1				- ben. ldn PSVI	27.7	8			
opvolging,						- ben. ldn SWB	26.8	8			
volgorde van (TK)			034.8	48	18	planning					
opzegging						→ BP					
→ lidmaatschap						politiek(e)-					10
orde						- partijen					29
→ congresreglement						- primaat					
→ reglement van			099	70		- profiel en				022.6	42
voorstellen van						stemadviescie					
orgaan/organen						- program					22
- algemene	14.1	4				- thema's, majeure					22
- alg bevoegdheden	17.1	5				poststemming				029.2	46
- bijzondere	14.3	4	072.1a	61	13	preambule					
- bijzondere, bev.	17.1	5				→ programma, inl.					
- bijzondere,						presentatie kandidaten				025	45
onverenigbaarh.			084	64		- algemeen				174.3	89
- hoogste	14.1	4				- AR					
organisatie						- mond.stemadviezen				025.3	45
(partij/D66)					11	in pres.vergad.				019e	41
overdracht						- in reglement				031.4	47
- van bevoegdheden					24	- TK				025.2	45
- van stemrecht	13c	4				- verg., convoc.					
overeenkomstig bestuur			0002.Ca	30		presidium AR					
overeenstemming met/in			0002.Cg	30		→ adviesraad, land.					
overgangsbepalingen			H. 10	92		privacy					
			190/192	92		- algemeen	07.3	2	164	87	
			0002.Ch	31		→ ledenlijsten					
overleg met, in			0002.Ci	31		PC					
overleg met, na						→ programmacie					
overlegorganen,						proefleden				017.2b	40
- lokale			080	63		→ aspirantleden				019.1c	41
- regionale	17	5	076	62		profielschets					
overlijden	09.1	2				profielingspunten				057.6	56
						in inleiding BP					
partijen, andere	12	3	016.2b	39							
partijfuncties	14.5	4	0002.Fb	31							
			103.2	73							
omschrijving	Statuten	pg	Huish. Regl.	pg	T.						
	art	pg	art	pg	pg						

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg	omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg
programma, beleids-			057	56		- bijzonder orgaan	14.3	4			
- eindredactie			055.2b	55		- kand.stelling			072	61	
- HB-commissie			055	55					F 04.3	104	
- herziening			087.2a	65		- regionale activiteiten	27.3	8			
- inleiding					25	- statuten			F	103	
- status			050.2	53		publicatierecht					
- vaststellen			072.1c	61		Geschillencie			164	87	
programma, eur.			060	57		publicaties					
programma, GR			062	58		→ SWB					
programma, pol.	22.1d	6	H. 3	53		quorum					
			050/062	53	22	- adviesraad			184.2	90	
programma, prov.			061	57		- HB-vergadering			107.2	74	26
programma, TK-EP			060.4	57		- Statutenwijziging					
programma, verk.					24	en ontbinding					
- bewaking voortgang voorbereiding, samenhang en afstemming			055.5	55		partij, bij	29.1	9			
- eindredactie			056.3	56		raad					
- inleiding					25	→ adviesraad/-raden					
- ledenvergaderingen			070.2b	60		→ gemeenteraad					
- opstellen concept			056.1	55		→ overlegraad					
programma, verkiezings- landelijk						racistische gezindheid					
- actualiseren			059	57		verklaring v. niet-	11.2	3			
- bij tussentijdse verkiezingen			059	57		rapportagecie	17.2	5	083/086	63	13
- uitvoeren EK/TK			058.3	56		- bevoegdheden	18	5			
programmacie(s), alg.			051/056	53	22	rapportagecie, land.	18	5	083/086	63	14
programmacie afd./regio						- ALV, publ. overzicht aangenomen en verworpen m/am					
programmacie, land.			051/056	53		- amendement, red.			091.B	67	
- VP, actualisering			059	57		- APM's			093.1	68	
- voorzitter, voordracht			054.2	54	23	- besluitvorming					25
programmacie, HB			051	53	22	- bestuurdersver.			J 006	112	
			107.1c	74		- BP eindredactie			055.2b	55	
- beleidsprogr.			050.2	53		- BP-planning			087.2a	65	
Provinciale						- VP eindredactie			056.3	56	
Staten(fractie)			038	50		RB					
- en EK-verk.			037.6	50		→ regiobestuur rechten leden			0002.Cd	30	
- fractie-ondersteuning vaststellen door ARV						→ lidmaatschap rechtsgeldigheid beslissingen					26
- fractie-ondersteuning, taak RB			075.1a	61		rechtskracht					
- kand.stelling						beslissing GC			162	87	
- onverenigbaarh.			112.b	76		rechtspersoonlijkheid					
- steunfractie			038	50		- D66-organen	15.2	4			
- verkiezingscampagne			053	54		- PSVI	27.1	8			
- verkiezingsprogr.			077	62		- SWB	26.1	7			
PSVI (Politiek Scholings- en Vormings Instituut)	27	8	F	103		recruterig					10
- bestuurdersver., (dir. adviseur)			142	83		redactieraad			0002.Da	31	
						→ Democraat redactiestatuut			H	108	
						referentie					
						→ kand.stelling regelgeving, decentr. regio (en)					24
						- adviesraadsleden			173	89	
						Statuten			Huish. Regl.	T.	

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	art	pg	art	pg	omschrijving	art	pg	art	pg
- afdeling, binnenl.			100	72	- beroep			004.2	34
- afdeling, buitenl.			100	72	- gronden	10	2		15
- afd. verg. bijeenr.			082.2	63	rijkskieskringen			034.6	48
- afdracht, vaststellen			072.1d	61					18
- ALV bijeenroepen			074.1c	61	schenken	05.1d	1	128.3	80
- bestuur			111/112	75	scholing en vorming				
- bestuursverg., HB-					→ PSVI				
lid adviserend					schorsing lid				
- grenzen	14.4a	4	072.e	61	→ roeyement				
			100.1	72	schrappen				
- reglement			000.2Aa	30	- agendap./beslisp.			090.8	67
- vergadering, alg.			075/078	61	sub-beslispunten			0002.Hc	32
- vergadering					- amendementen, via			018	40
bijeenroepen					- kandidatenlijst, van				
door PS/3 AAV's			078.3	62	- lid → roeyement				
- frequentie/tijdstip			078	62	secretaris				
regio-HB-lid			102.1b	73	- partij	15.1	4	102.1a	73
- regiobestuurs-					- PSVI-bestuur	27.5	8		
vergadering			111	75	- SWB-bestuur	26.6	7		
- verslag HB-werk-					secretaris, toegevoegd			0002.Fe	31
zaamheden			102.3	73	vaste cles en GC			108.1	74
reglement, afd/reg			075.2	62	- Democraat redactie			110.5	75
			000.2Aa	30	selectiecommissies,				17
reglement, alg.					sexe, spreiding van				17
- aanvullende	23.2	6			slotbepalingen			190	92
- ledenvergadering			070.2b	60	spreekbeurten			101.3b	72
- onvoorzien in	06.3	2			spreektijd tijdens				
- rechtskracht	06.2	1			- ALV			094.1	68
- verplichting			019.	40				098.b	69
- voorstellen	22.1c	6						099.1a	70
- toetsing	25.2	7			- presentatieverg.			025.3	45
reglement, congres					spreiding				
- definitie			000.2Ae	30	- van deskundigheid,				
- model			G	107	ervaring, sexe,				
reglement, GC	25.2	7	(K)	NB	geografische herkomst				17
reglement, huish.			000/192	30	- van macht en functies				11
			000.1	30	sprekerslijsten			098.b	69
- bewaking	18.2	5	086.4b	65	staartlijsten				18
reglement					staatssecretaris			020.1	41
kandidaatstelling			000.2Ad	30	stadsdeelraden				
en verkiezing			014.4	38	→ deelgemeenteraden				
			019	40	standpunten,				
- model			D	96	systematische weergave			057.5	56
reglement, land.					Staten				
→ reglement, huish.					→ Provinciale Staten				
reglement, veren.			000.2Ac	30	statuten partij	01/30	1		
reglement, regio			000.2Aa	30	- bewaking	18	5		
reglement van orde					- huish. reglement,				
- definitie			0002.Af	30	relatie	06.2	1		
- geschillencommissie			163	87	- inwerkingtreding	28.2	9		
reglement,			K	NB	- uitleg	25.2	7		
reglemententatie			107.1c	74	- vaststellen			072.1b	61
					statuten				
reglementerings-/					→ PSVI en SWB				
publicatierecht GC			163/164	87	stemadvies				
resoluties			0002.Hg	32	- alg./specifiek				17
roeyement					- mondelinge tijdens				
- beëindiging lidm.	09.1d	2			presentatieverg.			025.3	45
	Statuten		Huish. Regl.	T.					
						Statuten		Huish. Regl.	T.

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	art	pg	art	pg	pg	omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg
- schriftelijke			025.4	45		termijnbetaling			003.2	34	
→ voorkeursacties			022	42	17	termijnen					
stemadviescie's			A	93		- ALV bijeenroepen	30.2	9	073	61	
stemmen/meerderh.	06.1	1				- congresvoorst.			089	66	
- absolute			015.4	39	18	- indienen m/am			090.6	66	
- gewone			095.1	68		- kandst. afd.			042.2	50	
		184.1		90		- kandst. EK			037.1	50	
						- kandst. EP			029.1	46	
- 10%					21	- kandst. TK			030.3	47	
- meer dan 25 leden			181.2	90		- kandst.best/cies			040.2	50	
- 2/3 5% ldn	28.1	9				- regio			041.2	52	
- 2/3 50% ldn	29.1	9				- statutenwijzig.	30	9			
- 2/3 (HB)			107.2	74		thema's, majeure					
stemmen/stemmingen						politieke			0002.Hh	32	
- acclamatie			095.3	68		toehoorder bij verg.			005.1g	34	
- geheime	13d	4				toelichting (bij)					10
- geldig uitgebr.			A	93		- huishoudelijk regl.			016.1	39	
stemmen/uitslag.			184.2	90		- kandidaatstelling			024.3g	44	
- helft + 1						- persoonlijke			0002.Hc	32	
- one man one vote	13c	4				training	27.3	8			
- over personen			095.2	68		tussentijds aftreden					
- over voorstellen	16.1	5				- AR			175.3	89	
- post → stemm.,post			095.2	68		- HB			105.4	73	
- schriftelijk			027.2	46					106.3	74	
- stembiljetten			029	46		- PSVI-bestuur			F 04.6	104	
			031.3	47		- SWB-bestuur			E 04.5	100	
			B	94		- verkiezingscie			013.1	38	
- stemcommissie			095	68		tussenvoegen, def.			0002.Hc	32	
- stemgerechtigd						Tweede Kamer					
voor kandidaten			027.1	46		- ALV-agenda, adv.			088.2a	65	
- stemrecht,						- ALV,bijeenroepen			074.1a	61	
algemeen	13cd	4				- kand.stelling			030/036	47	18
- stemrecht			005.1a	34		- lijsttrekker ver-					
in afd./reg.					11	vroegde verkiez.			088.5	65	
- stemrecht,						- onverenigbaarh.					
overdraagbaarheid						- PC, vert. in land.			052.2	54	
- volmacht, niet bij	13c	4				- profiel			028	46	
						- PSVI-bestuur	27.7	8			
stemmingen, post-						- regioccontact			030.2b	47	
- AR			174	89		- SWB-bestuur	26.8	8			
- EK			037.2	50		→ verkiezingen					
- EK, lijstaanv.			037.4	50		uitgangspunten					
- EP			029.2	46		- D66	03	1			25
- TK, normaal			030.4	47		- organisatie					11
- TK, vervroegd			036.6	49		uitspraken					
stichting						- horizontale					
→ PSVI → SWB						bevoegdheid					23
subregio	14.4b	4	075.1c	61	12	→ buiten treden,n.					
SWB	26	7	E	99							
- BP D66			055.2	55		vacature			040	52	
- bureau			E 10	101		- verk.cies			010.1	37	
- kand.stelling			072.1a	61					013.2	38	
			E 04	100		vaststellen			0002.Ha	32	24
- PSVI-bestuur	27.7	8									
- werkgroepen			005.1b	34							

TREFWOORDENREGISTER

omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg	omschrijving	Statuten art	pg	Huish. Regl. art	pg	T. pg
verantwoording						vervangen			0002.Hc	32	
- besturen, cies en raden aan ledenvergadering					23	verweerschrift → geschillenc.			0003	32	
- bestuur aan leden	22.3	6				verwijzingen HR			102.1a	73	
- HB aan ALV,			109.1	74		vice-voorz.partij	15.1	4			
- gemotiveerde vaste - commissies						volmacht,					
→ commissies vereniging (s)						→ stemmen voordracht,					
- jaar	04	1				enkel- of meerv.					
- opheffing	29	9				- aanbeveling GC			150.2	84	
- oprichting	02	1				bij kand. GC			104.3	73	
- reglement			0002.Ac	30		- DB-lid door HB			081.3	63	
- vertegenwoordig.	15.1	4				- GR-steunfractie			052.2	54	
→ buiten treden n. vergaderingen						- PC-lid (land.)			052.3	54	
- openbaarheid	13.b	3				- PC-lid reg/lok.			054.2	54	
- toegehoorders			005.1g	34		- PC-vz (land.)			077.3	62	
vergaderstukken			0002Cj	31		- PS-steunfractie			075.1e	62	26
- openbaarheid	13.b	3				- regio-HB-lid			104.2	73	
verificatie inform.			0002.Gd	32		- voorzitters vaste commissies			054.3	54	14
verkiezing (s)/(en)						- DB-lid door HB					
→ kandidaatstelling						voorkeursacties			026	45	18
→ betr. orgaan						voorkeursstemmen			034.8	48	18
- bijeenkomsten			101.3b	72		voorzitter					
- commissies, alg.	17.2	5	010/014	37	13	- DB			102.1a	73	
cies, onverenigb.	19	5			21	- fungerend	15.1	4	0002.Fc	31	
- deelname			011	37	20	- partij	27.5	8			
- directe	13	3				- PSVI	26.6	7			
- fonds			128	80		- SWB					
- geheime	13d	4				- verkiezingscie			012.2	38	
- organisatie	19.1	5				VP					
- personen			B	94		→ programma, verk.					26
→ proced.,bewaking	19.3	5				wantrouwen, motie					
→ programma, verk.						- tegen geheel AB			113.6	76	
→ reglement			0002.Ac	30		- tegen lid AB			113.7	76	
- tussentijdse/LVC			D	96		- tegen geheel HB			106	74	
- tussentijdse en ALV			13.3	38		- tegen lid HB			106.3	74	
- twee ronden			073.4	61		- tegen kabinet			036.1	49	
→ TK-verk.			088.5	65		- tegen geheel RB			111.6	75	
- tijdsplanning in kandst.regi.					18	- tegen lid RB			111.7	75	
- uitslag (PS).			019.1h	41		werkgroepen					
- uitslag (SR).			038.4	51		→ commissies					
- uitslag, 1 ^e ronde			039.6	51		→ SWB					
			032.1	47		wetenschappelijk bureau → SWB					
						witte gebieden			0002.Ea	31	20
									112.c	76	
vertegenwoordiging						wijziging en ontbinding, alg.	28/30	9			
- afdeling			114a	76							
- HB			107.1b	74		zelfregulering					
- regio			112a	76		zittingsduur			019.1	41	15
- SWB-bestuur/wg			26.4,5	7		→ betr. orgaan					
- vereniging	15.1	4				- vaste commissies			012.1	37	
vertrouwelijkheid									085.1	64	
→ privacy									122.1	78	

De reglementencommissie was als volgt
samengesteld:

Pieter Fokkink (voorzitter)

Arno van der Avort

Jet de Bussy

Wim Letschert

Patrick Poelmann

Nicky van 't Riet

Adriënné Vrisekoop

Tineke Veenstra (secretaris)

N.B. Bijlage K (reglement van orde
Geschillencommissie) is thans niet
vastgesteld.

Bijlage G : modelformulier moties en
amendementen verschijnt separaat.

Politieke Partij Democraten 66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag